

รายงานสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

เอกสารวิชาการเลขที่ 03/05/2567
กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน

รายงานสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มี
ความสำคัญระดับท้องถิ่น
จังหวัดขอนแก่น

เอกสารวิชาการเลขที่ 03/05/2567

กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 ผู้ดำเนินงาน	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน	2-1
2.1 ประวัติความเป็นมา	2-1
2.2 ที่ตั้ง และอาณาเขต	2-2
2.3 การคมนาคม	2-2
2.4 ลักษณะภูมิประเทศ	2-3
2.5 ลักษณะภูมิอากาศ	2-3
2.6 ทรัพยากรป่าไม้	2-4
2.7 ทรัพยากรธรณี	2-4
2.8 ทรัพยากรดิน	2-5
2.9 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	2-5
2.10 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-6
บทที่ 3 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-1
3.1 ความหมายและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-1
3.2 อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention)	3-6
3.3 นโยบายของรัฐ	3-13
3.4 การดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำ	3-16
3.5 การดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	3-17
บทที่ 4 ผลการศึกษา	4-1
4.1 ผลการวิเคราะห์	4-1
4.2 ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น แยกเป็นรายอำเภอ	4-25
4.3 สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ	4-54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การใช้ที่ดินพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น	5-1
5.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น	5-1
5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ	5-8
5.3 การบริการทางระบบนิเวศ	5-10
5.4 มาตรการ กฎหมาย นโยบาย	5-14
5.5 สรุปและข้อเสนอแนะ	5-21
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4-1 ตำแหน่งและสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น	4-1
ตารางที่ 4-2 ฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น	4-54
ตารางที่ 4-3 สรุปรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นชื่อเดียวกัน	4-55
ตารางที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่นที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งได้	4-64
ตารางที่ 5-1 สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2565	5-3
ตารางที่ 5-2 บริการที่ได้จากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทต่าง ๆ	5-11
ตารางที่ 5-3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ	5-19
ตารางที่ 5-4 ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ	5-21

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1	ตราสัญลักษณ์จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 3-1	แผนภูมิการดำเนินงานเสนอข้อมูลเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติ
รูปที่ 4-1	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-2	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเขาสมบวง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-3	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-4	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-5	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-6	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-7	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-8	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-9	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-10	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-11	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-12	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-13	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-14	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-15	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-16	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-17	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอมีชัย จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-18	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-19	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-20	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-21	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-22	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-23	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-24	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-25	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 4-26	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 5-1	เทศกาลลอยกระทง จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 5-2	บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (บาราย) วัดภูประภาชัย
รูปที่ 5-3	วิถีชีวิตพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งละว้า จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 5-4	อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำห้วยเสือเต้น จังหวัดขอนแก่น
รูปที่ 5-5	ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบุงป่าทาม จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาวาด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำใน พ.ศ. 2541 มีการประกาศให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และทำการศึกษา สำรวจ จัดทำรายชื่อสถานภาพ และฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของ พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 69 แห่ง พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 47 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 19,295 แห่ง โดยทำการสำรวจเสร็จสิ้นใน พ.ศ. 2542 และได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 กำหนดมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เพื่อแก้ไขปัญหา การเสื่อมโทรม และการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

การลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ทำให้เกิดผลกระทบทางชีวนิเวศทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงท้ายน้ำ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วมบ่อยขึ้น การขาดแคลนน้ำ การพังทลาย ของดิน การตกค้างของสารพิษในดิน มลพิษทางน้ำ และเกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ สาเหตุหลัก เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ปัญหาการเสื่อมโทรมและการสูญเสีย พื้นที่ชุ่มน้ำจึงมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นที่ยังขาดมาตรการอนุรักษ์ และจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถูกต้อง พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความเสี่ยงในการปรับเปลี่ยนพื้นที่ชุ่มน้ำและ ลดขนาดพื้นที่ลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น พ.ศ. 2552 การประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำมีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยประกาศ กำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นสาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจัดเป็นพื้นที่สีเขียว และมีให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำ และกักเก็บน้ำต่อไป จากมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าว พื้นที่ชุ่มน้ำสาธารณะหรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ เพิ่มขึ้น หน่วยงานของรัฐไม่ควรดำเนินการใด ๆ รุกล้ำพื้นที่ชุ่มน้ำสาธารณะนั้น ๆ

การสำรวจทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น จัดทำขึ้นเพื่อ ลดความขัดแย้งจากความตระหนักต่อการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยทะเบียน รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นได้จัดทำตั้งแต่ พ.ศ. 2542 แสดงรายชื่อของพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามเขตการปกครอง โดยไม่มีขอบเขตและตำแหน่งอ้างอิงที่ชัดเจน การบุกรุกพื้นที่ชุ่มน้ำโดยอ้าง ความไม่ชัดเจนของพื้นที่ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ การศึกษาดังกล่าวจึงได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งจัดทำขอบเขต และตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นหลักฐาน ข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานวางแผนการใช้ที่ดิน และการหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ของกรมพัฒนาที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.2.2 เพื่อตรวจสอบสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน ตุลาคม พ.ศ. 2566 – กันยายน พ.ศ. 2567

สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ Google Earth
- 2) แผนที่ภูมิประเทศ ลำดับชุด L7018 มาตราส่วน 1: 25,000
- 3) แผนที่ขอบเขตการปกครองประเทศไทย มาตราส่วน 1: 25,000
- 4) แผนที่เส้นทางน้ำ คลองชลประทาน มาตราส่วน 1: 25,000
- 5) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป และโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1.4.2 วิธีการศึกษา

1) รวบรวมข้อมูลทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) กำหนดตำแหน่งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น ตามทะเบียนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถอ้างอิงตามระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยหาตำแหน่งและสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยใช้ฐานข้อมูลหมู่บ้านและขอบเขตการปกครองเป็นขอบเขตหลักในการกำหนดตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น

3) นำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจากระบบ Google Earth และแผนที่ภูมิประเทศ ลำดับชุด L7018 ใช้ในการคัดกรองพื้นที่ตามสภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำพร้อมหาตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำ

4) นำเข้าข้อมูลพิกัดจุดที่ตั้งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

5) วิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดและจำแนกประเภทของข้อมูลเป็นจุด และทำการให้ค่าของตำแหน่งตามสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีการคงสภาพหรือหมดสภาพแล้ว

6) สำนักรวความถูกต้องของข้อมูลโดยออกสำรวจภาคสนาม เพื่อแก้ไขและปรับปรุงความถูกต้องรวมถึงรวบรวมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ โดยการลงพื้นที่จริงร่วมกับการสอบถามจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนสมบูรณ์

7) นำข้อมูลมาจัดเก็บเป็นชั้นแผนที่และจัดทำแผนที่ พร้อมจัดเก็บเป็นระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พร้อมจัดทำตารางข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยมีการออกแบบตารางข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณลักษณะให้มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่

8) จัดทำรายงานพร้อมแผนที่และบันทึกลงในแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) และนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5 ผู้ดำเนินงาน

1.5.1 ที่ปรึกษา

นายชาคริต อินนะระ

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

นางสาวพิมพ์พร พรพรหมินทร์

ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

1.5.2 ผู้ดำเนินงาน

นายดิเรก คงแพ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นางสาวชนม์ชนก ตั้งตระกูล

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นายพลวัฒน์ เศรษฐสุทธิ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ประวัติความเป็นมา

2.1.1 ตราสัญลักษณ์ คำขวัญ (สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, 2567)

รูปที่ 2-1 ตราสัญลักษณ์จังหวัดขอนแก่น

ตราสัญลักษณ์จังหวัดขอนแก่น เป็นรูปเจดีย์เก่าครอบต้นมะขาม เรียกว่า เจดีย์ขามแก่น ซึ่งเป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด มีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่าครั้งหนึ่งต้นมะขามใหญ่ถูกตัดโค่นลงไว้หลายปีกลังอกงามมีกิ่งก้านสาขาขึ้นอีก ประชาชนถือว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์จึงพากันสร้างเจดีย์ครอบต้นมะขามนั้นไว้เรียกว่า เจดีย์ขามแก่น และถือเป็นปูชนียสถาน เคารพกราบไหว้ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน จึงได้นำมาเป็นตราประจำจังหวัด ต่อมาคำว่า ขามแก่น ก็เพี้ยนเป็น ขอนแก่น

คำขวัญจังหวัดขอนแก่น “พระธาตุขามแก่น เสียงแคนดอกคูน ศูนย์รวมผ้าไหม ร่วมใจผูกเสี่ยว เที่ยวขอนแก่นนครใหญ่ ไดโนเสาร์สิรินธรเน่ สุดเท่เหรียญทองแรกมวยโอลิมปิก”

2.1.2 ความเป็นมาของเมืองขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น เป็นดินแดนที่เคยมีชุมชนโบราณอาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้นับย้อนหลังได้หลายพันปี อาทิ มีการขุดพบแหล่งโบราณคดีที่บ้านนาดี ตำบลบ้านโคก อำเภอภูเวียง หรือที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ เป็นต้น ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-18 ก็เป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของขอมหรือเขมรดังหลักฐานที่ได้มีการค้นพบศิลาจารึก กลุ่มใบเสมาและประสาธหินหรือรูปแบบศิลปะเขมรในหลายพื้นที่

เมืองขอนแก่น ได้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2331 เมื่อเพี้ยเมืองแพนแห่งทุรคม แขวงเวียงจันทน์ ซึ่งมีบุตรสาว คือ นางคำแ่วน ได้เป็นเจ้าจอมในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้พาสมาศพรรคพวกเดินทางข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่ในเขตเมืองสุวรรณภูมิ บริเวณบ้านโนนทอง ข้างหนองขอนแก่น หรือบึงบอน เจ้าจอมคำแ่วนได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ให้เพี้ยเมืองแพนแยกตัวออกมาตั้งเมือง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ยกบ้านบึงบอนขึ้นเป็นเมืองขอนแก่น และให้เพี้ยเมืองแพนเป็นเจ้าเมืองขอนแก่นขึ้นกับเมืองนครราชสีมา

เมื่อเจ้าเมืองขอนแก่นได้ทดลองทำราชการส่งส่วยให้แก่เมืองนครราชสีมาครบ 9 ปีแล้ว พระยานครราชสีมาได้บอกให้เข้ากรุงเทพ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงโปรดเกล้าตั้งเมืองขอนแก่นให้เป็นเมืองอย่างเป็นทางการให้ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. 2340 และโปรดเกล้า

ให้ตั้ง เพี้ยเมืองแพนเป็นพระนครศรีบริรักษ์เจ้าเมืองขอนแก่น จึงถือว่าเมืองขอนแก่น ตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2340

หลังจากนั้นมีการย้ายที่ตั้งเมืองขอนแก่นอีกหลายครั้ง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2451 ได้ย้ายศาลากลางเมืองขอนแก่นมาตั้งที่เมืองพระลับ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2507 ได้สร้างศาลากลางขึ้นใหม่ที่สนามบินเก่า ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าศูนย์ราชการ

2.1.3 เขตการปกครอง

จังหวัดขอนแก่น แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,334 หมู่บ้าน และ 225 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 6 แห่ง เทศบาลตำบล 77 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 140 แห่ง หน่วยราชการส่วนภูมิภาค 34 แห่ง หน่วยราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจ 227 แห่ง

2.2 ที่ตั้ง และอาณาเขต

จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 - 17 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 101 - 103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 กิโลเมตร มีพื้นที่ 10,885.991 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,803,744 ไร่ ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะสูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่นลาดเทไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีที่ราบลุ่มแถบลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำพอง พื้นที่สูงกว่าระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 100 - 200 เมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอุดรธานี เลย และหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดกาฬสินธุ์ และมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และเพชรบูรณ์

2.3 การคมนาคม

เส้นทางคมนาคม

ทางรถยนต์มีทางหลวงแผ่นดินผ่านพื้นที่จำนวน 8 สาย ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 2 : สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ทางหลวงหมายเลข 23 : แยกจากทางหลวงหมายเลข 2 ผ่านอำเภอบ้านไผ่ (ขอนแก่น-มหาสารคาม) ทางหลวงหมายเลข 201 : นครราชสีมา-ชัยภูมิ-ขอนแก่น-เลย ทางหลวงหมายเลข 207 : ขอนแก่น-บุรีรัมย์-นครราชสีมา ทางหลวงหมายเลข 208 : ขอนแก่น-มหาสารคาม ทางหลวงหมายเลข 228 : ขอนแก่น-หนองบัวลำภู ทางหลวงหมายเลข 229 : ขอนแก่น-ชัยภูมิ ทางหลวงหมายเลข 230 : ถนนวงแหวนรอบนอก (ทางเลี่ยงเมือง)

ทางรถไฟ เส้นทางจากกรุงเทพฯ -หนองคายขนานกับทางหลวงหมายเลข 2 หรือ ถนนมิตรภาพ ผ่านอำเภอในเขตพื้นที่ คือ อำเภอพล บ้านไผ่ บ้านแฮด เมือง น้ำพอง และเขาสนกวาง

ทางเครื่องบิน มีท่าอากาศยานพาณิชย์ 1 แห่ง ห่างจากตัวเมือง 8 กิโลเมตร จังหวัดขอนแก่น ได้รับอนุมัติงบประมาณสองพันกว่าล้านบาท ในการดำเนินการพัฒนาท่าอากาศยาน เพื่อสามารถรองรับจำนวนผู้โดยสารและจำนวนเที่ยวบินที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.4 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดขอนแก่นมีสภาพพื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกและทิศใต้ บริเวณที่สูงทางด้านตะวันตกมีสภาพพื้นที่เป็นเขาหินปูนตะปุ่มตะป่ำสลับกับพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีระดับ ความสูงประมาณ 200 - 250 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง มีภูเขารูปแอ่งหรือภูเขาเวียงวางตัวอยู่ติดอำเภอภูเวียง บริเวณที่สูงตอนกลางและด้านเหนือมีสภาพพื้นที่เป็นเทือกเขา ได้แก่ ภูเก้า ภูเม็ง ภูพานคำ เป็นแนวขวาง มาจากด้านเหนือ แล้ววกลงมาทางตะวันตกเฉียงใต้ ไล่เลาะทางด้านนอกมีความสูงและลาดชันมาก สูงประมาณ 300 - 660 เมตร ไล่เลาะด้านในมีความลาดชันน้อย มีระดับความสูงประมาณ 220 - 250 เมตร บริเวณ แอ่งโคราช ครอบคลุมพื้นที่ทางด้านใต้จังหวัด สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงประมาณ 150 - 200 เมตร มีบางส่วนเป็นเนิน สูงประมาณ 170 - 250 เมตร และลาดต่ำไปทางราบลุ่มที่ขนานกับลำน้ำชี มีความสูงประมาณ 130 - 150 เมตร จากนั้นพื้นที่จะลาดชันไปทางตะวันออก มีลักษณะเป็นลูก คลื่นลอนลาดมีความสูงประมาณ 200 - 250 เมตร และค่อนข้างราบ มีความสูงประมาณ 170 - 180 เมตร

2.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดขอนแก่น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดขอนแก่นมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาลของจังหวัดขอนแก่น พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปกคลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดขอนแก่นจะหนาวเย็น และแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุมจะมีลมใต้ และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไปมีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไปโดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอากความชื้นจากทะเล และมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายน เป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปีแต่อย่างไรก็ตามนอกจาก

ปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุก แล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

2.6 ทรัพยากรป่าไม้

เป็นพื้นที่ป่า 1,296,400 ไร่ (ร้อยละ 11.91 ของพื้นที่จังหวัด) มีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง มีพื้นที่รวม 743,973 ไร่ วนอุทยาน 2 แห่ง มีพื้นที่รวม 6,200 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ 22 ป่า มีพื้นที่รวม 1,697,052 ไร่ ป่าชุมชน 206 แห่ง มีพื้นที่รวม 49,316 ไร่ สภาพป่าประกอบด้วยป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ ประดู่ มะค่าโมง ตะแบก เหียง พลวง แดง เต็ง รัง พรรณไม้พื้นล่างที่ขึ้นอยู่หนาแน่น เช่น วานไพล ชัน ข่าป่า เพ็ก หวาย กล้วยไม้ป่า หญ้าคา แฝก เป็นต้น

2.7 ทรัพยากรธรณี

แหล่งทรัพยากรธรณีที่สำคัญในจังหวัดขอนแก่น คือ

(1) แร่หินปูน มีอยู่ในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสีชมพู และอำเภอชุมแพ มีพื้นที่รวม 160 ไร่ ปริมาณแร่สำรอง 61.43 ล้านตัน มีการประกอบกิจการเหมืองแร่หินปูนเพื่อการอุตสาหกรรมก่อสร้างจำนวน 12 แปลง

(2) ก๊าซธรรมชาติ พบที่อำเภอน้ำพอง เขาสวนกวาง และอำเภอชนบท มีเพียงแหล่งที่อำเภอน้ำพอง และอำเภอเขาสวนกวางที่ได้ขุดขึ้นมาใช้เป็นแหล่งพลังงานความร้อนร่วมในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีหลุมขุดเจาะก๊าซ จำนวน 2 แห่ง คือ

(2.1) หลุมขุดเจาะก๊าซ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง มีปริมาณก๊าซสำรองประมาณ 1.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในปี พ.ศ.2533 มีปริมาณการใช้วันละ 40 ล้านลูกบาศก์ฟุต ปี พ.ศ. 2537 มีปริมาณการใช้วันละ 200 ล้านลูกบาศก์ฟุต ก๊าซที่แหล่งน้ำพอง มีโรงงานผลิตก๊าซตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับหลุมขุดเจาะก๊าซ

(2.2) แหล่งก๊าซธรรมชาติสินภู่อ้อม บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมีหลุมขุดเจาะอยู่ที่อำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี และตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง มีปริมาณก๊าซสำรอง 500,000-700,000 ล้านลูกบาศก์ฟุต และมีการต่อท่อระยะทาง 63 กม. เพื่อนำมาผลิตก๊าซที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง มีกำลังการผลิต 70 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

(3) แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น คือ แร่โพแทช หมายถึง แร่ที่มีธาตุโพแทสเซียม (K) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แร่โพแทชที่เกิดขึ้นร่วมกับเกลือหินในประเทศไทยมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ ได้แก่

(3.1) แร่ซิลไวต์ (Sylvite : KCl) ซึ่งมีธาตุโพแทสเซียมสูงถึงร้อยละ 52.4 มีสีขาว ขาวขุ่น หรือใส

(3.2) แร่คาร์เนลไลต์ (Carnallite : $\text{KMgCl}_3 \cdot 6(\text{H}_2\text{O})$) ประกอบด้วยโพแทสเซียมคลอไรด์ (KCl) ร้อยละ 26.87 และแมกเนเซียมคลอไรด์ (MgCl_2) ร้อยละ 34.3

แร่โพแทชที่พบในจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่จะเป็นแร่คาร์เนลไลต์ มีความหนาเฉลี่ย 25.88 เมตร ที่ระดับความลึกประมาณ 200-300 เมตร พบได้ในบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอทางตอนใต้ของจังหวัด แร่คาร์เนลไลต์ของจังหวัดขอนแก่น มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 27,800 ล้านเมตริกตัน และแร่ซิลไวต์ที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 580 ล้านเมตริกตัน

2.8 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดขอนแก่นจะเป็นดินที่เป็นปัญหาประกอบด้วย ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีเนื้อที่ประมาณ 4,357,903 ไร่ (ร้อยละ 64.05) ดินทรายจัด มีเนื้อที่ประมาณ 1,037,812 ไร่ (ร้อยละ 13.97) ดินเค็ม มีเนื้อที่ประมาณ 434,984 ไร่ (ร้อยละ 6.39) ดินตื้นถึงชั้นกรวด ลูกรังและเศษหิน และดินตื้นถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน มีเนื้อที่ประมาณ 32,535 ไร่ (ร้อยละ 4.73) ดินลิกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ก้อนหิน หรือลูกรัง มีเนื้อที่ประมาณ 32,084 ไร่ (ร้อยละ 4.81) พื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ประมาณ 32,672 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ทั้งหมด

ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม

1) ดินกรด อยู่ในพื้นที่ อำเภอมือเมืองขอนแก่น อำเภอเมืองจตุรัส อำเภอบ้านไผ่ อำเภอชนบท อำเภอน้ำพอง กระจายเกือบทุกอำเภอ สภาพกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง มีผลกระทบต่อผลผลิตพืชเศรษฐกิจตกต่ำ

2) ดินเค็ม อยู่ในพื้นที่ อำเภอพระยืน อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านแฮด อำเภอบ้านไผ่ อำเภอโนนศิลา อำเภอชนบท อำเภอแวงน้อย อำเภอโคกโพธิ์ชัย อำเภอหนองสองห้อง ถ้าสภาพดินเค็มเล็กน้อย สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้แต่ได้ผลผลิตต่ำกว่า เกณฑ์มาตรฐานเค็มปานกลาง สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้แต่ผลผลิตตกต่ำมาก เค็มมาก ไม่สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้ ต้องปรับเปลี่ยนมาปลูกพืชทนเค็ม

3) ดินตื้นอยู่ในพื้นที่ อำเภอน้ำพอง อำเภอภูเวียง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอชุมแพ อำเภอโคกโพธิ์ชัย อำเภอหนองนา อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสนกวาง อำเภอหนองเรือ เฉพาะบางพื้นที่ที่มีพื้นที่ดินตื้นปลูกพืชได้เฉพาะพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ

4) ดินทราย อยู่ในพื้นที่ อำเภอมือเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านแฮด อำเภอบ้านไผ่ อำเภอโนนศิลา อำเภอชนบท อำเภอเปือยน้อย อำเภอแวงน้อย อำเภอแวงใหญ่ อำเภอพล อำเภอหนองสองห้อง อำเภอเมือง อำเภอน้ำพอง อำเภอเขาสนกวาง อำเภอภูเวียง อำเภอหนองเรือ อำเภอบ้านฝาง มีสภาพการกัดเซาะหน้าดิน การชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และปัญหาชั้นดินดานส่งผลกระทบต่อผลการเจริญเติบโตของพืช และผลผลิตตกต่ำ

5) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน อยู่ในพื้นที่อำเภอภูผาม่าน อำเภอเวียงเก่า อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสนกวาง อำเภอหนองเรือ อำเภอเมืองจตุรัส เฉพาะบางพื้นที่หน้าดินตื้น พื้นที่ลาดชันเกิดการชะล้างพังทลายของดิน มีพื้นที่การเพาะปลูกพืชน้อย ส่วนใหญ่จะพบชั้นหินกระจายอยู่ทั่วไป

2.9 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ 10,885.991 ตารางกิโลเมตร (กรมแผนที่ทหาร) คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยจัดอยู่ในอันดับที่ 15 ของประเทศ กรมพัฒนาที่ดินได้แบ่งดินในจังหวัดขอนแก่นตามลักษณะการใช้ประโยชน์คือ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 68.58 เพื่อการเกษตรกรรม รองลงมาร้อยละ 13.34 เป็นเนื้อที่ป่าไม้ ร้อยละ 6.32 เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม/โรงงาน/ห้างร้าน/พาณิชย์กรรม/ที่อยู่อาศัย/สถานที่ราชการ/หน่วยงานต่าง ๆ ร้อยละ 5 เป็นแหล่งน้ำ และอื่น ๆ เช่น ท่งหญ้า ไม้ละเมาะ ที่ลุ่มฯ ร้อยละ 6.76 การปฏิรูปที่ดิน

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินทั้งสิ้น จำนวน 1,127,713 ไร่ ครอบคลุม 25 อำเภอ 118 ตำบล มีเกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิ์จำนวน 61,964 ราย เป็นที่ดินจำนวน 77,948 แปลง คิดเป็น 741,029 ไร่

การจัดที่ดิน

มีพื้นที่ดำเนินการสำรวจรังวัด 820,895 ไร่ แบ่งเป็น จัดแล้ว 741,029 ไร่ และอยู่ระหว่างดำเนินการ 79,866 ไร่ ครอบคลุม 25 อำเภอ 118 ตำบล ยังไม่ได้จัดที่ดิน 306,818 ไร่ โดยแบ่งเป็น ก้นป่า (RF) 111,264 ไร่ ที่ดินมีหนังสือสำคัญ 352 ไร่ และอื่น ๆ เช่น ถนน แหล่งน้ำ ฯลฯ จำนวน 195,229 ไร่

2.10 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.10.1 ประชากร

ประชากรของจังหวัดขอนแก่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 1,790,863 คน เป็นชาย 879,849 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 ของประชากรทั้งหมด และเป็นหญิง 911,014 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 ของ ประชากรทั้งหมด ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 552,744 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีจำนวน 1,238,119 คน หรือร้อยละ 69.1 ความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัดเท่ากับ 164.5 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 2.7 คน จำนวนบ้าน 654,344 หลัง

2.10.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และรายได้

ในปี 2563 จังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) 208,472 ล้านบาท โดยเป็นภาคเกษตร ร้อยละ 9.74 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 32.44 และภาคบริการ ร้อยละ 57.82 โดยสาขาการผลิตที่สร้างมูลค่าให้กับจังหวัดขอนแก่นมากที่สุด คือ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม มีมูลค่า 62,288 ล้านบาท (ร้อยละ 29.88 ของ GPP) รองลงมา คือ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ มีมูลค่า 30,896 ล้านบาท (ร้อยละ 14.82 ของ GPP) สาขาการศึกษา มีมูลค่า 26,902 ล้านบาท (ร้อยละ 12.90 ของ GPP)

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปีของผลิตภัณฑ์จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในปี 2563 มีการเปลี่ยนแปลงจากปี 2562 โดยสาขาที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ จากร้อยละ 13.46 ในปี 2562 เป็น ร้อยละ 14.82 ในปี 2563 ส่วนสาขาที่มีสัดส่วนลดลงมากที่สุด คือ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม จากร้อยละ 32.38 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 29.88 ในปี 2563

หากเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัดขอนแก่น ปี 2563 ลดลงร้อยละ 3.60 ต่อเนื่องจากการลดลงร้อยละ 0.58 ในปี 2562 เป็นผลมาจากการผลิตภาคเกษตรลดลง ร้อยละ 4.12 จากที่ลดลง ร้อยละ 8.01 ในปี 2562 การผลิตภาคนอกเกษตรลดลง ร้อยละ 3.54 จากที่ขยายตัวร้อยละ 0.31 ในปี 2562 โดยสาขาที่มีอัตราการขยายตัวมากที่สุด คือ สาขากิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมทางวิชาการ ขยายตัว ร้อยละ 7.76 ส่วนสาขาที่มีอัตราการชะลอตัวมากที่สุด คือ สาขากิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น ๆ เช่น การซ่อมแซมและบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม การบริการซักรีด การเสริมสวย เป็นต้น ลดลง ร้อยละ 36.55

รายได้เฉลี่ยต่อหัว (GPP per capita) ของจังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 เท่ากับ 121,648 บาท อยู่ในลำดับที่ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับ 33 ของประเทศ

2.10.3 สภาพการเกษตร

จังหวัดขอนแก่นมีเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 4,182,736 ไร่ เป็นเนื้อที่ปลูกข้าว 2,797,528 ไร่ (ร้อยละ 66.88) พืชไร่ 948,252 ไร่ (ร้อยละ 22.67) สวนไม้ผลไม้ยืนต้น 91,165 ไร่ (ร้อยละ 2.18) สวนผัก ไม้ดอก/ไม้ประดับ 15,444 ไร่ (ร้อยละ 0.37) และเนื้อที่อื่น ๆ 330,346 ไร่ (ร้อยละ 7.90)

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น ที่ทำรายได้หลักให้เกษตรกร คือ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่นอีกชนิด คือ อ้อยโรงงาน โดยในปี 2565 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 512,731 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 0.47 (510,325 ไร่) ส่งผลให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 3,990,635 ตัน ในปี 2564 เป็น 5,219,604 ตัน ในปี 2565 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.80

สำหรับพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของจังหวัดขอนแก่น ในปี 2565 มีเนื้อที่เพาะปลูกมี 269,818 ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 (268,826 ไร่) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.37 แต่ผลผลิตต่อไร่ลดลง ร้อยละ 1.45 ส่งผลให้ ผลผลิตรวมมีปริมาณลดลง ร้อยละ 0.69

บทที่ 3

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.1 ความหมายและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.1.1 น้ำ (Water)

น้ำ เป็นของเหลวชนิดหนึ่ง ที่มีอยู่มากที่สุดบนผิวโลก และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดที่มนุษย์รู้จัก เราสามารถพบน้ำได้ในหลาย ๆ สถานที่ อาทิ ทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลอง บึง และในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น น้ำแข็ง หิมะ ฝน ลูกเห็บ เมฆ และไอน้ำ น้ำที่เป็นของเหลวพบได้ในตัวของน้ำเอง (bodies of water) เช่น มหาสมุทร ทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ธารน้ำ คลอง หรือ สระน้ำ น้ำส่วนใหญ่ในโลกนี้อยู่ในรูปของน้ำทะเล น้ำที่อยู่ในบรรยากาศโลกจะอยู่ทั้งในรูปไอน้ำและน้ำที่เป็นของเหลว น้ำใต้ดินจะอยู่ในชั้นของดินและหิน ถึงแม้ว่าน้ำจะมีจุดเดือดที่ 100°C แต่ที่ใต้ทะเลลึก ซึ่งมีความร้อนและความกดดันสูง จุดเดือดของน้ำอาจอยู่ที่ 400°C และที่ยอดเขาเอเวอเรส (Mount Everest) จุดเดือดของน้ำอาจอยู่ที่ 70°C

3.1.2 แหล่งน้ำ หรือ พื้นที่น้ำ (water body) คือบริเวณที่มีการสะสมของน้ำบนพื้นผิวโลกหรือบนผิวดาวเคราะห์ เช่น มหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ ไปจนถึง คลอง หรือ พื้นที่ชุ่มน้ำ

แหล่งน้ำแบ่งได้เป็น 4 ประเภทตามการกำเนิดธรรมชาติของเปลือกโลก และที่ผิวของโลกคือ

แหล่งน้ำในบรรยากาศ (Atmospheric Water) ได้แก่ สถานะไอน้ำ เช่น เมฆ หมอก สถานะของเหลว ได้แก่ ฝน และน้ำค้าง และสถานะของแข็ง ได้แก่ หิมะ และลูกเห็บ เป็นต้น

แหล่งน้ำผิวดิน (Surface Water) ได้แก่ น้ำในบรรยากาศที่กลั่นตัวเป็นหยดน้ำและตกลงสู่ผิวโลก ไหลลงมาซึ่งตามแอ่งที่ต่ำ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ทะเล ทะเลสาบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งได้ตามการเคลื่อนที่ของน้ำ เช่น แม่น้ำ และคลอง กล่าวถึงแหล่งน้ำที่มีการไหลจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ในขณะที่ ทะเลสาบ น้ำจะไม่มีไหลไปแหล่งอื่น แหล่งน้ำที่มีการสัจจะจะถูกเรียกว่าทางน้ำ สำหรับส่วนบริเวณของภูมิประเทศที่มีน้ำเป็นจำนวนหนึ่งแต่ไม่เรียกว่าแหล่งน้ำ เช่น น้ำตก และน้ำพุร้อน น้ำบนโลกนั้นมีทั้งหมด เพียง 97 เพอร์เซ็นต์ ดังนั้นในปัจจุบันนี้ ปี 2018 น้ำจืดมีเพียง 3 เพอร์เซ็นต์ ดังนั้นน้ำทะเลจะมีเพียง 71 เพอร์เซ็นต์ ตามกรมภาคพื้นทะเลแห่งสหประชาชาติของโลก ส่วนที่เหลือจะซึมอยู่ในดินอากาศและสิ่งมีชีวิต

แหล่งน้ำใต้ดิน (Ground water) เป็นน้ำที่ไหลซึมผ่านชั้นดิน และหิน ลงไปสะสมตัวอยู่ตามช่องว่างระหว่างอนุภาคดินและหิน น้ำชนิดนี้มีประโยชน์มาก และเป็นตัวการสำคัญในการควบคุมการแพร่กระจายพรรณพืช ตลอดจนเป็นตัวทำลาย และตกตะกอนเป็นสารประกอบหลายอย่างใต้พื้นดิน

น้ำที่เป็นส่วนประกอบทางเคมี (Chemical water) ได้แก่ น้ำที่เป็นองค์ประกอบทางเคมีหรือเป็นองค์ประกอบในแร่ หิน และดิน และแหล่งน้ำในบรรยากาศ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของน้ำที่เป็นส่วนประกอบทางเคมี เช่น การเย็นตัวของหินอัคนี การผุพังของแร่ การเปลี่ยนแปลงจนมีปริมาณน้ำมากบนผิวโลก และใช้ระยะเวลายาวนานมาก

3.1.3 ทรัพยากรน้ำ หมายถึง ของเหลวเกิดจากการรวมตัวกันของก๊าซไฮโดรเจนและก๊าซออกซิเจนในภาวะที่เหมาะสมหรือความหมายในลักษณะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้อุปโภค บริโภค ชำระล้างร่างกาย ใช้ในการเพาะปลูก การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การคมนาคมทางน้ำ

การผลิตพลังงาน ทรัพยากรน้ำยังเป็นทรัพยากรประเภทหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นทดแทนอยู่ตลอดเวลา เป็นวัฏจักร ความสัมพันธ์ของดิน น้ำ และป่า เริ่มจากวัฏจักรของน้ำ ที่ระเหยจากผิวน้ำและพื้นดิน หมุนเวียนขึ้นไปในชั้นบรรยากาศในรูปของไอน้ำ ไอน้ำจะกลั่นตัวกลายเป็นฝนและไหลซึมลงไปในดิน ส่วนที่เหลือก็จะเป็นน้ำไหลบนพื้นผิวดินไปตามลาดเขากลายเป็นธารน้ำเล็ก ๆ รวมกันเป็นแม่น้ำ และไหลลงสู่ทะเล การระเหยของน้ำจากดิน และการคายน้ำของต้นไม้ก็เป็นหนึ่งในวัฏจักรของน้ำที่ทำให้เกิดความชื้นในชั้นบรรยากาศ โดยการคายน้ำของต้นไม้ และการระเหยของน้ำจากดินจะมีความสัมพันธ์กัน อีกทั้งโครงสร้างของดินในป่าจะมีความสามารถในการดูดซับน้ำสูง โดยการทำงานผ่านระบบรากของต้นไม้ นอกจากนี้แล้วการสูญเสียน้ำจากการระเหยในพื้นที่ป่าจะน้อยกว่าการสูญเสียน้ำจากการระเหยในพื้นที่แบบเดียวกันที่ไม่มีต้นไม้ปกคลุม ทำให้พื้นที่ที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้อย่างหนาแน่น เช่น ฝืนป่า มีอิทธิพลต่อความสมดุลของวัฏจักรน้ำเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นการอนุรักษ์ป่าก็หมายถึงการอนุรักษ์น้ำด้วย เราจึงควรหันมาให้ความสนใจกับการอนุรักษ์ต้นน้ำเหล่านี้ซึ่งมักจะถูกละเลย การกระทำของมนุษย์ที่มีต่อดินและต้นไม้ย่อมส่งผลถึงวัฏจักรของน้ำไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ การใช้น้ำของมนุษย์ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของวัฏจักรต่าง ๆ ในธรรมชาติ ถ้าเราใช้น้ำอย่างไม่รู้คุณค่า ทำให้น้ำปนเปื้อนด้วยความตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทั้งการทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ หรือแม้แต่การใช้สารเคมีในการเกษตร สารเคมีหรือเศษขยะที่เจือปนลงไปตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ในที่สุดสิ่งเหล่านั้นก็จะย้อนกลับมาหาเราไม่ช้าก็เร็ว การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เป็นงานที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก เป้าหมายของการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้น้ำของประชาชนในชนบท เช่น ใช้ในการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเพาะปลูกพืช การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมีกิจกรรมหลายประเภทด้วยกัน คือการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สระเก็บน้ำ การขุดลอกหนอง บึงธรรมชาติ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามขาดแคลน การก่อสร้างทางน้ำ คู คลอง ส่งน้ำ รวมทั้งฝาย ประตูระบายน้ำขนาดเล็ก เพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำกระจายไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างทั่วถึง การขุดบ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำจากใต้ดินขึ้นมาใช้นอกจากนี้ยังมีการระบายน้ำออกจากพื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมเป็นประจำจนใช้เพาะปลูกไม่ได้ การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูก รวมทั้งการก่อสร้างเพื่อป้องกันน้ำเค็ม และการปรับปรุงพื้นที่ชายทะเลเพื่อการเพาะปลูก

3.1.4 กลุ่มน้ำ หรือ watershed และการจัดการกลุ่มน้ำ

“กลุ่มน้ำ” (Watershed) หมายถึง พื้นที่รองรับน้ำฝนทั้งหมดที่อยู่เหนือจุดที่กำหนดให้ โดยน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่นั้นจะพากันระบายไหลรวมไปสู่จุดออก (Outlet) เดียวกัน ณ จุดที่กำหนดให้เท่านั้น ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า “Drainage basin” และคำว่า “Catchment area” ส่วนใน Webster' Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของ “กลุ่มน้ำ” ว่า คือ พื้นที่ลาดชันที่ระบายน้ำจากเส้นสันปันน้ำ (Divide) ให้ไหลลงไปสู่ท้องลำธารอย่างน้อยสองแห่งหรือมากกว่านั้น ฉะนั้น กลุ่มน้ำก็คือ พื้นที่ที่ล้อมรอบไปด้วยสันปันน้ำนั่นเอง เส้นแบ่งเขตกลุ่มน้ำหรือเส้นสันปันน้ำนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ สันปันน้ำผิวดินและสันปันน้ำใต้ดิน

“กลุ่มน้ำ” หรือ Watershed หมายถึง พื้นที่รับน้ำฝนทั้งหมดที่อยู่เหนือจุดกำหนดให้ออก โดยฝนที่ตกลงมาในพื้นที่นั้นจะไหลไปรวมที่จุดออก (Outlet) เดียวกัน ณ จุดที่กำหนดให้เท่านั้น กลุ่มน้ำมีองค์ประกอบ ดังนี้ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรคุณภาพชีวิต (สังคมสิ่งแวดล้อม) ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนเป็นกลุ่มน้ำที่มีลักษณะและ

แสดงบทบาทเฉพาะ จึงมักเรียกลุ่มน้ำเป็นทรัพยากรกลุ่มน้ำ หรือระบบทรัพยากร ประเทศไทยมี 22 ลุ่มน้ำหลัก ดังนี้ (1) ลุ่มน้ำสาละวิน (2) ลุ่มน้ำโขงเหนือ (3) ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ (4) ลุ่มน้ำชี (5) ลุ่มน้ำมูล (6) ลุ่มน้ำปิง (7) ลุ่มน้ำวัง (8) ลุ่มน้ำยม (9) ลุ่มน้ำน่าน (10) ลุ่มน้ำเจ้าพระยา (11) ลุ่มน้ำสะแกกรัง (12) ลุ่มน้ำป่าสัก (13) ลุ่มน้ำท่าจีน (14) ลุ่มน้ำแม่กลอง (15) ลุ่มน้ำบางปะกง (16) ลุ่มน้ำโตนเลสาบ (17) ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก (18) ลุ่มน้ำเพชรบุรี – ประจวบคีรีขันธ์ (19) ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน (20) ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (21) ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่างและ (22) ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก (ฐิติพันธ์, 2564)

“การจัดการลุ่มน้ำ” หมายถึง การจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทุก ๆ อย่าง ภายในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบผสมผสาน โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ เกษตรกรรม แหล่งน้ำ ชุมชน พื้นที่เมือง ให้มีสัดส่วนการกระจายตัวที่เหมาะสม มีมาตรการป้องกันและควบคุมผลกระทบ ที่อาจจะเกิดจากการใช้อย่างไม่ถูกวิธี และมีการปรับปรุงหรือฟื้นฟูส่วนที่เสื่อมโทรม ให้ลุ่มน้ำนั้น ยังคงทำหน้าที่สนองต่อความต้องการทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน สิ่งที่จะบ่งบอกถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการจากปริมาณน้ำที่เพียงพอ ช่วงเวลา การไหลสม่ำเสมอและคุณภาพดี รวมถึงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำด้วย

“การจัดการลุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วม” หมายถึง การจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ทุก ๆ อย่าง ภายในพื้นที่ลุ่มน้ำร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย ตั้งแต่ร่วมกันกำหนดขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ที่ต้องการจัดการ ร่วมกันคิดวิเคราะห์สถานการณ์ ร่วมกันตัดสินใจกำหนดทิศทางการจัดการ ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติ ร่วมกันรับผิดชอบผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น และร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึง เท่าเทียม

3.1.5 พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขัง หรือ น้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็น แหล่งน้ำนิ่ง และน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเล และที่ในทะเล บริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

พื้นที่ซึ่งมีลักษณะจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงรวมถึงห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระพัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว ละหาน ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่งลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบป่ง ทาม สบู่ แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่ง ทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าเสม รวมทั้งนาข้าว นาเกลือ นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention) หรือ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (ในมาตรา 1.1 และมาตรา 2.1 ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ)

พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) คือ พื้นที่ซึ่งมีน้ำเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดหรือควบคุม สภาพแวดล้อมและลักษณะการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิต โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่ชุ่มน้ำเกิดจากระดับน้ำใต้ดิน (Water Table) ที่มีระดับอยู่ใกล้กับผิวดินมาก ส่งผลให้ปริมาณน้ำเอ่อล้นขึ้นมา หรืออาจถูกน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณกว้าง ดังนั้น ความหมายของพื้นที่ชุ่มน้ำจึงครอบคลุมถึงทุกพื้นที่ซึ่งมีลักษณะทางภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ชื้นแฉะ หรือเป็นแหล่งน้ำที่มีระดับน้ำเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีการไหลเวียนของน้ำ

ตามฤดูกาล หรืออาจมีระดับน้ำขังคงที่ถาวร รวมไปถึงบริเวณริมชายฝั่งทะเลและพื้นที่ในทะเลบางส่วนที่มีความลึกหรือระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร เมื่อกระแสน้ำลดลงถึงจุดต่ำสุด

3.1.6 พื้นที่ชุ่มน้ำทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and Coastal wetlands) หมายถึง บริเวณในทะเลและริมชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสน้ำจากแม่น้ำ เช่น ทะเลสาบน้ำเค็ม (Lagoon) หาดทราย (Beach) และแนวปะการัง (Coral reef) เป็นต้น

3.1.7 ปากแม่น้ำหรือชะวากทะเล (Estuarine) หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีแม่น้ำและทะเลมาบรรจบกัน ลักษณะของน้ำจึงเป็นน้ำกร่อย เช่น ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ (Delta) ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง (Tidal marsh) ป่าชายเลน (Mangrove forest) หาดโคลน (Mud flat) และแหล่งหญ้าทะเล (Seagrass bed) เป็นต้น

3.1.8 ทะเลสาบหรือบึง (Lacustrine) หมายถึง แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำขังถาวรหรือมีน้ำขังตามฤดูกาล อาจมีกระแสน้ำไหลเพียงเล็กน้อย เช่น ทะเลสาบและบึงต่าง ๆ

3.1.9 แม่น้ำและแหล่งน้ำไหล (Riverine) หมายถึง แม่น้ำ ลำธาร ลำห้วย และลำคลองที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปี รวมถึงพื้นที่ราบลุ่มริมชายฝั่งแม่น้ำตลอดสาย และสันทรายแม่น้ำ

3.1.10 หนองน้ำ (Palustrine) หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมขังอยู่ตลอดหรือมีน้ำท่วมขังตามฤดูกาล มีความลึกไม่เกิน 2 เมตร และมีพืชน้ำปกคลุมมากกว่าร้อยละ 30 ของพื้นผิวน้ำ เช่น ที่ลุ่มชื้นแฉะ (Marsh) พรุ (Bog) และมาบ (Swamp) เป็นต้น

3.1.11 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human-made Wetlands) เช่น อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ นาข้าว และพื้นที่ทางการเกษตรซึ่งมีน้ำท่วมขัง เป็นต้น

3.1.12 อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention)

อนุสัญญาแรมซาร์ หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้ถูกกำหนดและตั้งชื่อตามชื่อสถานที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 ณ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญาดังกล่าวเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ ต่อมาขอบเขตการดำเนินการของอนุสัญญา ได้ขยายครอบคลุมกว้างขึ้นโดยเน้นการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุกๆ ด้าน ตลอดจนเพื่อยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก โดยมีพันธกิจที่สำคัญในการดำเนินงานระดับชาติโดยความร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกภูมิภาคของโลก อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้กำหนดให้ทุกวันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (World wetlands day)

3.1.13 คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำยังเป็นรากฐานสำคัญของระบบนิเวศและการบริการของระบบนิเวศ (Ecosystem Service) ทั้งการเป็นแหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่าที่ช่วยป้องกันอุทกภัยและบรรเทาความแห้งแล้ง เป็นพื้นที่ซึ่งสามารถช่วยป้องกันชายฝั่งทะเลจากการกัดเซาะและการพังทลาย ป้องกันคลื่นและลมทะเล รวมถึงป้องกันการรุกรานเข้ามาในแผ่นดินของน้ำทะเล อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ซึ่งสามารถดักจับตะกอนและแร่ธาตุ บำบัดน้ำเสียและสารพิษต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งสำหรับมนุษย์ พื้นที่ชุ่มน้ำยังมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งการเรียนรู้

การศึกษาวิจัยทางธรรมชาติที่สำคัญต่อวิถีชีวิต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566)

3.1.14 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่าย ๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (Species) สายพันธุ์ (Genetic) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมีอยู่ระหว่างสายพันธุ์ ระหว่างชนิดพันธุ์ และระหว่างระบบนิเวศ

ความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างสายพันธุ์ คือ ความแตกต่างระหว่างพันธุ์พืชและสัตว์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเกษตร ความแตกต่างหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ทำให้สามารถเลือกบริโภคข้าวเจ้า หรือข้าวเหนียว ตามที่ต้องการได้ หากไม่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ต่าง ๆ แล้ว อาจจะต้องรับประทานส้มตำปูเค็มกับข้าวเจ้าก็เป็นได้ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสายพันธุ์ต่าง ๆ ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถเลือกสายพันธุ์ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก เพื่อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่ชน และโคเนื้อ เป็นต้น

ความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศ สามารถเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างระบบนิเวศประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าดงดิบ ทุ่งหญ้า ป่าชายเลน ทะเลสาบ บึง หนอง ชายหาด แนวปะการัง ตลอดจนระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทุ่งนา อ่างเก็บน้ำ หรือแม้กระทั่งชุมชนเมือง ของเราเอง ในระบบนิเวศเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตต่างชนิดกัน และมีสภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน ทำให้โลกมีถิ่นที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ระบบนิเวศแต่ละประเภทให้ประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์แตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งให้ ‘บริการทางสิ่งแวดล้อม’ (Environmental service) ต่างกันด้วย อาทิ ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ส่วนป่าชายเลนทำหน้าที่เก็บตะกอนไม่ให้ไปทับถมจนบริเวณปากอ่าวตื้นเขิน ตลอดจนป้องกันการกัดเซาะบริเวณชายฝั่งจากกระแสลมและคลื่นด้วย

3.1.15 การใช้ที่ดิน (Land use) หมายถึง การใช้ที่ดินเป็นทรัพยากรขั้นพื้นฐานในการผลิตอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดจนใช้เป็นที่พักผ่อน ที่อยู่อาศัย กักเก็บน้ำ หรือใช้ในกิจการอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษย์ ทั้งนี้รวมถึงการใช้ที่ดินในปัจจุบันและการใช้ที่ดินในอนาคตด้วย (บัณฑิต, 2535) ให้ความหมายไว้ว่า การใช้ที่ดินเป็นกิจกรรมของมนุษย์บนพื้นดินและสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งนี้รวมถึงสิ่งปกคลุมดินเพื่อที่จะสามารถจัดจำแนกพื้นที่ได้ทั้งหมด โดยทั่วไปแล้วลำดับชั้นและสิ่งปกคลุมดินมีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ โครงสร้างทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ปรากฏการณ์ทางชีวภาพ และการพัฒนาทุกประเภท (สถิตย์, 2521) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ที่ดิน หมายถึง การนำที่ดินมาใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินว่าเป็นไปในรูปใด เช่น การทำเกษตรกรรม เหมือนแร่ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3.1.16 การพัฒนาที่ดิน (Land development) มีความหมายว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้นและหมายความรวมถึงการปรับปรุงบำรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ หรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณธรรมชาติหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) ดังนั้น สามารถแบ่งหลักการพัฒนา

ที่ดินออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการนำที่ดินที่ยังไม่เคยใช้ประโยชน์ให้มาอยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น (2) ส่งเสริมให้ที่ดินที่ใช้ประโยชน์อยู่แล้วให้ได้รับประโยชน์หรือผลตอบแทนอย่างเต็มที่โดยวิธีปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ (ศรีบุญวงศ์, 2560) การพัฒนาที่ดิน เป็นการบริหารจัดการ และดำเนินการ หรือปฏิบัติต่อดินหรือที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น โดยการบูรณาการงานอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เพื่อฟื้นฟูรักษาสสมดุลธรรมชาติและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงสามารถแบ่งหลักการพัฒนาที่ดินออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) การพัฒนาที่ดินที่ยังไม่เคยใช้ประโยชน์ให้มาอยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เป็นต้น 2) การพัฒนาที่ดินที่ใช้ประโยชน์อยู่แล้วให้ได้รับผลตอบแทนอย่างเต็มที่ โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมถึงการฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

3.1.17 การวางแผนการใช้ที่ดิน (Land use planning) เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งแนะนำและแสดง ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานจะต้องมีการพิจารณาต่อเนื่องกันไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สมเจตน์, 2526) และเป็นการคาดคะเนการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรดิน โดยมีพื้นฐานจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ใช้ที่ดินกับการตอบสนองของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดให้มีผลตอบแทนสูงสุด ขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาทรัพยากรเหล่านั้นไว้ใช้ในอนาคตได้ด้วย (วันชัย และคณะ, 2530)

3.2 อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention)

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ตั้งชื่อตามสถานที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 คือ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญานี้เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญเสียของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก ซึ่งจะต้องมีการจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด อนุสัญญาฯ นี้มีผลบังคับใช้เมื่อ พ.ศ. 2518 ตามเงื่อนไขว่าอนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้เมื่อมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคี ปัจจุบันมีประเทศต่าง ๆ จากภูมิภาคทั่วโลก รวมทั้งสิ้น 160 ประเทศ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

ในระยะแรกการดำเนินงานจะมุ่งเน้นที่ความเป็นอยู่ของนกน้ำที่อาศัยในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ ต่อมาได้เริ่มให้ความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศชนิดอื่น ๆ มากขึ้น เพราะได้ตระหนักและเห็นถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำว่ามีความสัมพันธ์กับมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพโดยตรง รวมทั้งยังอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ป้องกันภัยอันตรายทางธรรมชาติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกัน อนุสัญญาฯ จึงระบุไว้ว่า จะต้องจัดให้มีการประชุมปกติ (Ordinary session) ในทุก ๆ 3 ปี

3.2.1 ประเด็นสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 1) อนุสัญญาฯ ไม่ละเมิดอำนาจอธิปไตยของภาคีซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) อนุสัญญาฯ เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) พื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแล้ว ต่อมาหากมีความจำเป็นประเทศภาคีสามารถเพิกถอนออกจากทำเนียบหรือจำกัดขอบเขตใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเสนอพื้นที่อื่นทดแทนด้วย

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นลำดับที่ 110 ซึ่งพันธกรณีของอนุสัญญาฯ มีผลบังคับ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ประเทศไทยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแห่งแรกของประเทศ หรือเป็นลำดับที่ 948 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นรวมทั้งหมด 15 แห่ง ดังนี้

(1) พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่พรุ ไม่เสม็ดขาว มีน้ำท่วมขัง มีพืชประเภทกก หญ้ากระจูด กระจูดหนู ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ตั้งอยู่ทางเหนือสุดของทะเลสาบสงขลาในเขตจังหวัดพัทลุง ได้รับประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2525 มีเนื้อที่ประมาณ 281,625 ไร่ มีอาณาเขตของผิวน้ำ ประมาณ 20,000 ไร่

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2540 มีเนื้อที่ 3,085 ไร่ ครอบคลุมถึงป่าเสม็ดผืนใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ในประเทศไทย มีความหลากหลายของระบบนิเวศน้ำจืดและนกน้ำสูง ทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ โดยพบนกกาบบัว (*Mycteria leucocephala*) ซึ่งเป็นนก ที่พบว่าทำรังวางไข่เฉพาะบริเวณนี้เท่านั้น เป็นแหล่งได้สุดที่พบเสือปลา (*Prionailurus viverrinus*) งูกระด้าง (*Erpeton tentaculatum*) ซึ่งเป็นประชากรที่แยกออกมาจากประชากรอื่น ๆ และนกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) ซึ่งเป็นนกที่สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์เพราะมีจำนวนเพียงเล็กน้อยที่อพยพมา

(2) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง

ตั้งอยู่อำเภอเขากาและอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เป็นบึงน้ำจืด ลักษณะแคบยาว น้ำในบึงลึกโดยเฉลี่ยประมาณ 50-100 เซนติเมตร น้ำในบึงไหลลงสู่แม่น้ำสงครามก่อนออกแม่น้ำโขง มีเกาะกลางบึง ได้แก่ ดอนแก้ว ดอนโพธิ์ ดอนน่อง ดอนสวรรค์ บนเกาะมีป่าดิบแล้งที่ค่อนข้างสมบูรณ์

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,098 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 มีเนื้อที่ 8,062 ไร่ มีความสำคัญจัดเป็นบึงน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น ปลาแก้มขี้เือง (*Kryptopterus bichirris*) ปลาตุ๊กตาดำ (*Clarias batrachus*) ปลากัดเขียว (*Betta smaragedina*) ปลากัดไทย (*B. splendens*) นกกระสาขาว (*Ardea cinerea*) นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) เป็ดคับแค

(*Nettapus coromandelianus*) เป็ดดำหัวสีน้ำตาล (*Aythya nyroca*) ซึ่งพบอยู่ในสถานภาพการคุกคามของโลก บึงโขงหลงเป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญสำหรับนกอพยพในฤดูหนาว 33 ชนิด เป็นแหล่งอาหารและแหล่งวางไข่สำหรับปลาหลายชนิด

(3) พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

ดอนหอยหลอด ตั้งอยู่อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล ลักษณะดินเกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำและตะกอนน้ำบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง ทำให้แผ่นดินขยายออกไปในทะเลบริเวณพื้นที่ตั้งแต่แนวชายทะเลลงไปในทะเลประมาณ 8 กิโลเมตร มีลักษณะผิวพื้นชายฝั่งราบเรียบประกอบด้วยตะกอนโคลน เมื่อน้ำลดจะปรากฏเป็นสันดอนทรายกว้างประมาณ 4 กิโลเมตร

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,099 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 546,875 ไร่ รวมทั้งพื้นที่บนบกและในทะเล ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลมีลักษณะธรรมชาติที่หายากประเภทหนึ่ง มีหาดเลนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยหลอด (*Solen regularis*) ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าด้านความหลากหลายทางชีวภาพ พบพืชอย่างน้อย 42 ชนิด นกอย่างน้อย 18 ชนิด สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอย่างน้อย 42 ชนิด และหอยประมาณ 10 ชนิด

(4) พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

ตั้งอยู่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่สุสานหอย 75 ล้านปี รวมพื้นที่ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย ลำคลองน้อยใหญ่หน้าเมืองกระบี่จนถึงป่าชายเลน และแหล่งหญ้าทะเลผืนใหญ่บริเวณเกาะศรีบอยา

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,100 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 133,120 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นแหล่งหญ้าทะเลในเกาะศรีบอยา และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งมีลักษณะเฉพาะแห่งหนึ่งของประเทศไทยพบอย่างน้อย 221 ชนิด ในพื้นที่ป่าชายเลน เป็นแหล่งที่พบนกที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) นกฟินฟุต (*Helioparis personata*) และนกทะเลขาเขียวลายจุด (*Tringa guttifer*) นอกจากนี้ยังพบพะยูน (*Dugong dugon*) ซึ่งอยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ หาดเลนในพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่จัดเป็นหาดเลนที่มีความสำคัญมากต่อนกอพยพในภาคใต้ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พบพันธุ์ไม้ 35 ชนิด หญ้าทะเล 9 ชนิด รวมถึงพันธุ์ปลา 232 ชนิด

(5) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย

ตั้งอยู่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นบึงน้ำจืดอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายและเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำเชียงแสนและทะเลสาบเชียงแสน

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,101 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 2,712.5 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อนกประจำถิ่นและนกอพยพ โดยเฉพาะนกน้ำที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ของโลก เช่น เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*) และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย เช่น นกกาน้ำใหญ่ (*Phalacrocorax carbo*) นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) และ

เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย พบนก 121 ชนิด เป็นแหล่งที่นกทำรัง วางไข่บริเวณนี้อย่างน้อย 15 ชนิด บริเวณทะเลสาบพบพืช 185 ชนิด นกทั้งหมด 225 ชนิด และ พบปลาอย่างน้อย 46 ชนิด

(6) พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ (พรุโต๊ะแดง)

ครอบคลุมอำเภอเมืองนราธิวาส ตากใบ สุโหงโกลก และสุโหงปาดี จังหวัดนราธิวาส เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขังซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเล เป็นแหล่งรองรับน้ำจากลุ่มน้ำตอนบนทอดขนานไปกับแนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ด้านตะวันออกในระยะห่างประมาณ 7 กิโลเมตร พื้นที่ประกอบด้วยพรุดั้งเดิม ป่าพรุที่กลายสภาพเป็นป่าเสม็ด ไม้พุ่ม และพรุหญ้า มีภูมิอากาศค่อนข้างร้อนและชื้นกว่าป่าชนิดอื่น

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,102 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 125,625 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ เป็นป่าพรุดั้งเดิมผืนใหญ่ที่สุดที่ยังคงเหลืออยู่ในประเทศไทยและเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งพืชและสัตว์ พบสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และสถานภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น นกตะกรุม (*Leptoptilos javanieus*) นกฟินฟุท (*Heliopais personata*) นกเป้ล่าใหญ่ (*Teron cepeller*) เต่าหมุ่ (*Cuora amboinensis*) เต่าดำ (*Siebenroekiella crassicolis*) ตะโขง (*Tomistoma schlegelii*) และจระเข้แม่น้ำ (*Crocodylus porosus*) สถานภาพใกล้สูญคุกคาม เช่น นกเหยี่ยวหัวปลาใหญ่หัวเทา (*Lchthyophaga ichthyæetus*) นกโพระดก หลากสี (*Megalaima rafflesii*) นกหัวขวานสามนิ้วหลังสีไพร (*Dinopium rafflesii*) นอกจากนี้ยังมี กลุ่มสังคมพืชที่ซับซ้อน ทั้งพืชยืนต้น พืชล้มลุก เฟิร์นต่าง ๆ ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น มีพันธุ์ไม้เฉพาะถิ่นอย่างน้อย 50 ชนิด พบนกอย่างน้อย 217 ชนิด ปลาอย่างน้อย 62 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 59 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 52 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 19 ชนิด

(7) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากแม่น้ำตรัง

ตั้งอยู่อำเภอสิเกาและอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ประกอบด้วยระบบนิเวศ 3 ลักษณะ คือ แม่น้ำ ปากแม่น้ำ และชายฝั่งทะเล ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 1,182 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เนื้อที่ 515,745 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่ ประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหลากหลายรูปแบบ เช่น ป่าชายเลน ป่าจากหาดเลน หาดทราย แนวปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามหลายชนิด พบนกอย่างน้อย 212 ชนิด โดยหาดเจ้าไหมเป็นแหล่งทำรังวางไข่แห่งเดียวของนกกระสาคอดำใน (*Malay peninsular*) มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณที่มีความหลากหลายของหญ้าทะเลอย่างน้อย 8 ชนิด เช่น หญ้าเต่า (*Thalassia hemprichii*) หญ้าชะเงาใบขาว (*Enhalus acoroides*) ระบบนิเวศนี้มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ โดยเป็นแหล่งอาหารแหล่งหลบภัย แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนโดยเฉพาะปลา กุ้ง ปู และพะยูน (*Dugong dugon*) พบปลาอย่างน้อย 75 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 13 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 39 ชนิด และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 22 ชนิด

(8) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบือ-ปากคลองกะเปอร์

ตั้งอยู่อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง เป็นป่าชายเลนผืนใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ของประเทศไทยและเขตอินโดแปซิฟิก ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 1,183 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545 เนื้อที่ 677,625 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ คือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ประกอบด้วยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแบบผสมผสานกัน ได้แก่ หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และป่าชายเลนดึกดำบรรพ์ที่สุด มีความสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของประเทศ พืชพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 300 ปี เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์นกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง คือ นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม คือ เหยี่ยวแดง (*Haliastur rindus*) เหยี่ยวหน้าเทา (*Butastur indicus*) และสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ คือ นกกระเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล (*Haleyon amauroptera*) เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก พบนกอย่างน้อย 50 ชนิด สัตว์ที่อาศัยอยู่บนน้ำดินและในดิน 77 ชนิด ปลามากกว่า 82 ชนิด พบแหล่งหญ้าทะเลบริเวณบ้านบางจากและบ้านหาดทรายดำ

(9) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง

ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ 42 เกาะ ที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางอยู่เป็นกลุ่มเกาะกลางทะเลในแนวเหนือ-ใต้ เป็นเขาหินปูนสูงชันตั้งอยู่ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,184 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2548 เนื้อที่ 63,750 ไร่ ความสำคัญที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คือ ประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำหลายรูปแบบ เช่น หาดทราย หาดหิน ป่าชายเลน และแนวปะการังเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ โดยบางชนิดจัดเป็นพืชพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ กล้วยไม้ธารีช่องอ่างทอง (*Paphiopedilum niveum*) สิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกเงือกดำ (*Anthraceroceros malayanus*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม เช่น นกออก (*Haliaeetus leucogaster*) นกคลุมพูขาว (*Ducula bicolor*) พบสังคมพืชที่ประกอบด้วยป่าดงดิบแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ของเกาะขนาดใหญ่ ป่าชายหาดเป็นป่าโปร่งขึ้นบริเวณแคบ ๆ ตามชายหาด และเชิงเขาหินปูนซึ่งมีชั้นดินน้อย ป่าชายเลนพบอยู่น้อยมากบริเวณซอกหินที่มีหาดทรายหรือหาดเลน

(10) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา

เป็นอ่าวตื้นล้อมรอบด้วยป่าชายเลนที่ต่อเนื่องเป็นผืนใหญ่ในอำเภอเมืองพังงาและอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ส่วนที่เป็นหาดเลน เนื้อที่ 25,300 ไร่ ระดับน้ำในอ่าวค่อนข้างตื้นประมาณ 1-4 เมตร ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 1,185 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2545 ประกอบด้วยเกาะประมาณ 42 เกาะ เช่น เกาะเขาเต่า เกาะพระอาดเฒ่า เกาะมะพร้าว เกาะปันหยี และเกาะเขาพิงกัน มีความหลากหลายของระบบนิเวศทั้งชายหาด ปากแม่น้ำ ป่าชายเลน หาดเลน หน้าผา หาดหิน และแหล่งหญ้าทะเล เป็นตัวอย่างของพื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติที่เป็นแหล่งของชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ได้แก่ พะยูน (*Dugong dugon*) สถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) นกซ่อมทะเลอกแดง (*Limnodromus semipalmatus*) สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม เช่น นกออก (*Haliaeetus leucogaster*)

(11) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดตั้งอยู่ในเขตอำเภอกุยบุรีและอำเภอบางแพ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพื้นที่ราบลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำขังหรือท่วมถึงอยู่อย่างถาวร มีทั้งส่วนที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,734 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2551 เนื้อที่ 43,074 ไร่ โดยเป็นทุ่งน้ำจืดขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 1,190 ไร่ มีระบบนิเวศที่แตกต่างกัน 10 ประเภท ทั้งที่เป็นระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดินและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง มีความหลากหลายของชนิดนกสูงมากถึง 316 ชนิด อย่างน้อย 157 ชนิด อาศัยในพื้นที่บริเวณทุ่งสามร้อยยอด พบนกอย่างน้อย 116 ชนิด เป็นนกประจำถิ่นและอพยพซึ่งอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกตะกราม นกกระทุง เป็ดดำหัวดำ นกอินทรีปีกลาย นกหัวโตมลายู และนกซ่อมทะเลออกแดง เป็นต้น พบนกที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศ ได้แก่ นกเค้าแดงใหญ่สีน้ำตาล รวมถึงพบชนิดพันธุ์ปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาตุ๊กตาด่าน พบไม้ชายเลน พืชชายเลน และพืชน้ำ รวมไม่น้อยกว่า 150 ชนิด

(12) พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึง ที่ใช้ภาษาท้องถิ่นคำว่า “กุด” ซึ่งหมายถึงน้ำที่มาจากลำห้วยหลายสายไหลมารวมเป็นแอ่งน้ำ ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศลำดับที่ 1,926 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2552 เนื้อที่ 16,500 ไร่ กุดทิงอยู่ในเขตจังหวัดบึงกาฬ มีสภาพเป็นหนองบึงขนาดใหญ่ ที่มีน้ำขังตลอดปี มีการเชื่อมต่อกับแม่น้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก กุดทิงถือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญที่มีระบบนิเวศเชื่อมต่อกับแม่น้ำโขงทำให้มีความหลากหลายของสังคมพืชน้ำและชนิดพันธุ์สัตว์ พบพันธุ์ปลาน้ำจืดถึง 123 ชนิด ในจำนวนนี้มีปลาประจำถิ่นและปลาอพยพที่มาจากแม่น้ำโขงซึ่งมากกว่า 56 ชนิด เป็นปลาเศรษฐกิจ มีปลาฉวีแกระ พันธุ์ปลาน้ำจืดที่เล็กที่สุดเป็นอันดับ 3 ของโลก และเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลังที่เล็กที่สุดของไทย ทั้งยังพบปลาที่อยู่ในสถานภาพเสี่ยงต่อการคุกคามคือปลาอีกร หรือปลาเอน พืชน้ำพบทั้งหมด 80 ชนิด และเป็นชนิดใหม่ของโลก คือ ต้นเล็บม้าและสาหร่ายข้าวเหนียวดอกเหลือง พรรณไม้เด่นที่พบมีทั้งกกสามเหลี่ยมหรือผือ สาหร่ายเทปักษ์ และสาหร่ายข้าวเหนียวดอกเหลือง กุดทิงเป็นแหล่งพักพิงของนกอพยพและนกประจำถิ่นหลายชนิด เช่น นกเป็ดน้ำ เหยี่ยว และนกน้ำอื่น ๆ อีกมากกว่า 100 ชนิด ที่พบมาก ได้แก่ นกเป็ดแดง ยังมีรายงานการพบนกที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ เป็ดลาย นกเป็ดหัวดำ รวมถึงเหยี่ยวหาตุไต่ยาอีก 2 ชนิด คือ เหยี่ยวทุ่งแถบเหนือ และเหยี่ยวทุ่งพันธุ์ยุโรป

(13) พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตั้งอยู่อำเภอบางแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากแผ่นดินประมาณ 350 กิโลเมตร เมื่อวัดในแนวตรงจากบริเวณอำเภอบางแพ ประกอบด้วยเกาะขนาดเล็ก 3 เกาะ ได้แก่ เกาะกระใหญ่ เกาะกลาง (เกาะหลาม) เกาะเล็ก (เกาะบก) และกองหินขนาดเล็กอีก 1 กอง เรียกว่า หินเรือ ซึ่งมีส่วนยอดโผล่ขึ้นมาไม่มากนัก ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ 2,152 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2556 มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,337 ไร่ ความสำคัญเป็นหมู่เกาะขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในอ่าวไทย ประกอบด้วย ภูเขาขนาดเล็ก แนวหินชายฝั่ง พบความหลากหลายของปะการังแข็งกว่า 67 ชนิด ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งปะการังที่หายากและสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งวางไข่ที่สำคัญของเต่าตนุ (*Chelonia mydas*) และเต่ากระ (*Eretmochelys imbricate*) เป็นแหล่งอาศัยของนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส (*Fregata andrewsi*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์

(14) พื้นที่ชุ่มน้ำหมู่เกาะระ-เกาะพระทอง

ตั้งอยู่อำเภอกระบุรี และอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ด้านทิศเหนือติดอุทยานแห่งชาติแหลมสนและทะเลอันดามัน ทิศใต้ติดทางหลวงหมายเลข 4 อำเภอตะกั่วป่า ทิศตะวันออกติดทางหลวงหมายเลข 4 เทือกเขาแม่นางขาว อุทยานแห่งชาติศรีพังงา ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามัน ประกอบไปด้วยเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ติดทะเลอันดามัน ได้แก่ เกาะระ เกาะพระทอง และเกาะคอเขา ประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ 2,153 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2556 มีเนื้อที่ทั้งหมด 122,800 ไร่ ประกอบด้วยเกาะขนาดใหญ่สองเกาะ มีความหลากหลายของระบบนิเวศที่เป็นทุ่งหญ้า ป่าชายเลน ป่าพรุ บึงน้ำจืด ป่าดิบชื้นชายหาด หาดเลน ภูเขาทะเล และแนวปะการังชายฝั่ง เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของเต่าหญ้า (*Lepidochelys olivacea*) เต่ากระ (*Eretmochelys imbricate*) และเต่ามะเฟือง (*Dermochelys coriacea*) เป็นที่อยู่อาศัยที่สำคัญไม่กี่แห่งในประเทศไทยของนกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) ซึ่งเป็นนกที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่สำคัญ อาทิ ลิ่นชวา (*Manis javanica*) กวางป่า (*Rusa unicolor*) รวมทั้งพะยูน (*Dugong dugon*) สัตว์ป่าสงวน อีกทั้งแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่กว่า 4,375 ไร่ ยังเป็นแหล่งขยายเพาะพันธุ์วางไข่ของพันธุ์ปลาไม่ต่ำกว่า 268 ชนิด

(15) พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง

มีขอบเขตเริ่มตั้งแต่ปากน้ำบ้านไชยบุรี ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ไปจนถึงบ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ความยาวทั้งสิ้น 92 กิโลเมตร นับเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 15 ของประเทศไทย และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 2,420 ของโลก มีผลอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ครอบคลุมเฉพาะส่วนที่เป็นตัวแม่น้ำสงครามตอนล่าง และพื้นที่ป่าบุงป่าทามที่ติดกับสองฝั่งแม่น้ำ และพื้นที่ป่าสาธารณะ หรือป่าบุงป่าทามที่ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านเห็นชอบ และไม่มีพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่เอกสารสิทธิ์ของราษฎร รวมทั้งพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พื้นที่สาธารณะตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) รวมทั้งพื้นที่ที่เสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ทั้งหมด 34,381 ไร่ มีความหลากหลายของระบบนิเวศป่าที่พบในบริเวณลุ่มน้ำนี้ประกอบด้วย ป่าบึงน้ำจืดหรือป่าบุง-ทาม (freshwater swamp forest) ป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) และป่าดิบแล้ง (dry dipterocarp forest) บนเขาหินทราย และที่ราบลุ่ม พบพืชหายาก รวม 7 ชนิด เช่น กระโดนเบญ (*Careya herbacea* Roxb.) ตะแบกทาม หรือเปื่อยน้ำ (*Lagerstroemia spireana* Gagnep.) และไชยวาน (*Cephalanthus tetrandra* (Roxb.) Ridsdale & Bakh.f.) เป็นต้น พบว่ามีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) 3 ชนิด คือ เต่านา (*Malayemys subtrijuga*) เต่าดำ (*Siebenrockiella crassicolis*) และตะพาบน้ำ (*Amyda cartilaginea*) และพบปลาจำนวน 183 ชนิด ชนิดที่เป็นพันธุ์เฉพาะถิ่น (Endemic) เช่น ปลากระเบนแม่น้ำโขง (*Dasyatis laosensis*) ปลาทองลาย (*Chitala blanci*) และปลาหมากผาง (*Tenulosa thibaudeaui*) เป็นต้น ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) เช่น ปลากระเบนแม่น้ำโขง (*Dasyatis laosensis*) ปลาทองลาย (*Chitala blanci*) และปลากระโท (*Catlocarpio siamensis*)

3.2.2 ข้อดีในการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

- 1) อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันอนุสัญญายังสามารถเชื่อมโยงกับอนุสัญญาด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES)
- 2) การเป็นภาคีทำให้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นกับนานาชาติประเทศในการประชุมเพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด
- 3) เป็นการนำพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญของประเทศ เข้าไปในทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับประเทศ (Ramsar site)
- 4) การเป็นภาคีทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับข่าวสารข้อมูลและคำแนะนำที่ทันสมัยรวมถึงข้อคิดเห็นต่าง ๆ
- 5) ภาคีสามารถเสนอขอรับการช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือเงินกองทุน

3.3 นโยบายของรัฐ

ประเทศไทยมีนโยบายที่ช่วยกำกับดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

3.3.1 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำโครงการสำรวจ จัดทำทะเบียนรายชื่อ สถานภาพและฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยพบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยประกอบด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืด ทั้งแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ได้แก่ คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ น้ำตก หนอง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ทะเลสาบ บึง พรุหญ้า พรุน้ำจืดที่มีไม้พุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่เกษตรที่มีน้ำท่วมขัง และพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล ได้แก่ ปากแม่น้ำ ชายหาด หาดเลน ป่าชายเลน ปะการัง ครอบคลุมพื้นที่อย่างน้อย 36,616.16 ตารางกิโลเมตร (22,885,100 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 7.50 ของพื้นที่ประเทศไทย และได้พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 61 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 48 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 19,295 แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับการเสนอ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar sites) ตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นลำดับแรก 9 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควรได้รับ

การคุ้มครองและฟื้นฟูโดยเร่งด่วน 28 แห่ง พร้อมทั้งจัดทำมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วย การอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึก การศึกษาสำรวจและการป้องกันไฟป่า

- ขึ้นทะเบียนพื้นที่เกาะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ จำนวน 10 แห่ง และระดับชาติ 1 แห่ง

3.3.2 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 และวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

1) เห็นชอบต่อทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยโดยเพิ่มเติม ดังนี้

(1) เพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง จังหวัดบึงกาฬ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดตาก เกาะระ เกาะพระทอง จังหวัดพังงา เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช หาดท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และพรุคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(2) เพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ พรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และบึงสำนักใหญ่ (หนองจำรุง) จังหวัดระยอง

(3) เพิ่มเติมรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วนสมควรได้รับการเสนอเป็นแรมซาร์ไซต์ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง จังหวัดบึงกาฬ เกาะระ เกาะพระทอง จังหวัดพังงา เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช และหาดท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

(4) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการคุ้มครอง โดยเพิ่มเติม หนองหล่ม (ผนวกเพิ่มกับหนองบงคาย) พื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำสงคราม (ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนมและจังหวัดหนองคาย) พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ชุ่มน้ำวัดห้วยจันทร์ จังหวัดลพบุรี อ่าวไทยตอนใน (โดยเฉพาะด้านตะวันตกแหลมผักเบี้ย บ้านปากทะเลและเขาตะเครา จังหวัดเพชรบุรี) ปากแม่น้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี เกาะสมุย และเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(5) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการฟื้นฟู โดยเพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 12 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำหนองหลวง จังหวัดเชียงราย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูลำพัน จังหวัดมหาสารคาม ลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อม จังหวัดปทุมธานี พื้นที่ชุ่มน้ำวัดโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน และพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุ่งโพธิ์ทอง/ทุ่งคำหยาด จังหวัดอ่างทอง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ปากแม่น้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี อ่าวปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต

(6) พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการศึกษาสำรวจ โดยเพิ่มเติมพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี (สัตว์ป่า/ปลา) พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล (พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี) พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง (ประชากร/ชนิดนก) ปากแม่น้ำเวฬุและอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี

(สัตว์น้ำ/ปลา) เกาะต่าง อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จังหวัดภูเก็ต ป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู จังหวัดตรัง และพื้นที่ชุ่มน้ำพรุคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ความหลากหลายทางชีวภาพ/ประชากร/ชนิดนก)

2) เห็นชอบต่อมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

(1) ประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืดเป็นพื้นที่สีเขียว และมีให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำต่อไป

(2) ให้มีการสำรวจและตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติโดยเป็นพื้นที่ที่กักเก็บ และชะลอการไหลของน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและภัยแล้ง

(3) ให้มีการติดตาม ตรวจสอบและดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ ตลอดจนควบคุมและป้องกันการบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์

(4) ให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วนและประชาชนทุกระดับ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ

(5) ให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar convention)

(6) ประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น

(7) เร่งรัดให้ออกหนังสือสำคัญที่หลวงในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นที่สาธารณะประโยชน์ และเร่งให้ดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกโดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ

(8) ให้มีการฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่เสื่อมโทรมและต้องการการปรับปรุงโดยด่วน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้น สามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ

(9) ให้มีการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อคุ้มครอง พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ และห้ามกระทำในพื้นที่

(10) ให้มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามประกาศที่ออกตามมาตรา 46 แห่ง พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(11) ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

(12) ติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดปัจจัยหรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน

(13) ให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามเกณฑ์

(14) ให้มีการควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรมและกิจกรรมอื่น ๆ

(15) ให้มีการควบคุมป้องกันไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่อาจเกิดจากชุมชน หรือเกิดจากกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีมาตรการดังนี้

(15.1) มาตรการป้องกันไฟป่า

- ให้ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่
- ทำแนวกันไฟเปียก (Wet-line firebreak) ตามแนวพระราชดำริ
- ประชาสัมพันธ์เชิงรุกทุกรูปแบบ เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจกับชุมชนถึงอันตรายจากไฟป่า เป็นผลให้ชุมชนยุติการจุดไฟเผาป่า

(15.2) มาตรการดับไฟป่า

- จัดตั้งสถานีควบคุมไฟป่าพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับ ดูแลและดำเนินการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ
- ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ปฏิบัติงานดับไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ดับไฟป่าให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ

(16) ให้มีการศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวทั้งระบบ

(17) ให้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำจากมติคณะรัฐมนตรี โดยติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานหลักเสนอต่อคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นประจำ

3.4 การดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้น โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ต่อมามีการปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2558 มีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลุ่มภารกิจที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.4.1 เสนอกฎระเบียบ นโยบายและแผนแห่งชาติ ตลอดจนแนวทางสำหรับการจัดการและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย เพื่อการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3.4.2 สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบนโยบายแห่งชาติ และแนวทางอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.3 สนับสนุน กำกับดูแล ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามพันธกรณี ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.4.4 สนับสนุนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจน การศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชน ในการแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.4.6 สนับสนุนความร่วมมือหรือความเป็นพันธมิตรกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จากภายในและต่างประเทศ

3.4.7 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

3.4.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย

ภายใต้การดำเนินการของอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้จัดตั้งคณะทำงานวิชาการ พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อทำหน้าที่หลักในการกลั่นกรองแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือให้คำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำก่อนนำเสนออนุกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยมีผู้อำนวยการสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ รับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

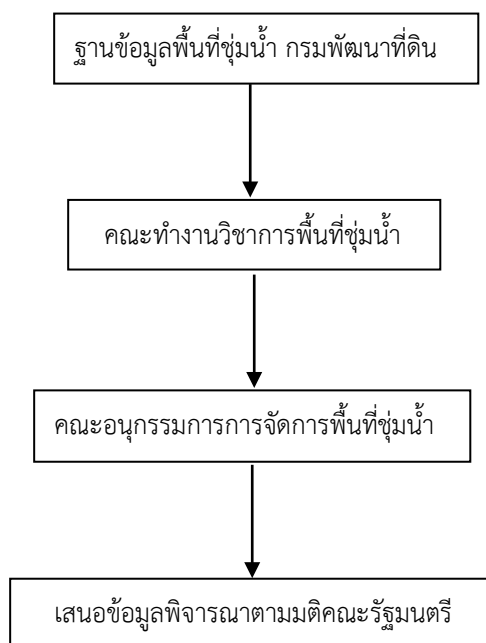
- 1) ให้คำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย ต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) พิจารณากลั่นกรองแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ก่อนนำเสนอขอความเห็นชอบ ต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 3) ให้ความเห็นและข้อมูลทางวิชาการในประเด็นที่กำหนดในการประชุมคณะกรรมการทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ และการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 4) พิจารณาสอนแนะแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวง และมติที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 5) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

3.5 การดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน

จากสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดเล็กถูกบุกรุกและคุกคาม จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สภาพแวดล้อมและนำไปสู่ความขัดแย้งของชุมชนในพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำเนิการสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา พร้อมจัดทำรายงานและแผนที่มาตราส่วน 1: 50,000 และ 1: 25,000 เพื่อให้ทราบถึงสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนหรือมาตรการการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

จากการที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น การบุกรุกและคุกคามของพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น เป็นส่วนใหญ่ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำบึงกะโล่ ดังนั้น กรมพัฒนาที่ดินจึงได้จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่ดำเนินการใด ๆ สามารถนำไปใช้ตรวจสอบความสำคัญ

ของพื้นที่ชุ่มน้ำและจัดทำมาตรการดูแลคุ้มครองพื้นที่ดังกล่าว โดยมีช่องทางการดำเนินงาน เพื่อเสนอข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติได้ ดังแสดงในรูปที่ 3-1

รูปที่ 3-1 แผนภูมิการดำเนินงานเสนอข้อมูลเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในระดับปฏิบัติ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์

จากทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542) พบว่ามีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,026 แห่ง

เมื่อทำการตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำจากภาพถ่ายทางอากาศร่วมกับแผนที่สภาพภูมิประเทศเพื่อจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และสำรวจข้อมูลภาคสนาม พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่น ที่สามารถระบุสถานภาพและพิกัดได้มี จำนวน 842 แห่ง จำแนกได้เป็น ลำห้วย/ห้วย/วัง/โสก จำนวน 483 แห่ง บึง/หนองน้ำ/กุด/บึง จำนวน 243 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/สระน้ำโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.)/บ่อน้ำ จำนวน 19 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 24 แห่ง และคลอง/คลองโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.)/ร่อง/ฝาย/ทำนบ จำนวน 73 แห่ง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4-1 และพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถแสดงตำแหน่งและสถานภาพแสดงในรูปที่ 4-1 ถึงรูปที่ 4-26

ตารางที่ 4-1 ตำแหน่งและสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02020004	ห้วยทรายคูณ	กระนวน	ดุนสาด	300568	1860874	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020005	หนองน้ำคำ	กระนวน	น้ำอ้อม	302695	1843358	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020015	ห้วยเสียว	กระนวน	บ้านฝาง	289235	1857843	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020016	ห้วยจาง	กระนวน	บ้านฝาง	289654	1854121	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020001	ห้วยผักหนาม	กระนวน	หนองกุงใหญ่	298074	1842593	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020008	อ่างเก็บน้ำหนองใหญ่	กระนวน	หนองโก	300834	1847027	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020009	ห้วยเชือก	กระนวน	หนองโก	299955	1847736	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020010	ห้วยรวงไซ	กระนวน	หนองโก	300223	1851131	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020011	ห้วยโสกเสียว	กระนวน	ห้วยโจด	289684	1843760	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020012	ห้วยทราย	กระนวน	ห้วยโจด	287614	1845013	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020006	ห้วยทรายคูณ	กระนวน	ห้วยยาง	299625	1867218	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020017	ห้วยน้ำไหล	กระนวน	หัวนาคำ	291222	1858787	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030001	สระน้ำวัดมงคลศรีสวนกวาง	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	272949	1864364	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030002	คลองส่งน้ำห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	267777	1866233	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030003	หนองกุง	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	273547	1865537	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030004	ห้วยค้อ (บ้านนาค้อ)	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	270507	1866772	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030021	ห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	267889	1865284	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030006	ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	271257	1861265	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030010	ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	268827	1860963	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02030011	สระเก็บน้ำสาธารณะ	เขาสวนกวาง	คำม่วง	268607	1861847	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030012	ลำห้วยเสียวน้อย	เขาสวนกวาง	คำม่วง	277180	1860425	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030013	ลำห้วยโป่งนก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	275000	1861000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030015	ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	271253	1861346	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030016	ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	272147	1862324	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030017	สระน้ำวัดจอมศรียาราม	เขาสวนกวาง	คำม่วง	273689	1863484	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030018	ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	269503	1860362	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030022	หนองไก่อ่ (โครงการอีสานเขียว)	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	265448	1862092	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030023	หนองหอ (ประชาอาสา)	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	265549	1862071	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030024	หนองสิม (ประชาอาสา)	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	265596	1862134	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030028	ห้วยกุดน้ำใส	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	265475	1861692	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030029	หนองชุมดิน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261252	1862806	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030030	หนองยาง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261608	1861678	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030031	สระน้ำโรงเรียนบ้านทุ่งป่อ	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261259	1862138	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030032	ลำห้วยยาง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	260703	1862657	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030034	หนองคำมูล	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	264322	1864451	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030035	หนองสุม	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	263524	1864174	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030036	หนองกุดเต่า	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	263166	1864815	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030037	ลำห้วยยางตอนบน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261748	1868974	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030038	ลำห้วยยางตอนใต้	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261737	1865545	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030039	หนองแสงตอนบน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261160	1866975	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030040	หนองแสงตอนใต้	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261072	1866782	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030041	สระน้ำพลาสติก (กสข.ปี2529)	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261129	1866911	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030042	หนองแวง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	259499	1863942	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030044	หนองเรือ	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	259854	1863566	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030045	หนองคู	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	259647	1862460	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030047	ลำห้วยกุดแกบ	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	258658	1864339	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030049	หนองคู	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	259605	1862487	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030050	หนองคำม่วง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	259526	1870467	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030054	คลองส่งน้ำคำแคน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	261123	1870742	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060005	หนองแวง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	260988	1863232	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030069	ลำห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	265604	1876148	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030070	สระน้ำวัดป่าจุมทอง	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	265080	1875982	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030071	หนองนาจั่ว	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	265035	1875837	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030072	อ่างเก็บน้ำหนองกกโดน	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	260586	1876253	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02030073	ลำห้วยคุ่มมูม	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	258369	1877629	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030074	สระน้ำ กสข.	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	259524	1877148	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030075	ลำห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	266710	1870621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030076	หนองแสง	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	266837	1872039	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030077	หนองพุ่ม	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	266107	1872483	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030051	ห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	267580	1877379	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030052	หนองคำน้ำเหม็น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	261554	1881368	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030055	ห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	263467	1883073	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030057	ห้วยอีบิด	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	256349	1877742	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030058	หนองคำน้ำเหม็น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	261554	1881368	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030059	ห้วยคุ่มมูม	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	259111	1879837	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030060	หนองน้ำขุ่น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	263855	1879977	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030061	สระน้ำโรงเรียน	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	263614	1879818	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030062	ลำห้วยคุ่มมูม	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	258724	1882892	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030063	ลำห้วยคำไม้อ่อน	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	256978	1884123	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030064	ลำห้วยอีบี่	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	258007	1885203	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030065	ลำห้วยหนองไหล	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	258642	1884035	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030066	สระน้ำโรงเรียนโนนหัวช้าง	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	258865	1884759	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030067	ลำห้วยชำหมู	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	258310	1885732	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02030068	ลำห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	โนนสมบุรณ์	268421	1877842	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130007	ลำห้วยยาง	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	211900	1778634	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130009	หนองอี้อง	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	215360	1775327	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130012	ลำห้วยเมย	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	214186	1776560	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130013	อ่างเก็บน้ำห้วยเมย	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	213434	1777677	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130014	หนองดับเต่า	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	212408	1775692	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130015	หนองกุดแห่	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	212069	1775491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130016	ฝายหินเหิบ	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	216981	1780286	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130017	สระน้ำ กสข.	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	217806	1779635	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130019	อ่างเก็บน้ำนาจาน	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	210879	1777254	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130022	ห้วยหินเหิบ	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	217997	1777137	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130023	หนองหญ้าขาว	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุรณ์	218330	1777968	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130026	ห้วยโพง	โคกโพธิ์ไชย	นาแพง	224035	1785521	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130001	ห้วยทราย	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก	223108	1779476	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130002	ห้วยตาเก็ง	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก	220435	1786810	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130003	ห้วยบ่า	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก	219755	1780263	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02130059	ลำห้วยกุดเวียน	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	218169	1772022	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130060	ลำห้วยสามหมอก	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	217380	1771316	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130061	ลำห้วยกุดเวียนใต้	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	220736	1770870	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130062	ลำห้วยกุดเวียน	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	216841	1772166	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040006	ห้วยไร่	ชนบท	โนนพะยอม	239447	1776542	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040007	ห้วยบง	ชนบท	โนนพะยอม	238069	1776485	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040008	ห้วยกอก	ชนบท	โนนพะยอม	235304	1777006	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040010	ห้วยอึ่ง	ชนบท	โนนพะยอม	241500	1778619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040018	ห้วยลำฟ้า	ชนบท	บ้านแท่น	246493	1764096	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040002	ห้วยหนองเอี่ยน	ชนบท	ปอแดง	239083	1766649	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040003	ห้วยเสียว	ชนบท	ปอแดง	246851	1762479	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040014	ห้วยตะกั่ว	ชนบท	ปอแดง	238278	1765047	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040001	ลำน้ำชี	ชนบท	วังแสง	227734	1774663	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040004	ห้วยไผ่	ชนบท	วังแสง	227168	1772176	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040005	ห้วยยาง	ชนบท	วังแสง	227342	1767868	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040009	ห้วยหินเจาะ	ชนบท	วังแสง	230182	1772285	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040012	ห้วยแก	ชนบท	ห้วยแก	238741	1770731	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02040013	ห้วยยาง	ชนบท	ห้วยแก	233457	1768015	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050026	ห้วยนางาม	ชุมแพ	ข้าวเรียง	197212	1830239	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050037	ลำห้วยน้ำไหล	ชุมแพ	ข้าวเรียง	202176	1833110	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050038	ลำห้วยข่า	ชุมแพ	ข้าวเรียง	204435	1831597	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050039	ห้วยหัวแปง	ชุมแพ	ข้าวเรียง	207768	1835273	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050040	ห้วยแสงโน	ชุมแพ	ข้าวเรียง	209778	1831344	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050041	ลำห้วยแสง	ชุมแพ	ข้าวเรียง	197212	1830239	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050005	คลองสหกรณ์ (สายโคก)	ชุมแพ	ชุมแพ	184781	1830492	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050006	คลองสหกรณ์ (ลายดง)	ชุมแพ	ชุมแพ	188623	1829342	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050007	ร่องสงยาง	ชุมแพ	ชุมแพ	188828	1831151	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050008	คลองกุดแห่น้อย	ชุมแพ	ชุมแพ	185585	1828351	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050009	คลองกุดแห่ใหญ่	ชุมแพ	ชุมแพ	185460	1828553	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050010	คลอง กสช.	ชุมแพ	ชุมแพ	185442	1829063	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050011	คลองสหกรณ์	ชุมแพ	ชุมแพ	186153	1824444	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050012	คลองร่องแร้ง	ชุมแพ	ชุมแพ	191859	1827403	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050013	คลองสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 4 สาย	ชุมแพ	ชุมแพ	186195	1827779	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050014	คลองระบายน้ำห้วยดับเต่า	ชุมแพ	ชุมแพ	186410	1829493	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050015	คลองสูบน้ำป่าช้า	ชุมแพ	ชุมแพ	186387	1828572	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02050023	ห้วยแสง	ชุมแพ	ไชยสอ	193941	1826965	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050024	ห้วยตาป่าขาว	ชุมแพ	ไชยสอ	195908	1827568	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050027	ห้วยดอนหัน	ชุมแพ	ไชยสอ	195172	1830245	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050028	ห้วยบ้านหอย	ชุมแพ	ไชยสอ	199665	1827514	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050031	ลำห้วยกุดไชยสอ	ชุมแพ	ไชยสอ	195722	1827810	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050001	ลำห้วยทรายขาว	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม	181200	1856828	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050003	ลำห้วยแย้	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม	177615	1845127	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050019	บึงหนองบัว	ชุมแพ	โนนหัน	183176	1832874	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050020	อ่างเก็บน้ำห้วยดอน	ชุมแพ	โนนหัน	181773	1834512	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050021	บึงห้วยแย้	ชุมแพ	โนนหัน	177474	1839511	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050022	ลำห้วยใหญ่	ชุมแพ	โนนหัน	180325	1837695	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050025	ห้วยชุมปูน	ชุมแพ	โนนอุดม	202822	1826857	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050032	ลำห้วยกุดวัด	ชุมแพ	โนนอุดม	204582	1828048	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050033	ลำห้วยหัวเป้ง	ชุมแพ	โนนอุดม	205689	1827172	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050034	ลำห้วยน้อย	ชุมแพ	โนนอุดม	206003	1826916	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050035	ลำห้วยที่เชื่อมลำห้วยน้อย	ชุมแพ	โนนอุดม	204010	1826421	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050036	ลำห้วยวังแสง	ชุมแพ	โนนอุดม	206970	1827569	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050029	ลำห้วยโสกจาน	ชุมแพ	วังหินลาด	188533	1841778	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050043	ลำห้วยแย้	ชุมแพ	หนองเขียด	176581	1842546	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050044	ลำห้วยโจด	ชุมแพ	หนองเขียด	184161	1840808	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050045	ลำห้วยโจด	ชุมแพ	หนองเขียด	185308	1843781	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050016	ลำห้วยบังทัง	ชุมแพ	หนองไผ่	192780	1831182	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050017	ลำห้วยใหญ่	ชุมแพ	หนองไผ่	188806	1835618	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050018	ห้วยโสกตาแดง	ชุมแพ	หนองไผ่	186897	1835959	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02050042	ห้วยขาวแป้น	ชุมแพ	หนองเสาเล้า	207076	1833719	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020013	ห้วยยาง	คำสูง	คำแมด	298868	1838646	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020014	ห้วยหวาย	คำสูง	คำแมด	300212	1837942	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020002	บึงกะชา	คำสูง	บ้านโนน	290231	1828393	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02020003	ห้วยกุดทิง	คำสูง	บ้านโนน	284066	1829398	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060016	หนองบัวน้อย	น้ำพอง	กุดน้ำใส	262596	1849656	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060017	หนองระนาม	น้ำพอง	กุดน้ำใส	268417	1850634	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060018	หนองคล้า	น้ำพอง	กุดน้ำใส	268404	1849411	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060021	หนองบึงบ้าน	น้ำพอง	ท่ากระเสริม	274066	1833342	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060022	หนองส้มคุ้ง	น้ำพอง	ท่ากระเสริม	274650	1831666	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060010	หนองห้วยเสือเต้น	น้ำพอง	น้ำพอง	263418	1852061	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02060011	หนองบึงภูเขียว	น้ำพอง	น้ำพอง	268371	1852581	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060012	หนองบุรพา	น้ำพอง	น้ำพอง	265888	1851133	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060007	หนองลุมพุก	น้ำพอง	บัวเงิน	285039	1853747	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060008	หนองคูใต้	น้ำพอง	บัวเงิน	284080	1852496	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060027	หนองคู	น้ำพอง	บัวใหญ่	279091	1837592	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060023	หนองเล็งเปื่อย	น้ำพอง	บ้านขาม	280767	1834994	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060024	หนองลุมพุก	น้ำพอง	บ้านขาม	285658	1834994	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060025	หนองกุดกลาง	น้ำพอง	พังทวย	278395	1852921	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060026	หนองห้อมบักต้อน	น้ำพอง	พังทวย	277446	1853028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060013	หนองสระกุด	น้ำพอง	ม่วงหวาน	261480	1840789	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060014	หนองเตย	น้ำพอง	ม่วงหวาน	262012	1838410	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060015	หนองเป็ด	น้ำพอง	ม่วงหวาน	267117	1844226	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060001	บึงห้วยชัน	น้ำพอง	วังชัย	270345	1848121	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060002	หนองกุง	น้ำพอง	วังชัย	269544	1845238	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060003	หนองบัว	น้ำพอง	วังชัย	270369	1847143	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060004	หนองอ้อ	น้ำพอง	สะอาด	259349	1853641	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060006	หนองผือ	น้ำพอง	สะอาด	262636	1858589	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060019	หนองคล้า	น้ำพอง	หนองกุง	274814	1853538	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02060020	หนองบ้านโสกแสง	น้ำพอง	หนองกุง	276090	1849489	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070021	ห้วยจันทะเปิด	โนนศิลา	โนนศิลา	252800	1767390	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070022	ห้วยแคน	โนนศิลา	บ้านหัน	253693	1764921	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070023	ห้วยแคน	โนนศิลา	บ้านหัน	256747	1765117	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070024	ห้วยแคน	โนนศิลา	บ้านหัน	259746	1764525	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070016	ห้วยโสกตาเหลา	โนนศิลา	เปือยใหญ่	249129	1773817	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070017	ห้วยเพิ่ม	โนนศิลา	เปือยใหญ่	249904	1773230	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070011	ห้วยทราย	บ้านไผ่	ในเมือง	260889	1777652	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070012	ห้วยอีตู๋	บ้านไผ่	ในเมือง	258256	1779147	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070013	ห้วยจิก	บ้านไผ่	ในเมือง	255588	1776798	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070014	ห้วยทราย	บ้านไผ่	ในเมือง	260663	1777711	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070026	ห้วยทราย	บ้านไผ่	ในเมือง	260955	1777643	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070028	ห้วยกุดเชือก	บ้านไผ่	บ้านลาน	268257	1771467	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070029	ห้วยหนองโน	บ้านไผ่	บ้านลาน	268169	1768362	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070030	ห้วยสำโรง	บ้านไผ่	บ้านลาน	269148	1766648	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070025	ห้วยหนองเจ้าเมือง	บ้านไผ่	ป่าปอ	261094	1764306	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070035	ห้วยหลักด่าน	บ้านไผ่	ป่าปอ	264374	1759190	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02070036	ห้วยเสือเฒ่าน้อย	บ้านไผ่	ป่าปอ	261060	1758647	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070037	ห้วยเสือเฒ่าใหญ่	บ้านไผ่	ป่าปอ	262614	1758436	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070006	ห้วยภูเหล็ก	บ้านไผ่	ภูเหล็ก	266532	1785128	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070018	ห้วยบ้านตุ่ม	บ้านไผ่	เมืองเพีย	250493	1776476	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070019	ห้วยขามเรียน	บ้านไผ่	เมืองเพีย	249684	1776693	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070031	ห้วยโนนสะอาด	บ้านไผ่	หนองน้ำใส	259194	1774655	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070027	ห้วยวังแสง	บ้านไผ่	หินตั้ง	271275	1771185	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070033	ห้วยเม็ก	บ้านไผ่	หินตั้ง	268739	1773345	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070034	ห้วยเจ้าป่าภูเหล็ก	บ้านไผ่	หินตั้ง	266993	1774952	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080053	คลองส่งน้ำฝายบ้านโคกกวาง	บ้านฝาง	โคกงาม	246828	1829761	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080054	ลำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	โคกงาม	246830	1830650	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080056	ลำห้วยหินล่อง	บ้านฝาง	โคกงาม	246063	1831441	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080057	ลำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	โคกงาม	245898	1833639	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080058	ห้วยใหญ่วังผักหนาม	บ้านฝาง	โคกงาม	243940	1834878	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080059	ลำห้วยยอดอีตัน	บ้านฝาง	โคกงาม	243430	1839085	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080061	ลำห้วยคำโพน	บ้านฝาง	โคกงาม	244973	1842254	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080062	อ่างเก็บน้ำโคกกวาง	บ้านฝาง	โคกงาม	246310	1829502	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080063	อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	โคกงาม	245784	1834119	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080007	อ่างเก็บน้ำบ้านหนองแวง	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	244294	1815477	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080010	หนองโสกตุ้ม	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	241681	1815592	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080011	คลองกกค้อ	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	242862	1815127	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080012	ห้วยลำวังไฮ	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	241246	1816530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080013	ห้วยท่าลี	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	244872	1815031	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080014	หนองโศกเหมือดแอ่	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	245416	1813354	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080016	หนองสำโรง	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	245081	1813579	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080017	ห้วยโสกนกเต็น	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	245260	1812947	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080018	ลำห้วยวังปวดองค์	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	239988	1815796	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080019	ลำห้วยน้ำครำ	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	242485	1818131	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080020	อ่างเก็บน้ำหนองอีเลิง	บ้านฝาง	โนนฆ้อง	240459	1820030	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080067	คลองโสกแสง	บ้านฝาง	บ้านฝาง	247257	1820186	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080070	คลองใหม่	บ้านฝาง	บ้านฝาง	248975	1821000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080071	คลองสวนเหล่าน้อย	บ้านฝาง	บ้านฝาง	246278	1819650	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080072	คลองวังก้านหญ้า	บ้านฝาง	บ้านฝาง	245343	1819624	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080076	บึงสว่าง	บ้านฝาง	บ้านฝาง	247879	1820039	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080077	หนองฝายน้ำจัน	บ้านฝาง	บ้านฝาง	248546	1821086	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02080078	อ่างเก็บน้ำท่ามะลีย์	บ้านฝาง	บ้านฝาง	248495	1822501	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080079	หนองฝายโสกขามป้อม	บ้านฝาง	บ้านฝาง	247845	1823359	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080001	หนองทุ่งมน	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	250706	1816746	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080003	หนองเม็ก	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	250606	1815958	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080008	หนองแขว	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	246028	1815534	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080009	หนองท่ม	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	245240	1811496	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080036	คลองส่งน้ำฝายบ้านป่ามะนาว	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	243742	1812209	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080037	ลำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	242372	1812436	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080038	ลำห้วยน้อย	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	242372	1812436	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080039	ลำห้วยน้อย	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	240885	1812743	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080041	ลำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	238324	1810373	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080042	หนองอินแปลง	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	237883	1810585	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080043	ลำห้วยฝายเจ๊ก	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	240208	1810555	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080046	ห้วยยาง	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	245870	1810277	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080047	หนองคลอง	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	244388	1810812	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080048	หนองต้อนก	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	244501	1809835	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080050	อ่างเก็บน้ำโคกชุมปูน	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	240629	1812023	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080051	หนองโสกเอี้ยคตอนเหนือ	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	236073	1810057	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080052	หนองโสกเอี้ยคตอนใต้	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	235972	1809986	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080080	ลำคลองห้วยใหญ่	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	246764	1832398	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080082	คลองส่งน้ำห้วยใหญ่	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	246947	1833093	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080084	ฝายป่าบัว	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	247237	1834470	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080085	ชลประทานอีเล็งเพ็ก	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	247885	1838458	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080086	หนองเชียงซุย	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	249983	1837392	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080087	ห้วยหมากเปี้ย	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	251549	1841512	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080088	หนองคู	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	250484	1837081	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080089	ฝายโป่งเสียว	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	252012	1836909	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080090	ลำห้วยหินลาด	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	252624	1836287	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080091	ห้วยโกสม	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	250662	1840433	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080092	ห้วยศรีธรรมมา	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	250076	1840967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080093	หนองโสกแต่ 1	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	252459	1840859	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080094	หนองโสกแต่ 2	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	252675	1840719	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080095	หนองโสกแต่ 3	บ้านฝาง	ป่าหวายนั่ง	252440	1840643	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080021	หนองฝายวังม่วง	บ้านฝาง	หนองบัว	240808	1823504	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080022	หนองวังเดือนห้า	บ้านฝาง	หนองบัว	241329	1823840	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02080023	หนองหัว	บ้านฝาง	หนองบัว	245043	1822437	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080024	คลองหินลาด	บ้านฝาง	หนองบัว	245987	1822128	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080025	ห้วยเหล่า	บ้านฝาง	หนองบัว	245943	1821452	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080026	ห้วยวังจ้อย	บ้านฝาง	หนองบัว	245750	1821512	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080027	หนองหอยคัน (ล่าง)	บ้านฝาง	หนองบัว	243726	1821626	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080029	หนองวังจ้อย	บ้านฝาง	หนองบัว	243462	1821919	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080030	หนองหอยคัน (บน)	บ้านฝาง	หนองบัว	243664	1821669	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080031	หนองวังจาน	บ้านฝาง	หนองบัว	243317	1821926	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080032	หนองรากไม้	บ้านฝาง	หนองบัว	246172	1824168	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080033	หนองวัดป่า	บ้านฝาง	หนองบัว	243997	1823374	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080034	หนองวังเจิง	บ้านฝาง	หนองบัว	241603	1826798	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02080035	หนองใหญ่	บ้านฝาง	หนองบัว	242630	1829384	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070004	ห้วยน้ำลาด	บ้านแฮด	โคกสำราญ	255746	1795420	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070010	ห้วยน้ำเกลี้ยง	บ้านแฮด	โคกสำราญ	256549	1787984	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070001	ห้วยชัน	บ้านแฮด	โนนสมบูรณ์	262138	1802116	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070003	ห้วยหนองผักตบ	บ้านแฮด	โนนสมบูรณ์	259843	1795825	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070005	ห้วยใหม่	บ้านแฮด	บ้านแฮด	265600	1793057	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070007	ห้วยหนองโจ้ง	บ้านแฮด	บ้านแฮด	260601	1790606	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070020	ห้วยแฮด	บ้านแฮด	บ้านแฮด	259752	1792110	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070008	ห้วยม่วง	บ้านแฮด	หนองแสง	264351	1788544	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070009	ห้วยผักหนาม	บ้านแฮด	หนองแสง	263669	1790899	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02070032	ห้วยขอนแก่น	บ้านแฮด	หนองแสง	270887	1788301	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090001	ลำพังชู	เปือยน้อย	ขามป้อม	275458	1759300	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090011	ห้วยหินลาด	เปือยน้อย	ขามป้อม	271818	1765401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090013	ห้วยวังหญ้าไซ	เปือยน้อย	ขามป้อม	270466	1762009	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090014	ห้วยคึมหลอย	เปือยน้อย	ขามป้อม	272371	1765695	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090012	ห้วยวังมื่อ	เปือยน้อย	เปือยน้อย	273374	1758905	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090015	ห้วยกุดขอนแก่น	เปือยน้อย	เปือยน้อย	276708	1753839	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090003	ห้วยโป่ง	เปือยน้อย	วังม่วง	263153	1755071	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090004	ห้วยแร่	เปือยน้อย	วังม่วง	268830	1754125	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090006	ห้วยวังม่วง	เปือยน้อย	วังม่วง	269636	1757363	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090016	อ่างเก็บน้ำห้วยแร่	เปือยน้อย	วังม่วง	267767	1754455	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090017	อ่างเก็บน้ำบ้านโสกนา	เปือยน้อย	วังม่วง	264656	1757738	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090018	สระน้ำบ้านโนนสว่าง	เปือยน้อย	วังม่วง	268964	1758478	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090009	ห้วยส้มฮง	เปือยน้อย	สระแก้ว	276866	1752387	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02090010	ห้วยเสียว	เปือยน้อย	สระแก้ว	276206	1750866	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100027	หนองชุมดิน	พระยืน	บ้านโต้น	258833	1800846	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100028	ลำห้วยแซ้	พระยืน	บ้านโต้น	257360	1800172	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100029	หนองพระบุ	พระยืน	พระบุ	253226	1800096	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100030	หนองโดน	พระยืน	พระบุ	254654	1797645	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100032	หนองชุมดิน	พระยืน	พระบุ	252396	1800925	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100033	หนองสิม	พระยืน	พระบุ	253411	1801795	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100034	ห้วยกุดน้ำใส	พระยืน	พระบุ	256888	1798161	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100001	หนองพระยืน	พระยืน	พระยืน	248969	1807134	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100002	อ่างเก็บน้ำหนองพระยืน	พระยืน	พระยืน	249112	1807388	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100004	หนองแวง	พระยืน	พระยืน	248666	1810967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100005	หนองบ่อใหญ่	พระยืน	พระยืน	249002	1809919	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100007	ลำห้วยยาง	พระยืน	พระยืน	244060	1808646	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100008	หนองกล่ำ	พระยืน	พระยืน	244754	1806458	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100009	ลำห้วยยาง	พระยืน	พระยืน	241549	1807798	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100010	หนองหลักควาย	พระยืน	พระยืน	245122	1803179	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100011	หนองส้มโฮง	พระยืน	พระยืน	245233	1802600	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100012	หนองแวงใหญ่	พระยืน	หนองแวง	256631	1805606	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100013	หนองคู	พระยืน	หนองแวง	254742	1805406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100014	หนองลุมพัญาคา	พระยืน	หนองแวง	256022	1805622	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100015	หนองโพธิ์	พระยืน	หนองแวง	262479	1806474	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100016	หนองไคร่นุ่น	พระยืน	หนองแวง	263020	1807350	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100017	หนองหญ้าขาวนก	พระยืน	หนองแวง	260620	1804639	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100018	หนองกุดพาน	พระยืน	หนองแวง	261896	1806995	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100019	หนองปันน้ำ	พระยืน	หนองแวง	261896	1806995	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100021	หนองแวงฮี	พระยืน	หนองแวง	251338	1805628	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100022	หนองบัว	พระยืน	หนองแวง	251312	1806937	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02100023	หนองโน	พระยืน	หนองแวง	247712	1804028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110013	ลำห้วยชีหนู	พล	เก่าจั่ว	240253	1752517	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110028	ห้วยโสกแร่	พล	โคกสง่า	229817	1745805	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110007	ลำห้วยบะตาจ่า	พล	โจดหนองแก	248865	1752393	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110008	คลองแฮด	พล	โจดหนองแก	245659	1753211	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110011	ลำห้วยอีโซ	พล	โจดหนองแก	244533	1751868	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110020	ห้วยบุ	พล	โนนข่า	241881	1747309	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110022	ลำห้วยข่า	พล	โนนข่า	242490	1745843	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02110023	ลำห้วยโจด	พล	โนนข่า	241320	1743488	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110014	ลำห้วยฮ่องแซง	พล	เพ็กใหญ่	239439	1751401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110015	ลำห้วยชุมปู	พล	เพ็กใหญ่	239024	1750416	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110017	ลำห้วยสีดอ	พล	เพ็กใหญ่	236021	1750583	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110005	ลำห้วยตำแย	พล	เมืองพล	248604	1747756	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110027	ลำห้วยแอก	พล	เมืองพล	245222	1748754	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110018	ลำห้วยหิน	พล	ลอมคอม	237127	1749038	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110019	ลำห้วยอีฝ้าย	พล	ลอมคอม	239272	1747336	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110001	ห้วยอีหลอด	พล	โสกนกเต็น	252730	1756315	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110002	ห้วยโจด	พล	โสกนกเต็น	252407	1756690	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110003	ห้วยโสกนกเต็น	พล	โสกนกเต็น	252738	1752480	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110004	ลำห้วยม่วง	พล	โสกนกเต็น	250820	1750359	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110006	ลำห้วยน้อย	พล	โสกนกเต็น	251598	1749141	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110021	ห้วยหนองโน	พล	หนองมะเขือ	238602	1745340	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110009	ลำห้วยค้อ	พล	หนองแวงนางแบ	248216	1755645	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110010	ลำห้วยแพทย์บุตร	พล	หนองแวงนางแบ	245641	1755951	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110032	ห้วยวังหัว	พล	หนองแวงนางแบ	246965	1755568	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110024	ห้วยกุศปลาจ้อย	พล	หนองแวงโสกพระ	244273	1743329	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110025	ลำห้วยม่วง	พล	หนองแวงโสกพระ	247591	1741906	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02110026	ลำห้วยลึก	พล	หนองแวงโสกพระ	250104	1739429	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090024	หนองสมอ	ภูผาม่าน	โนนคอม	171252	1842446	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090019	อ่างเก็บน้ำฝายข้ากกหาด	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	171664	1849684	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090023	ห้วยน่าน้ำชำ	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	171188	1845377	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090030	ห้วยถ้ำเต่า	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	171764	1847387	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090031	ห้วยข้ากกหาด	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	171776	1849209	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090025	ห้วยหม้อแตก	ภูผาม่าน	วังสวาบ	162593	1851979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090026	ห้วยตาดฟ้า	ภูผาม่าน	วังสวาบ	154804	1846862	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090027	ห้วยข้าวหลาม	ภูผาม่าน	วังสวาบ	165572	1851905	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090028	ห้วยสังขญวน	ภูผาม่าน	วังสวาบ	162350	1854265	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090029	ห้วยชำเปิบ	ภูผาม่าน	วังสวาบ	166061	1847025	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090020	ห้วยซอ	ภูผาม่าน	ห้วยม่วง	170563	1855092	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02090021	ห้วยข่า	ภูผาม่าน	ห้วยม่วง	170410	1856923	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120067	ลำห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	234386	1834597	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120068	ลำห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	231137	1835000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120069	หนองน้ำไคร้รุ่น	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	230803	1834831	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02120070	ห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	229936	1836259	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120071	ห้วยม่วง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	230079	1833775	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120072	ห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	231492	1834886	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120074	ห้วยปลาตองน้อย	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	233810	1835574	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120075	ลำห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	229058	1836902	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120076	ห้วยปลาตองน้อย	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	232656	1836209	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120077	ลำห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	232466	1834325	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120078	ห้วยม่วงเจ็ย	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	228636	1837361	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120176	ลำน้ำบอง	ภูเวียง	ดินด้า	226811	1851841	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120177	ลำน้ำบอง	ภูเวียง	ดินด้า	224900	1849530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120180	ลำน้ำบอง	ภูเวียง	ดินด้า	221758	1849403	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120168	ลำห้วยขึ้นาค	ภูเวียง	ทุ่งชมพู	231184	1849246	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120169	ลำห้วยขึ้นู	ภูเวียง	ทุ่งชมพู	232791	1852739	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120114	ห้วยแคน	ภูเวียง	นาชุมแสง	217143	1836639	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120118	หนองขอช้าง	ภูเวียง	นาชุมแสง	216061	1838216	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120119	หนองโก	ภูเวียง	นาชุมแสง	216196	1839301	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120121	หนองทุ่ม	ภูเวียง	นาชุมแสง	214060	1836429	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120122	หนองย่างแล่น	ภูเวียง	นาชุมแสง	214074	1836440	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120123	หนองจิก	ภูเวียง	นาชุมแสง	212467	1837450	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120124	หนองโจด	ภูเวียง	นาชุมแสง	214655	1838463	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120125	หนองกลาง	ภูเวียง	นาชุมแสง	218038	1839924	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120126	หนองสองห้อง	ภูเวียง	นาชุมแสง	209461	1837394	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120127	ทำนบกหัวฝาย	ภูเวียง	นาชุมแสง	214634	1834815	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120128	หนองขาม	ภูเวียง	นาชุมแสง	213470	1833393	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120129	หนองหว่า	ภูเวียง	นาชุมแสง	218626	1838031	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120130	หนองลุมพุก	ภูเวียง	นาชุมแสง	216172	1839271	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120131	หนองโก	ภูเวียง	นาชุมแสง	217950	1835621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120132	ห้วยวัวตาย	ภูเวียง	นาชุมแสง	217765	1834718	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120133	ลำห้วยทราย	ภูเวียง	นาชุมแสง	217127	1838195	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120045	ห้วยข้าวแป้ง	ภูเวียง	นาหว้า	234354	1844319	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120046	ลำห้วยใหญ่	ภูเวียง	นาหว้า	233780	1846512	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120047	ฝายห้วยใหญ่	ภูเวียง	นาหว้า	234735	1847253	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120048	ฝายคำใหญ่	ภูเวียง	นาหว้า	231968	1846962	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120049	อ่างห้วยโจด	ภูเวียง	นาหว้า	232395	1847975	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120051	หนองหินร่อง	ภูเวียง	นาหว้า	240103	1848431	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02120053	หนองกกก้านสูง	ภูเวียง	นาหว้า	234405	1847477	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120001	หนองตานา	ภูเวียง	บ้านเรือ	223257	1845774	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120002	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	บ้านเรือ	225108	1848118	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120003	หนองคู	ภูเวียง	บ้านเรือ	224029	1847157	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120004	ลำห้วยยางวังแสง	ภูเวียง	บ้านเรือ	223230	1845202	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120006	อ่างเก็บน้ำโสภณชุมปุน	ภูเวียง	บ้านเรือ	220022	1844740	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120011	ทำนบลำบอง	ภูเวียง	บ้านเรือ	221289	1847239	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120012	บึงนกชุม	ภูเวียง	บ้านเรือ	223229	1849369	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120014	หนองน้ำบึงมะไฟ	ภูเวียง	บ้านเรือ	219235	1845557	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120016	ทำนบโสกฮวก	ภูเวียง	บ้านเรือ	219184	1842752	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120018	สระน้ำห้วยชัน	ภูเวียง	บ้านเรือ	222294	1848868	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120020	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	บ้านเรือ	225729	1848991	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120008	ทำนบฝายบ้าน	ภูเวียง	ภูเวียง	219190	1845506	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120050	ห้วยคึมกุง	ภูเวียง	ภูเวียง	220244	1846658	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120017	อ่างเก็บน้ำโสกฮวก	ภูเวียง	สงเปือย	219628	1842276	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120055	หนองหิน	ภูเวียง	สงเปือย	217483	1841991	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120056	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	สงเปือย	219901	1841188	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120057	หนองเหมือดแอ่	ภูเวียง	สงเปือย	219753	1841748	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120058	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	สงเปือย	218817	1839496	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120060	ลำห้วยทราย	ภูเวียง	สงเปือย	212649	1839183	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120061	หนองอ่าง	ภูเวียง	สงเปือย	222213	1839572	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120064	อ่างเก็บน้ำถ้ำแซ่	ภูเวียง	สงเปือย	222346	1836372	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120065	ห้วยน้ำเงิน	ภูเวียง	สงเปือย	222715	1835775	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120152	หนองกุงเขิน	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	236530	1840827	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120153	ห้วยขี้เถ้า	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	233617	1842234	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120154	ห้วยสง่า	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	236524	1840945	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120155	ห้วยโจด	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	233495	1839548	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120156	ห้วยโจด	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	234797	1840133	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120158	ห้วยหินแตก	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	235926	1840647	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120159	ห้วยโจด	ภูเวียง	หนองกุงเขิน	233893	1839623	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120022	อ่างเก็บน้ำหินเจาะ	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225317	1842162	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120023	ทำนบฝายใหญ่	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225273	1841821	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120024	หนองกุง	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	228175	1841989	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120025	หนองลาด	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	229402	1842284	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120027	สระน้ำวังเปือย	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	228593	1845331	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02120028	ฝายโสภเป็น	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	230467	1845716	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120029	ลำห้วยไผ่	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	224866	1844080	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120030	ห้วยขี้ตู่	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225387	1846828	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120031	ฝายใหญ่	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225013	1845698	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120032	ห้วยหินเหิบ	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225374	1842499	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120033	ลำห้วยไผ่	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225320	1846880	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120035	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225333	1848223	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120036	ฝายชำแมก	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	226266	1839917	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120037	หนองโสภผักหวาน	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	225325	1839057	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120040	หนองบอน	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	222220	1843721	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120041	ลำห้วยยาง	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	222769	1843923	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120042	ลำห้วยแคน	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	220552	1841748	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120043	ลำห้วยโนนคูณ	ภูเวียง	หนองกุงธนसार	220614	1841621	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120171	ลำห้วยหว่าทอง	ภูเวียง	หว่าทอง	227600	1847914	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120173	ลำน้ำบอง	ภูเวียง	หว่าทอง	226419	1850409	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120174	ลำห้วยบง	ภูเวียง	หว่าทอง	228731	1851374	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120175	ทำนบโปร่งสังข์	ภูเวียง	หว่าทอง	230934	1855616	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130037	ลำห้วยยาง	มัญจาคีรี	กุดเค้า	231137	1784979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130038	ห้วยนกเอี้ยง	มัญจาคีรี	กุดเค้า	235546	1785067	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130039	ห้วยใหม่	มัญจาคีรี	กุดเค้า	230211	1782582	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130040	ห้วยชัน	มัญจาคีรี	กุดเค้า	229931	1781799	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130041	หนองแวง	มัญจาคีรี	กุดเค้า	237276	1780127	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130042	หนองห้วยข่าน้อย	มัญจาคีรี	กุดเค้า	231870	1780150	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130043	หนองโดน	มัญจาคีรี	กุดเค้า	231839	1780121	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130044	หนองห้วยชัน	มัญจาคีรี	กุดเค้า	231634	1779611	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130046	หนองโสภปลาแข้ง	มัญจาคีรี	กุดเค้า	236648	1779803	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130047	หนองเป็นใหญ่	มัญจาคีรี	กุดเค้า	236686	1779815	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130048	หนองกุดควายน้อย	มัญจาคีรี	กุดเค้า	236031	1779635	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130049	หนองเป็นน้อย	มัญจาคีรี	กุดเค้า	235557	1780048	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130050	หนองไคร่นุ่น	มัญจาคีรี	กุดเค้า	240294	1782989	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130051	หนองกุดอ้อ	มัญจาคีรี	กุดเค้า	238229	1780491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130052	หนองกุดน้ำใส	มัญจาคีรี	กุดเค้า	238229	1780491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130053	หนองกุดไผ่	มัญจาคีรี	กุดเค้า	239037	1780557	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130055	หนองกุดน้ำใส	มัญจาคีรี	กุดเค้า	239680	1780686	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130058	หนองปะไฮ	มัญจาคีรี	กุดเค้า	233669	1780403	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02130027	ห้วยคำแคน	มัญจาคีรี	คำแคน	232474	1804429	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130028	ห้วยคำปากดาว	มัญจาคีรี	คำแคน	231066	1803805	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130029	ห้วยคำม่วง	มัญจาคีรี	คำแคน	229219	1805551	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130034	หนองฝายใหญ่	มัญจาคีรี	นาข่า	229380	1790922	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130035	ลำห้วยปากง่าม	มัญจาคีรี	นาข่า	230746	1792387	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130036	ลำห้วยชีลอง	มัญจาคีรี	นาข่า	234550	1788694	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130030	ลำห้วยยาง	มัญจาคีรี	นางาม	225415	1790443	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130031	ลำห้วยน้อย	มัญจาคีรี	โพนเพ็ก	238322	1795967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130032	ลำห้วยปากดาว	มัญจาคีรี	โพนเพ็ก	234708	1797226	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130033	ลำห้วยเตย	มัญจาคีรี	โพนเพ็ก	236650	1797649	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130066	ห้วยชีหนู	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	238123	1786959	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130067	ห้วยหนองหูลิง	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	236749	1787107	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130068	ห้วยกกแสง	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	237816	1786857	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130071	ลำห้วยน้อย	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	237975	1793979	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130072	ลำห้วยปากดาว	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	238327	1788191	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130073	ฝายวัว	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	237553	1791076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130074	ฝายตาเพชร	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	237422	1790357	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02130006	ห้วยเดื่อ	มัญจาคีรี	หนองแปน	245671	1792115	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140027	ห้วยหัวบึง	เมืองขอนแก่น	ดอนช้าง	258490	1811663	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140022	ลำห้วยชัน	เมืองขอนแก่น	ดอนหัน	273523	1808703	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140023	ห้วยรากไม้	เมืองขอนแก่น	ดอนหัน	273746	1804214	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140024	ห้วยหนองแจ	เมืองขอนแก่น	ดอนหัน	272312	1806257	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140001	ห้วยหินลาด	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	266059	1839510	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140002	ห้วยบักงอ	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	268514	1837387	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140003	ห้วยคำบอน	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	269136	1835827	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140004	ห้วยไผ่	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	270549	1833706	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140019	ห้วยกุดกว้าง	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	271993	1832216	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140020	ลำน้ำพอง	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	271656	1835759	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140005	ลำห้วยใหญ่	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	265769	1829824	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140006	ห้วยจูด	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	267166	1831135	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140007	ห้วยกุดหิน	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	263185	1833156	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140008	ห้วยม่วง	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	257292	1838120	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140009	ห้วยคำแสนยอด	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	259518	1833473	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140010	ห้วยหินลาด	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	253930	1834717	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140011	ห้วยเตย	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	259216	1830801	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02140012	ห้วยช้างกอง	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	263224	1828537	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140013	ห้วยโจดแพง	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	262047	1828668	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140014	ห้วยน้อย	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	263299	1828402	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140015	ห้วยบุรี	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	265838	1829404	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140025	ห้วยวังหิน	เมืองขอนแก่น	บ้านห้วย	257391	1812338	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140026	ห้วยสีผึ้ง	เมืองขอนแก่น	บ้านห้วย	253798	1810550	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140021	ลำน้ำชี	เมืองขอนแก่น	พระลับ	275214	1813256	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140017	ห้วยหนองกง	เมืองขอนแก่น	ศิลา	270100	1825677	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140018	ห้วยพระค้อ	เมืองขอนแก่น	ศิลา	272843	1821636	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140028	ห้วยใหญ่	เมืองขอนแก่น	สาวะถี	253856	1828155	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140029	ห้วยแสนโสม	เมืองขอนแก่น	สาวะถี	249328	1828650	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140030	ห้วยบ่อ	เมืองขอนแก่น	สาวะถี	256504	1824910	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140031	ห้วยมะเขือ	เมืองขอนแก่น	สาวะถี	256112	1828619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02140016	ห้วยห้วย	เมืองขอนแก่น	สำราญ	270578	1827853	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120080	ห้วยโกทา	เวียงเก่า	เขาน้อย	216394	1850005	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120081	หนองบ่อ	เวียงเก่า	เขาน้อย	215741	1847619	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120082	ลำห้วยมะนาว	เวียงเก่า	เขาน้อย	214425	1850608	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120083	หนองนาทุ่ม	เวียงเก่า	เขาน้อย	214311	1847916	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120084	อ่างเก็บน้ำหนองนาฮี	เวียงเก่า	เขาน้อย	217257	1850227	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120085	หนองแวง	เวียงเก่า	เขาน้อย	215340	1848138	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120087	ห้วยโกทา	เวียงเก่า	เขาน้อย	216076	1852729	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120088	ห้วยโกทา	เวียงเก่า	เขาน้อย	215911	1850558	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120091	ลำห้วยจระเข้	เวียงเก่า	ในเมือง	208660	1844143	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120101	ทำนบวังค้อ	เวียงเก่า	ในเมือง	205911	1847108	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120102	หนองเตาปูน	เวียงเก่า	ในเมือง	211157	1845729	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120103	ฝายหิน	เวียงเก่า	ในเมือง	209281	1844259	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120104	ห้วยบ้านช้าง	เวียงเก่า	ในเมือง	211945	1845574	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120105	ทำนบร่องค้อ	เวียงเก่า	ในเมือง	211818	1845034	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120106	ลำห้วยกอสี	เวียงเก่า	ในเมือง	209362	1849267	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120107	อ่างเก็บน้ำหนองคู	เวียงเก่า	ในเมือง	211173	1846688	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120108	ห้วยช้าง	เวียงเก่า	ในเมือง	207829	1847175	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120109	ห้วยยางแห้ง	เวียงเก่า	ในเมือง	208411	1851250	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120110	ลำห้วยจระเข้	เวียงเก่า	ในเมือง	206982	1842047	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120111	ลำน้ำบอง	เวียงเก่า	ในเมือง	207876	1846403	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120112	ลำน้ำบอง	เวียงเก่า	ในเมือง	209681	1852943	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02120113	ห้วยอึบง	เวียงเก่า	ในเมือง	210729	1853515	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120115	ห้วยกอชี	เวียงเก่า	ในเมือง	210638	1849178	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120116	ฝายวังค้อ	เวียงเก่า	ในเมือง	205587	1847899	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120117	ฝายหนองซึ่เหิน	เวียงเก่า	ในเมือง	210460	1846711	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120090	ห้วยห้วย	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	212008	1846093	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120092	ห้วยแจ้งตากา	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	211106	1843964	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120093	หนองบัว	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	210453	1843392	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120095	หนองบัวตอนใต้	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	210049	1842956	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120098	หนองนาคำ	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	213976	1845080	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120099	หนองน่าน้อย	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	209765	1842947	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150005	ห้วยหินแตก	เวียงน้อย	ก้านเหลือง	226795	1754099	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150006	ห้วยตะกั่ว	เวียงน้อย	ก้านเหลือง	226185	1753669	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150007	ห้วยโสกหาด	เวียงน้อย	ก้านเหลือง	227609	1754161	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150008	ห้วยป่า	เวียงน้อย	ก้านเหลือง	230085	1749245	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150009	ห้วยน้อย	เวียงน้อย	ทางขวาง	224053	1744490	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150010	ห้วยป่าแพง	เวียงน้อย	ทางขวาง	226799	1746027	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150011	ห้วยหลุ่งจาน	เวียงน้อย	ทางขวาง	221303	1738684	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150017	ห้วยยางบง	เวียงน้อย	ท่านางแนว	218209	1754160	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150018	ห้วยยางฮาด	เวียงน้อย	ท่านางแนว	218342	1756814	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150012	ห้วยโสกหัวสร้าง	เวียงน้อย	ท่าวัด	221848	1742531	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150013	ห้วยรวง	เวียงน้อย	ท่าวัด	218647	1744759	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150014	ห้วยทราย	เวียงน้อย	สะพานนา	220213	1745441	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150015	ห้วยหินลาด	เวียงน้อย	สะพานนา	219112	1746023	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150016	บึงสะพานนา	เวียงน้อย	สะพานนา	215292	1746923	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150001	ลำห้วยนา	เวียงน้อย	เวียงน้อย	224386	1747898	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150002	ห้วยขอนแก่น	เวียงน้อย	เวียงน้อย	224221	1750546	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150003	ห้วยหาด	เวียงน้อย	เวียงน้อย	222906	1748350	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02150004	ห้วยศาลา	เวียงน้อย	เวียงน้อย	230354	1754906	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160004	ลำห้วยขี้นาค	เวียงใหญ่	ดอนฉิม	233348	1763223	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160005	ลำห้วยแก	เวียงใหญ่	ดอนฉิม	234039	1761967	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160012	ลำห้วยบง	เวียงใหญ่	โนนทอง	224317	1762617	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160016	ลำห้วยสองคอน	เวียงใหญ่	โนนทอง	221639	1758611	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160017	ลำห้วยสวนกล้วย	เวียงใหญ่	โนนทอง	222174	1761506	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160013	ลำห้วยหมาฮีน	เวียงใหญ่	โนนสะอาด	224491	1766745	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160014	ลำห้วยนาโพธิ์	เวียงใหญ่	โนนสะอาด	221248	1767787	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02160015	ลำห้วยยาง	แวงใหญ่	โนนสะอาด	225703	1768581	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160001	ลำห้วยยาง	แวงใหญ่	แวงใหญ่	237393	1767042	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160002	ลำห้วยตะกั่ว	แวงใหญ่	แวงใหญ่	239758	1762830	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160003	ลำห้วยเสือเขี้ยว	แวงใหญ่	แวงใหญ่	234583	1764804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160018	ลำห้วยหนองเอียน	แวงใหญ่	แวงใหญ่	237398	1764091	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160006	ลำห้วยกุดรู	แวงใหญ่	โพนนาเพียง	233335	1759035	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160007	ลำห้วยด่าน	แวงใหญ่	โพนนาเพียง	231954	1757734	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160010	ลำห้วยแก	แวงใหญ่	โพนนาเพียง	232081	1760803	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02160011	ลำห้วยแนวหินดี	แวงใหญ่	โพนนาเพียง	228409	1762439	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170026	ลำห้วยบง	สีชมพู	ซำยาง	189437	1848559	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170027	ลำห้วยบง	สีชมพู	ซำยาง	190039	1848010	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170028	ลำห้วยซ้หนู	สีชมพู	ซำยาง	189165	1846059	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170029	ลำห้วยบง	สีชมพู	ซำยาง	190442	1848109	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170030	ลำห้วยทรายขาว	สีชมพู	ซำยาง	191282	1848315	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170047	ลำห้วยหลัว	สีชมพู	ดงลาน	191136	1860320	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170048	ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	ดงลาน	189819	1860839	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170049	ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	ดงลาน	189051	1860617	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170001	ห้วยจาน	สีชมพู	นาจาน	197277	1845076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170002	ห้วยหนองหญ้าขาว	สีชมพู	นาจาน	194661	1842352	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170003	ลำห้วยนาจาน	สีชมพู	นาจาน	192668	1844483	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170004	ห้วยลาด	สีชมพู	นาจาน	191093	1843517	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170005	ลำห้วยยาง	สีชมพู	นาจาน	193176	1844876	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170043	ลำห้วยเคือ	สีชมพู	บริบูรณ์	193640	1866397	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170044	ลำห้วยเคือ	สีชมพู	บริบูรณ์	194415	1867439	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170045	ลำห้วยอีโงก	สีชมพู	บริบูรณ์	189324	1863562	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170046	ลำห้วยบุหรี	สีชมพู	บริบูรณ์	191825	1865829	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170006	ลำห้วยแล้ง	สีชมพู	บ้านใหม่	186763	1854177	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170007	ลำห้วยแล้งน้อย	สีชมพู	บ้านใหม่	186456	1855024	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170023	ลำห้วยข่า	สีชมพู	ภูห่าน	184522	1852177	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170024	ลำห้วยโจด	สีชมพู	ภูห่าน	185699	1851099	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170025	ลำห้วยบง	สีชมพู	ภูห่าน	187042	1848983	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170031	ลำห้วยปุงเม่น	สีชมพู	วังเพิ่ม	201114	1858976	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170032	ลำห้วยทรายขาว	สีชมพู	วังเพิ่ม	200346	1858538	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170033	ลำห้วยฝาง	สีชมพู	วังเพิ่ม	202257	1860906	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170034	ลำห้วยลอมไม้	สีชมพู	วังเพิ่ม	200238	1857864	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02170035	บึงจิกจัน	สีชมพู	วังเพิ่ม	199857	1858436	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170036	ลำห้วยโกทา	สีชมพู	วังเพิ่ม	196174	1858722	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170037	ลำห้วยโกทา (1)	สีชมพู	วังเพิ่ม	194967	1857287	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170038	ลำห้วยโกทา (2)	สีชมพู	วังเพิ่ม	193602	1857877	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170039	ลำห้วยหลัว	สีชมพู	วังเพิ่ม	197082	1861143	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170040	ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	วังเพิ่ม	194185	1862393	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170041	ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	วังเพิ่ม	194893	1864972	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170042	ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	วังเพิ่ม	196057	1864714	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170013	ลำห้วยโสกริง	สีชมพู	ศรีสุข	200094	1852122	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170014	ลำห้วยทรายขาว	สีชมพู	ศรีสุข	200545	1856554	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170015	ลำห้วยโก	สีชมพู	ศรีสุข	203082	1854779	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170016	ลำห้วยโก	สีชมพู	ศรีสุข	202315	1855637	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170018	ลำห้วยร่องกลาง	สีชมพู	ศรีสุข	198606	1854838	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170019	ลำห้วยลอมไผ่	สีชมพู	ศรีสุข	197669	1854603	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170020	ลำห้วยร่องกลาง	สีชมพู	ศรีสุข	196880	1853393	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170021	ลำห้วยลอมไผ่	สีชมพู	ศรีสุข	197904	1854871	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170022	ห้วยโสกริง	สีชมพู	ศรีสุข	200814	1853638	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120142	หนองบุงคำ	สีชมพู	สีชมพู	202784	1866119	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170008	ลำห้วยทรายขาว	สีชมพู	หนองแดง	195777	1847738	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170009	ลำห้วยน้อย	สีชมพู	หนองแดง	193497	1848220	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170010	ลำห้วยลอมไผ่	สีชมพู	หนองแดง	194664	1851836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02170012	ลำห้วยโสกริง	สีชมพู	หนองแดง	197833	1849995	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120140	หนองอีแก้ว	หนองนาคำ	กุดธาตุ	208920	1869254	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120141	ลำห้วยพองหลง	หนองนาคำ	กุดธาตุ	207205	1868505	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120145	หนองหิน	หนองนาคำ	กุดธาตุ	212587	1865242	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120147	หนองแวง	หนองนาคำ	กุดธาตุ	213618	1862158	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120148	บึงบักขอต	หนองนาคำ	กุดธาตุ	214438	1864295	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120149	บึงนาวล	หนองนาคำ	กุดธาตุ	213671	1860327	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120135	ทำนบเขาภูรัง	หนองนาคำ	ขนวน	218420	1855487	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120136	ห้วยคันช้อน	หนองนาคำ	ขนวน	220045	1853392	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120137	ทำนบศาลาหิน	หนองนาคำ	ขนวน	222083	1854097	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120138	ทำนบฝายใหญ่	หนองนาคำ	ขนวน	222484	1853405	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120139	สระน้ำคิมชาติ	หนองนาคำ	ขนวน	224255	1853951	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120134	ฝายหนองหิน	หนองนาคำ	บ้านโคก	216602	1856017	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120161	หนองม่วง	หนองนาคำ	บ้านโคก	216413	1860346	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02120163	หนองคลอง	หนองนาคำ	บ้านโคก	216259	1858936	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120165	หนองหว่า	หนองนาคำ	บ้านโคก	216272	1859481	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120166	หนองหญ้าปล้อง	หนองนาคำ	บ้านโคก	218694	1858908	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02120167	หนองหอย	หนองนาคำ	บ้านโคก	218264	1857929	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180058	ห้วยกอก	หนองเรือ	กุดกว้าง	224251	1821839	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180060	หนองไผ่	หนองเรือ	กุดกว้าง	221944	1824458	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180061	หนองน้ำใส	หนองเรือ	กุดกว้าง	223789	1822680	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180062	ฝายปากขยุ่ม	หนองเรือ	กุดกว้าง	221627	1822563	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180063	หนองส้มโฮง	หนองเรือ	กุดกว้าง	217991	1821632	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180064	ฝายใหม่	หนองเรือ	กุดกว้าง	224754	1821402	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180065	คลองใหม่	หนองเรือ	กุดกว้าง	223859	1821916	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180067	หนองแวง	หนองเรือ	กุดกว้าง	216493	1824139	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180068	กุดลม	หนองเรือ	กุดกว้าง	215098	1822076	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180069	ห้วยยาง	หนองเรือ	กุดกว้าง	213807	1822294	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180070	หนองแปน	หนองเรือ	กุดกว้าง	215578	1822690	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180071	ลำห้วยคูขาด	หนองเรือ	กุดกว้าง	212594	1824320	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180072	ลำห้วยวังบอน	หนองเรือ	กุดกว้าง	213039	1824091	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180073	ลำห้วยแล้งใหญ่	หนองเรือ	กุดกว้าง	212854	1822851	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180074	สระน้ำ กรป.กลาง	หนองเรือ	กุดกว้าง	212006	1823431	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180075	ห้วยแล้งวังกระเบา	หนองเรือ	กุดกว้าง	216465	1821527	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180076	หนองโพนวิสัย	หนองเรือ	จระเข้	236821	1822309	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180077	ฝายต้นโพธิ์	หนองเรือ	จระเข้	236566	1822900	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180078	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	จระเข้	236566	1822949	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180079	ลำห้วยน้อย	หนองเรือ	จระเข้	236638	1822698	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180080	ห้วยวังแสง	หนองเรือ	จระเข้	236727	1821510	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180082	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	จระเข้	236863	1819560	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180083	หนองไผ่	หนองเรือ	จระเข้	234794	1819790	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180084	ฝายใหม่	หนองเรือ	จระเข้	239529	1822000	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180085	ห้วยน้อย	หนองเรือ	จระเข้	236867	1821796	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180086	ห้วยยาง	หนองเรือ	จระเข้	236354	1820417	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180087	หนองแปน	หนองเรือ	จระเข้	236811	1822192	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180088	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	จระเข้	236547	1822844	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180089	หนองอีเลิง	หนองเรือ	จระเข้	236433	1819769	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180090	สระน้ำวัดจันทร์	หนองเรือ	จระเข้	236402	1822830	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180091	โสภณภูมิ	หนองเรือ	จระเข้	238980	1820771	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02030009	สระคึกฤทธิ์ 3 แห่ง	หนองเรือ	โนนทอง	221890	1835028	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180103	ห้วยกุดมอ	หนองเรือ	โนนทอง	222539	1833922	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180104	ห้วยขามป้อม	หนองเรือ	โนนทอง	225562	1832379	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180105	ห้วยลำเงิน	หนองเรือ	โนนทอง	225011	1832018	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180106	ห้วยมอ	หนองเรือ	โนนทอง	224584	1831751	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180107	ห้วยกุดคำ	หนองเรือ	โนนทอง	229226	1830779	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180108	ลำห้วยหนองสรน้อย	หนองเรือ	โนนทอง	228386	1831552	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180109	ลำห้วยปลาตอง	หนองเรือ	โนนทอง	227270	1837085	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180110	ห้วยขามป้อม	หนองเรือ	โนนทอง	226356	1834894	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180111	ลำห้วยไผ่	หนองเรือ	โนนทอง	227387	1834758	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180112	ห้วยขามป้อม	หนองเรือ	โนนทอง	225772	1832862	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180113	ห้วยเตย	หนองเรือ	โนนทอง	225461	1834115	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180114	ห้วยน้ำเงิน	หนองเรือ	โนนทอง	223579	1835065	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180116	หนองกุดอีด่อน	หนองเรือ	โนนทอง	223359	1830055	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180117	หนองกุดคำ	หนองเรือ	โนนทอง	229137	1830671	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180118	ฝายวังเม็ก	หนองเรือ	โนนทอง	220457	1832849	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180119	ฝายวังโพน	หนองเรือ	โนนทอง	223361	1832701	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180120	ฝายโปร่งเมือดแอ	หนองเรือ	โนนทอง	220430	1831940	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180121	ฝายน้อย	หนองเรือ	โนนทอง	220639	1829864	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180122	ฝายวังหินโง่น	หนองเรือ	โนนทอง	218180	1832633	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180123	ห้วยกุดมอ	หนองเรือ	โนนทอง	223556	1832530	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180136	ลำห้วยบุนา	หนองเรือ	โนนทัน	222050	1827438	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180137	หนองซี้เหิน	หนองเรือ	โนนทัน	217056	1827233	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180138	ลำห้วยวังแคน	หนองเรือ	โนนทัน	223726	1827312	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180139	ลำห้วยวังอีเหิน	หนองเรือ	โนนทัน	218119	1826508	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180140	ลำห้วยโจด	หนองเรือ	โนนทัน	219856	1827836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180142	หนองดอนตาปู	หนองเรือ	โนนทัน	220879	1826846	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180144	หนองอีจอย	หนองเรือ	โนนทัน	221166	1826387	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180145	ลำน้ำเชิญ	หนองเรือ	โนนทัน	223935	1826406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180146	คลองกุดข่า	หนองเรือ	โนนทัน	221465	1827836	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180147	หนองกุดฉิม	หนองเรือ	โนนทัน	223736	1826624	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180148	หนองหิน	หนองเรือ	โนนทัน	224787	1827963	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180149	ลำห้วยม่วง	หนองเรือ	โนนทัน	217823	1827821	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180150	หนองห้วยม่วง	หนองเรือ	โนนทัน	217208	1828813	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180022	หนองฝายรากไม้	หนองเรือ	โนนสะอาด	212448	1831419	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02180023	หนองช้างตาย	หนองเรือ	โนนสะอาด	212778	1831133	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180027	ลำห้วยแสง	หนองเรือ	โนนสะอาด	209837	1830201	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180028	ลำห้วยบุนา	หนองเรือ	โนนสะอาด	212194	1828142	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180029	ห้วยนกเขาขัน	หนองเรือ	โนนสะอาด	213351	1830241	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180030	ห้วยขี้ลิง	หนองเรือ	โนนสะอาด	213342	1830331	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180031	คลองใหม่หนองแวง	หนองเรือ	โนนสะอาด	212007	1829766	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180033	สระน้ำหนองหินแห่	หนองเรือ	โนนสะอาด	215109	1827120	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180034	สระน้ำวัดสว่างโนนรัง	หนองเรือ	โนนสะอาด	215655	1826491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180035	ห้วยรากไม้	หนองเรือ	โนนสะอาด	212639	1829456	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180036	ห้วยวังคูณ	หนองเรือ	โนนสะอาด	213971	1827266	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180125	ห้วยผักหนาม	หนองเรือ	บ้านกง	237642	1827025	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180126	คลองห้วยยาง	หนองเรือ	บ้านกง	236325	1826622	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180127	คลองวังโพน	หนองเรือ	บ้านกง	235446	1827944	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180129	คลองห้วยหัน	หนองเรือ	บ้านกง	235571	1828089	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180130	หนองสาธารณะ	หนองเรือ	บ้านกง	235216	1828629	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180131	หนองทุ่ม	หนองเรือ	บ้านกง	234430	1829749	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180132	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	บ้านกง	236325	1826622	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180133	ห้วยยางเล็ก	หนองเรือ	บ้านกง	236526	1827594	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180134	ห้วยวังโพน	หนองเรือ	บ้านกง	234464	1825461	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180041	หนองโสกเหมือดแอ่	หนองเรือ	บ้านฝือ	240713	1827793	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180042	ห้วยรวก	หนองเรือ	บ้านฝือ	238133	1829659	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180006	หนองเบญญ	หนองเรือ	บ้านเม็ง	225038	1822308	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180092	ห้วยหลัว	หนองเรือ	บ้านเม็ง	227961	1818492	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180093	หนองฝายใหม่	หนองเรือ	บ้านเม็ง	224206	1821556	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180094	หนองบ้านเม็ง	หนองเรือ	บ้านเม็ง	227146	1820572	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180095	ห้วยโสกปลาตุก	หนองเรือ	บ้านเม็ง	231713	1819492	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180096	หนองกุง	หนองเรือ	บ้านเม็ง	227206	1822389	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180097	ห้วยโสกปลาตุก	หนองเรือ	บ้านเม็ง	231872	1822131	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180098	กุดพริก	หนองเรือ	บ้านเม็ง	223212	1820935	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180099	ลำห้วยหาด	หนองเรือ	บ้านเม็ง	223472	1819737	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180101	หนองสระหญ่บ้านตู	หนองเรือ	บ้านเม็ง	225318	1817647	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180102	หนองเบญญ	หนองเรือ	บ้านเม็ง	224980	1822350	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180044	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	ยางคำ	235980	1814196	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180046	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	ยางคำ	236821	1817281	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180047	หนองทุ่ม	หนองเรือ	ยางคำ	237464	1815539	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02180048	ฝายปากงาม	หนองเรือ	ยางคำ	235920	1814989	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180049	ลำห้วยยาง	หนองเรือ	ยางคำ	235689	1813381	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180050	ฝายขมิ้น	หนองเรือ	ยางคำ	236133	1812668	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180051	ฝายโสภฆามป้อม	หนองเรือ	ยางคำ	233599	1812238	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180052	ลำห้วยจั่ว	หนองเรือ	ยางคำ	235571	1814912	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180053	ลำห้วยสวนหม่อนตอนบน	หนองเรือ	ยางคำ	232925	1816804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180054	อ่างเก็บน้ำโคกแค	หนองเรือ	ยางคำ	233244	1813307	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180055	ลำห้วยสวนหม่อนตอนล่าง	หนองเรือ	ยางคำ	234864	1816804	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180056	คลองขมิ้น	หนองเรือ	ยางคำ	236133	1812668	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180001	ฝายเจ๊กโฮ	หนองเรือ	หนองเรือ	225377	1822956	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180002	ฝายกุดกว้าง	หนองเรือ	หนองเรือ	216880	1821625	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180003	ลำห้วยน้อย	หนองเรือ	หนองเรือ	234536	1823151	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180005	ลำน้ำเชิญ	หนองเรือ	หนองเรือ	228947	1828956	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180007	หนองปลาโต	หนองเรือ	หนองเรือ	229970	1829285	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180010	หนองนางชี	หนองเรือ	หนองเรือ	228885	1828569	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180011	หนองอีคำ	หนองเรือ	หนองเรือ	231564	1823145	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180013	คลองโสภกปลาตุก	หนองเรือ	หนองเรือ	232053	1824432	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180014	หนองไฮ	หนองเรือ	หนองเรือ	229492	1824633	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180015	หนองวัด	หนองเรือ	หนองเรือ	229148	1824723	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180016	ลำห้วยน้อย	หนองเรือ	หนองเรือ	231863	1824638	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180017	ห้วยวังลิ้ม	หนองเรือ	หนองเรือ	231788	1823911	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180018	ห้วยวังศาลา	หนองเรือ	หนองเรือ	231894	1824138	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02180021	ฝายกุดป่าโด	หนองเรือ	หนองเรือ	231051	1830406	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190011	ห้วยทุ่งบ่อ	หนองสองห้อง	คึมขาด	262348	1749575	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190012	ห้วยลำควน	หนองสองห้อง	คึมขาด	265072	1750236	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190018	ห้วยยางบง	หนองสองห้อง	ดอนตู	268579	1746768	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190019	หนองแสง	หนองสองห้อง	ดอนตู	272653	1751788	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190020	หนองแวง	หนองสองห้อง	ดอนตู	269981	1751742	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190022	ห้วยไฮ	หนองสองห้อง	ดอนตู	273950	1748097	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190024	ห้วยวังม่วง	หนองสองห้อง	ดอนตู	274247	1752781	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190016	ห้วยตะกั่ว	หนองสองห้อง	ดอนตู	269562	1745047	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190017	ห้วยตะกั่ว	หนองสองห้อง	ตะกั่วป่า	269489	1738022	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190013	ห้วยม่วง	หนองสองห้อง	โนนธาตุ	257917	1738847	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190006	ห้วยเสือเฒ่า	หนองสองห้อง	โนนธาตุ	253046	1740475	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190009	ลำห้วยไทร	หนองสองห้อง	วังหิน	255164	1755840	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02190001	ห้วยหนองคลอง	หนองสองห้อง	สำโรง	258943	1753940	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190002	ห้วยเสือเฒ่า	หนองสองห้อง	สำโรง	257679	1750740	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190003	ห้วยเสือเฒ่า	หนองสองห้อง	สำโรง	259083	1753210	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190004	ห้วยเสือเฒ่า	หนองสองห้อง	สำโรง	259970	1753113	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190008	ห้วยอีหลอด	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	254979	1748451	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190026	ห้วยวังคูน	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	258247	1745197	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190005	ห้วยเสือเฒ่า	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	257361	1749881	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190014	ห้วยมะเฟือง	หนองสองห้อง	หนองสองห้อง	262678	1737912	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02190007	ห้วยอีหลอด	หนองสองห้อง	หันโจด	253590	1745184	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200001	หนองฝายเจ๊ก	อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	250006	1854316	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200002	หนองทาม	อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	249146	1855037	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200003	หนองเบ็ญ	อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	248273	1855447	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200004	อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์	อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	245351	1849289	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200031	ห้วยแสง	อุบลรัตน์	โคกสูง	255095	1848043	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200032	ห้วยยาง	อุบลรัตน์	โคกสูง	255611	1851258	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200033	ห้วยโจด	อุบลรัตน์	โคกสูง	258985	1848989	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200005	หนองผือ	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	254356	1852997	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200006	หนองปลาเฒ่า	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	254773	1852730	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200007	หนองโง้ง	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	250944	1852124	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200010	ลำห้วยยาง	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	254959	1850614	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200012	หนองฝายบ้าน	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	254388	1851161	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200013	หนองจระเข้	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	255512	1851590	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200016	หนองพุก	อุบลรัตน์	นาคำ	256755	1862296	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200017	หนองโสกราไถไม้	อุบลรัตน์	นาคำ	256367	1861654	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200018	หนองทุมเรียน	อุบลรัตน์	นาคำ	253973	1859300	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200019	หนองเม็ก	อุบลรัตน์	นาคำ	255297	1860627	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200020	หนองแวง	อุบลรัตน์	นาคำ	256769	1862401	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200021	หนองไผ่	อุบลรัตน์	นาคำ	256166	1865171	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200022	หนองโน	อุบลรัตน์	นาคำ	252330	1862491	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200025	ห้วยซอง	อุบลรัตน์	นาคำ	252661	1868672	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200026	ห้วยเบา	อุบลรัตน์	นาคำ	251847	1867561	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200028	หนองบึง (บ้านโนนราศรี)	อุบลรัตน์	นาคำ	254860	1866338	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200029	หนองปลิง	อุบลรัตน์	นาคำ	254914	1863243	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200030	หนองขาม	อุบลรัตน์	นาคำ	255920	1862641	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200037	หนองหวาย	อุบลรัตน์	บ้านดง	251381	1855049	พื้นที่ชุ่มน้ำ

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	พิกัด		สถานภาพ
				X	Y	
NE02200038	หนองเค็ด	อุบลรัตน์	บ้านดง	250772	1855222	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200039	หนองกุดยาง	อุบลรัตน์	บ้านดง	250534	1779198	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200040	หนองห้วยแอก	อุบลรัตน์	บ้านดง	252397	1854441	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200041	หนองลาดควาย	อุบลรัตน์	บ้านดง	253643	1856486	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200042	หนองไขววน	อุบลรัตน์	บ้านดง	254164	1854930	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200043	หนองไฮ	อุบลรัตน์	บ้านดง	254114	1855526	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200044	หนองคำปลาหลาย	อุบลรัตน์	บ้านดง	248682	1862780	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200045	หนองบักเหลียง	อุบลรัตน์	บ้านดง	255666	1853582	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200046	หนองโจ้ง	อุบลรัตน์	บ้านดง	255878	1853674	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200047	หนองไฮ	อุบลรัตน์	บ้านดง	254557	1855070	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200048	ห้วยคุ่มมูม	อุบลรัตน์	บ้านดง	254337	1863960	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200049	บึงไทร	อุบลรัตน์	บ้านดง	253994	1859229	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200050	หนองหินแตก	อุบลรัตน์	บ้านดง	250907	1859880	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200014	ห้วยคุ่มมูม	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	254390	1869089	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200052	ห้วยคุ่มมูม	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	258076	1875851	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200053	หนองคำเต็งเหล็ง	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	255159	1868219	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200054	ห้วยยาง	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	254111	1870517	พื้นที่ชุ่มน้ำ
NE02200055	ห้วยตาดโตน	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	258823	1874104	พื้นที่ชุ่มน้ำ

หมายเหตุ: กสข. คือ โครงการสร้างงานในชนบท

ค.ส.ล. คือ คอนกรีตเสริมเหล็ก

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542)

4.2 ทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น แยกเป็นรายอำเภอ

เมื่อแยกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นเป็นรายอำเภอสามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้

4.2.1 อำเภอกระนวน มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 12 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-1 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 10 แห่ง หนองน้ำ จำนวน 1 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.2 อำเภอเขาสมุนทร มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 62 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-2 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 27 แห่ง บึง/หนองน้ำ จำนวน 23 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/สระน้ำโครงการสร้างงานในชนบท (กสข.)/บ่อน้ำ จำนวน 9 แห่ง คลองส่งน้ำ จำนวน 2 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.3 อำเภอโคกโพธิ์ไชย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 19 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-3 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 11 แห่ง หนองน้ำ/กุด จำนวน 4 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง สระน้ำโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) จำนวน 1 แห่ง และฝาย จำนวน 1 แห่ง

4.2.4 อำเภอชนบท มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 14 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-4 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 14 แห่ง

4.2.5 อำเภอชุมแพ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 42 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-5 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 28 แห่ง คลอง/คลองโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.)/ร่องน้ำ จำนวน 11 แห่ง บึง จำนวน 2 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.6 อำเภอซำสูง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 4 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-6 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 3 แห่ง และบึง จำนวน 1 แห่ง

4.2.7 อำเภอน้ำพอง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 25 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-7 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ จำนวน 25 แห่ง

4.2.8 อำเภอโนนศิลา มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 6 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-8 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 6 แห่ง

4.2.9 อำเภอบ้านไผ่ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 19 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-9 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 19 แห่ง

4.2.10 อำเภอบ้านฝาง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 73 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-10 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ จำนวน 31 แห่ง ลำห้วย/ห้วย จำนวน 23 แห่ง คลอง/ฝาย จำนวน 13 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 6 แห่ง

4.2.11 อำเภอบ้านแฮด มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 10 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-11 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 10 แห่ง

4.2.12 อำเภอเปือยน้อย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 14 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-12 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย/วัง จำนวน 11 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง และสระน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.13 อำเภอพระยืน มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 27 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-13 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำ จำนวน 22 แห่ง ลำห้วย/ห้วย จำนวน 4 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.14 อำเภอพล มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 27 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-14 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 26 แห่ง และคลอง จำนวน 1 แห่ง

4.2.15 อำเภอภูผาม่าน มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 12 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-15 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทห้วย จำนวน 10 แห่ง หนองน้ำ จำนวน 1 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.16 อำเภอภูเวียง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 90 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-16 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย/วัง/โสภ จำนวน 45 แห่ง หนองน้ำ/บึง จำนวน 27 แห่ง ฝาย/ทำนบ จำนวน 11 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 5 แห่ง และสระน้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.17 อำเภอัญญาศรี มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 36 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-17 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 19 แห่ง หนองน้ำ จำนวน 15 แห่ง และฝาย จำนวน 2 แห่ง

4.2.18 อำเภอเมืองขอนแก่น มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 31 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-18 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 31 แห่ง

4.2.19 อำเภอเวียงเก่า มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 31 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-19 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 16 แห่ง หนองน้ำ/บึง จำนวน 8 แห่ง ร่อง/ฝาย/ทำนบ จำนวน 5 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.20 อำเภอแวงน้อย มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 18 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-20 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 17 แห่ง และบึง จำนวน 1 แห่ง

4.2.21 อำเภอแวงใหญ่ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 16 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-21 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย จำนวน 16 แห่ง

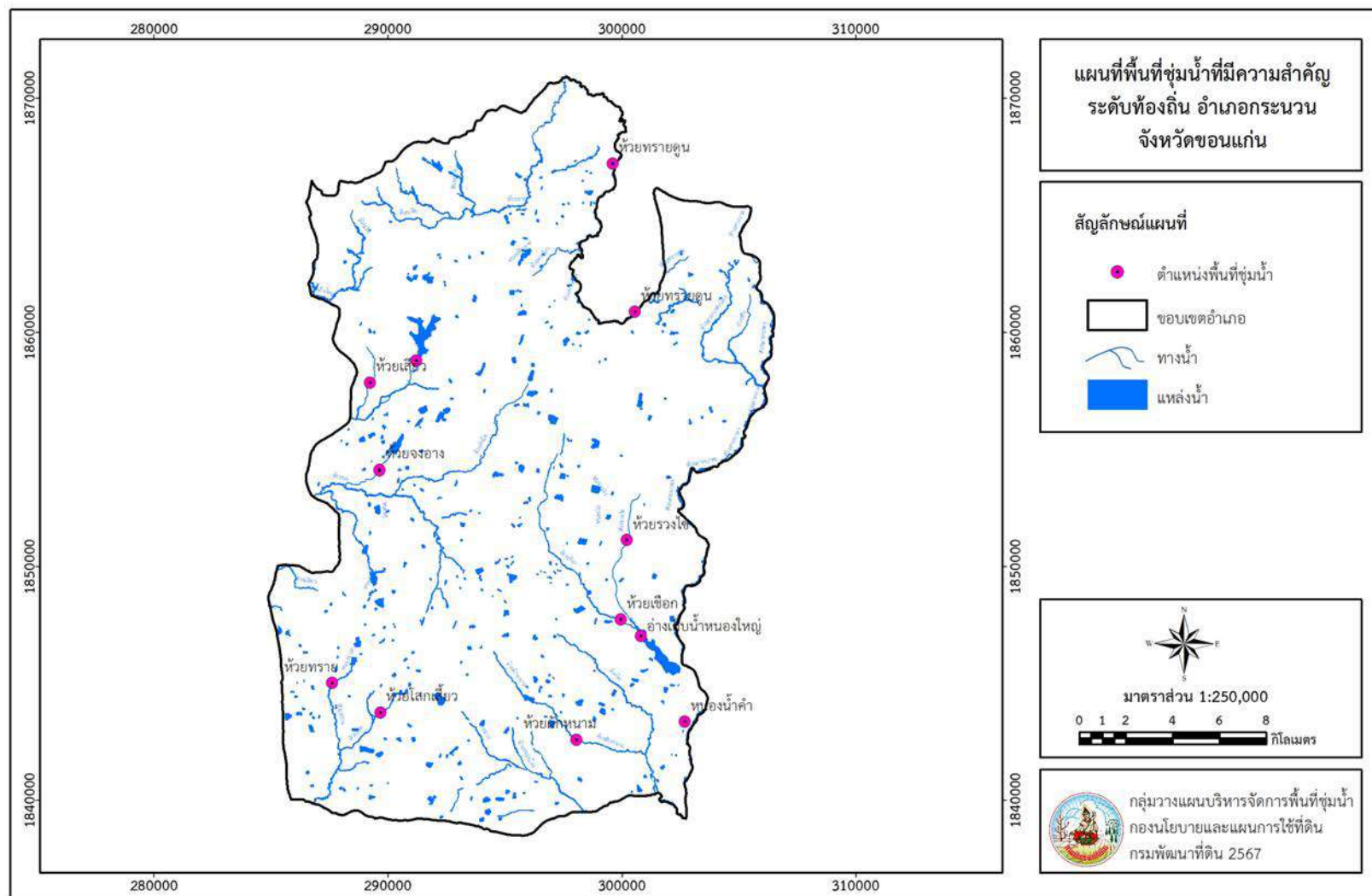
4.2.22 อำเภอสีชมพู มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 48 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-22 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 46 แห่ง และบึง/หนองน้ำ จำนวน 2 แห่ง

4.2.23 อำเภอหนองน้ำคำ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 17 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-23 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ/บึง จำนวน 10 แห่ง ฝาย/ทำนบ จำนวน 4 แห่ง ลำห้วย/ห้วย จำนวน 2 แห่ง และสระน้ำ จำนวน 1 แห่ง

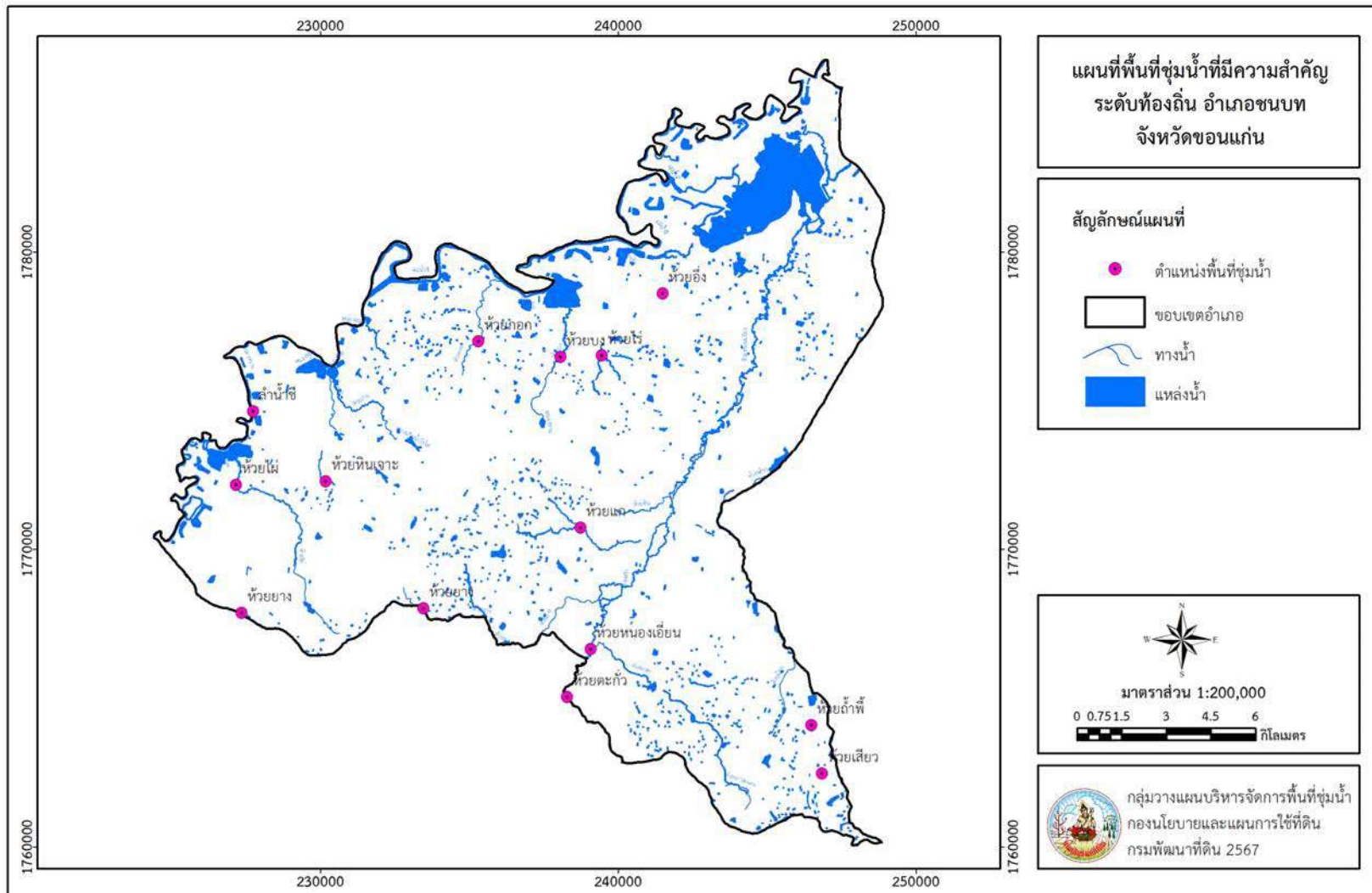
4.2.24 อำเภอหนองเรือ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 124 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-24 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย/วัง/โสภ จำนวน 59 แห่ง หนองน้ำ/กุด จำนวน 36 แห่ง คลอง/ฝาย จำนวน 23 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) จำนวน 5 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

4.2.25 อำเภอหนองสองห้อง มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 21 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-25 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย จำนวน 19 แห่ง และหนองน้ำ จำนวน 2 แห่ง

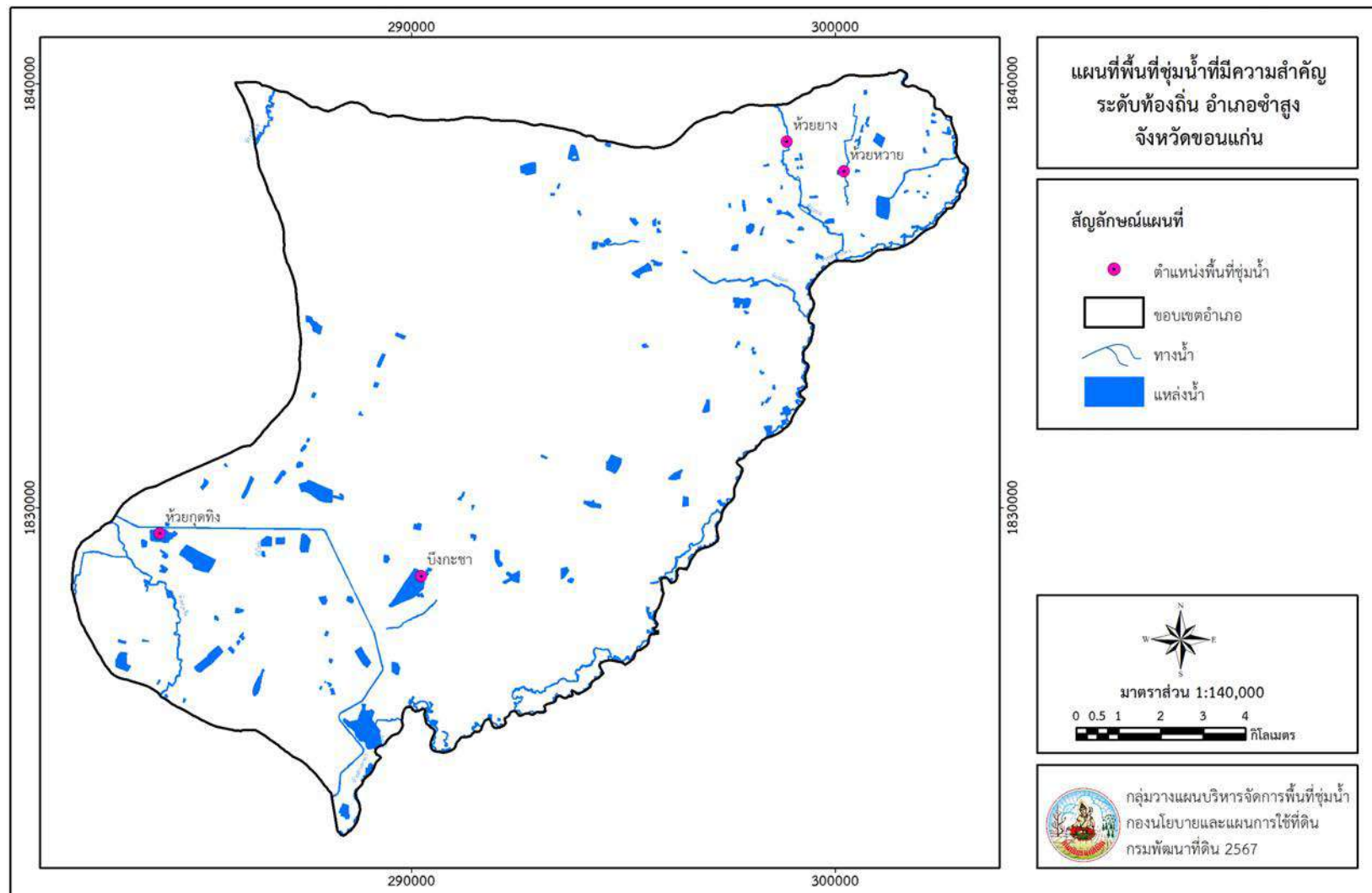
4.2.26 อำเภออุบลรัตน์ มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังคงสภาพ จำนวน 44 แห่ง ดังแสดงในรูปที่ 4-26 เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึง/หนองน้ำ จำนวน 32 แห่ง ลำห้วย/ห้วย จำนวน 11 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 1 แห่ง

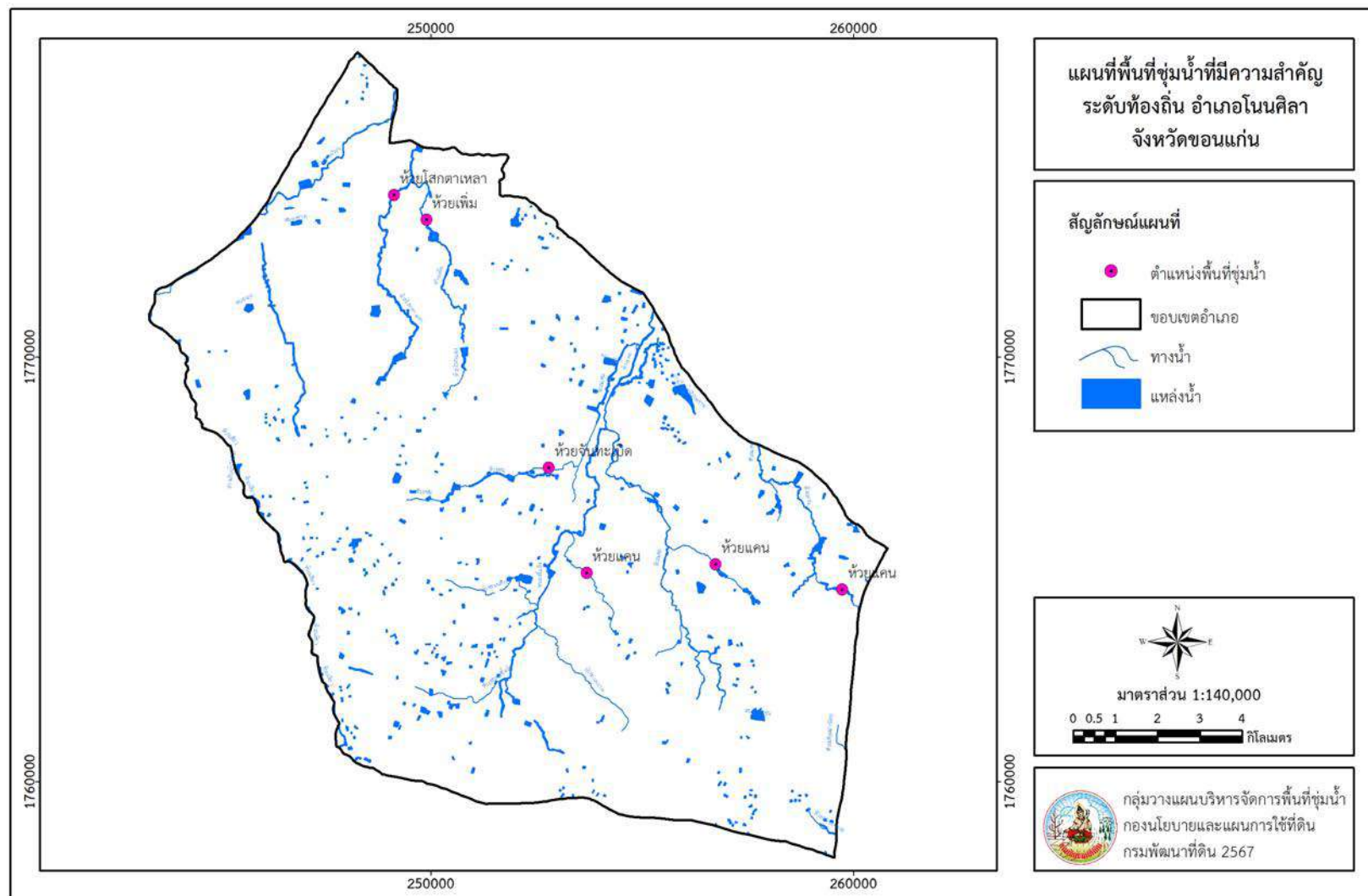
รูปที่ 4-1 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

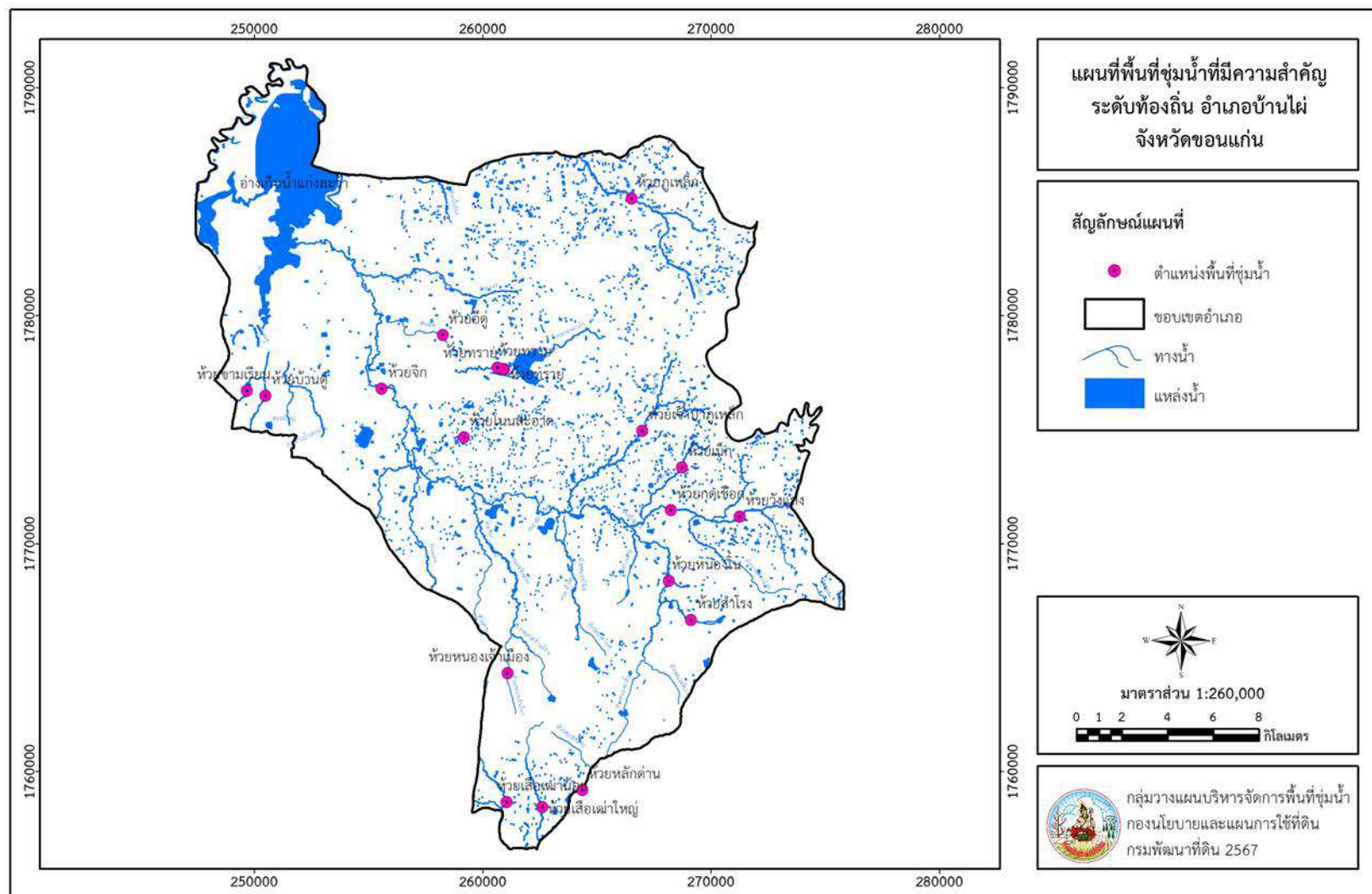
รูปที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

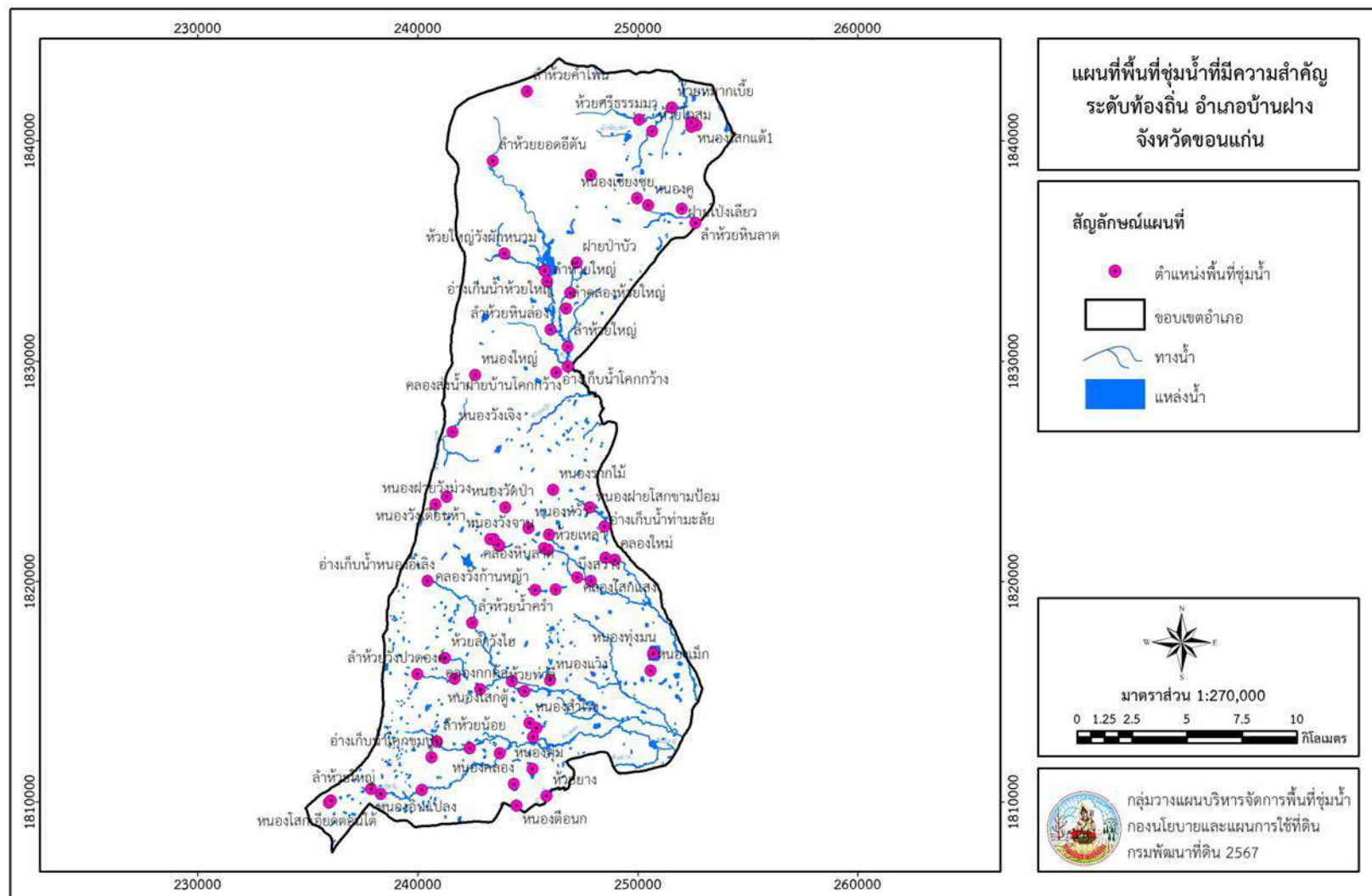
รูปที่ 4-6 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอลำลูกเกด จังหวัดขอนแก่น

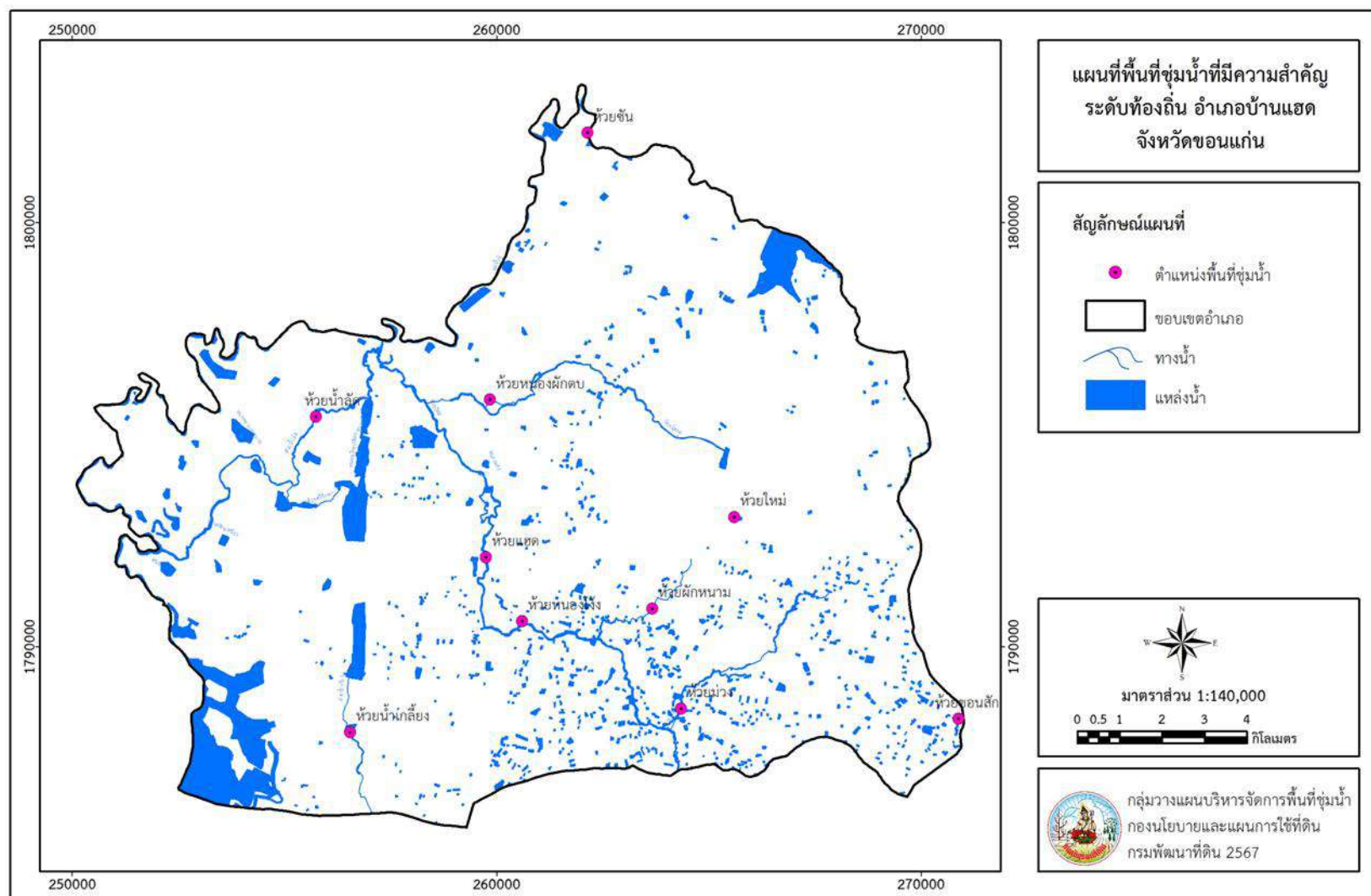
รูปที่ 4-8 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

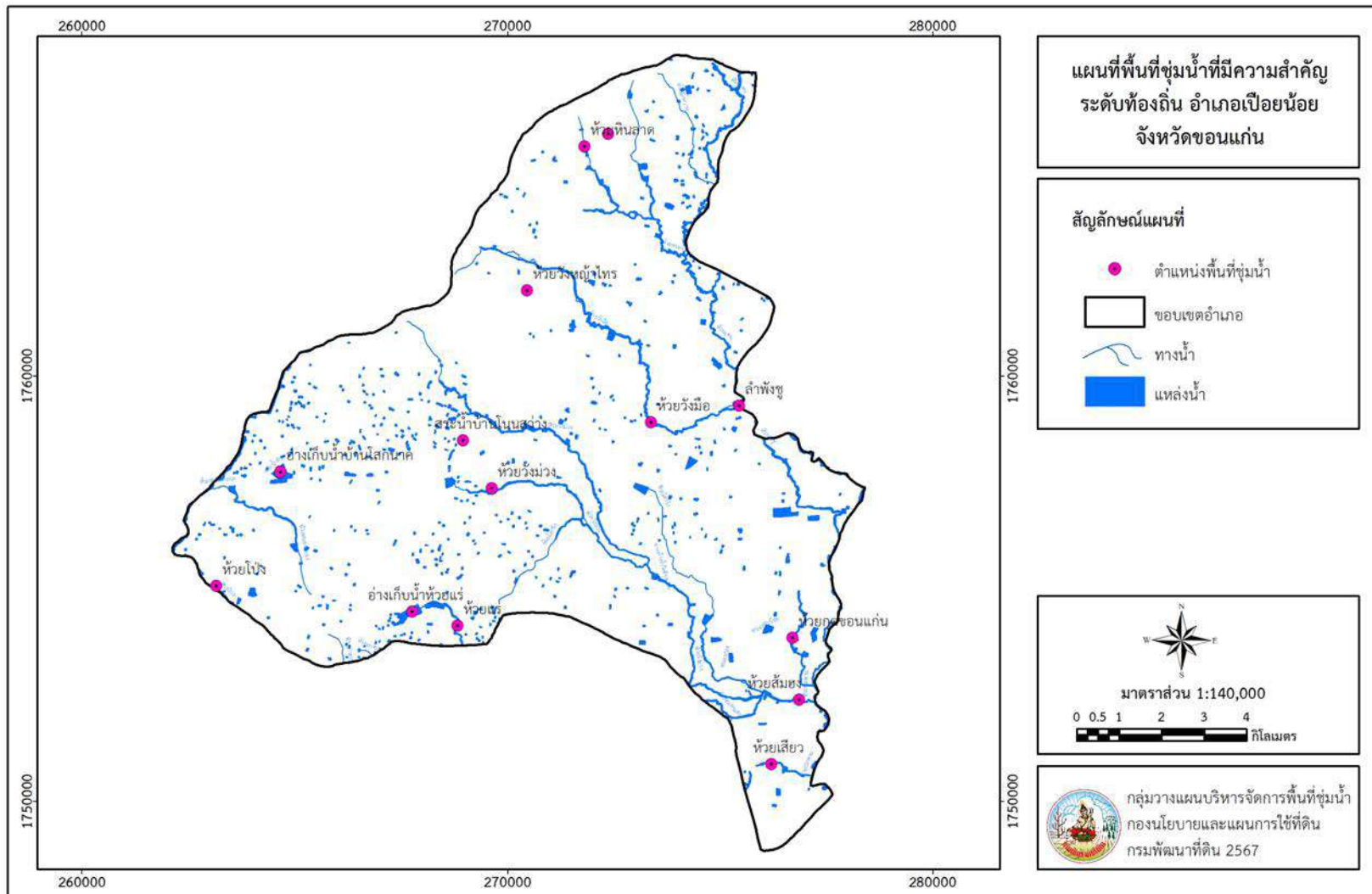
รูปที่ 4-9 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

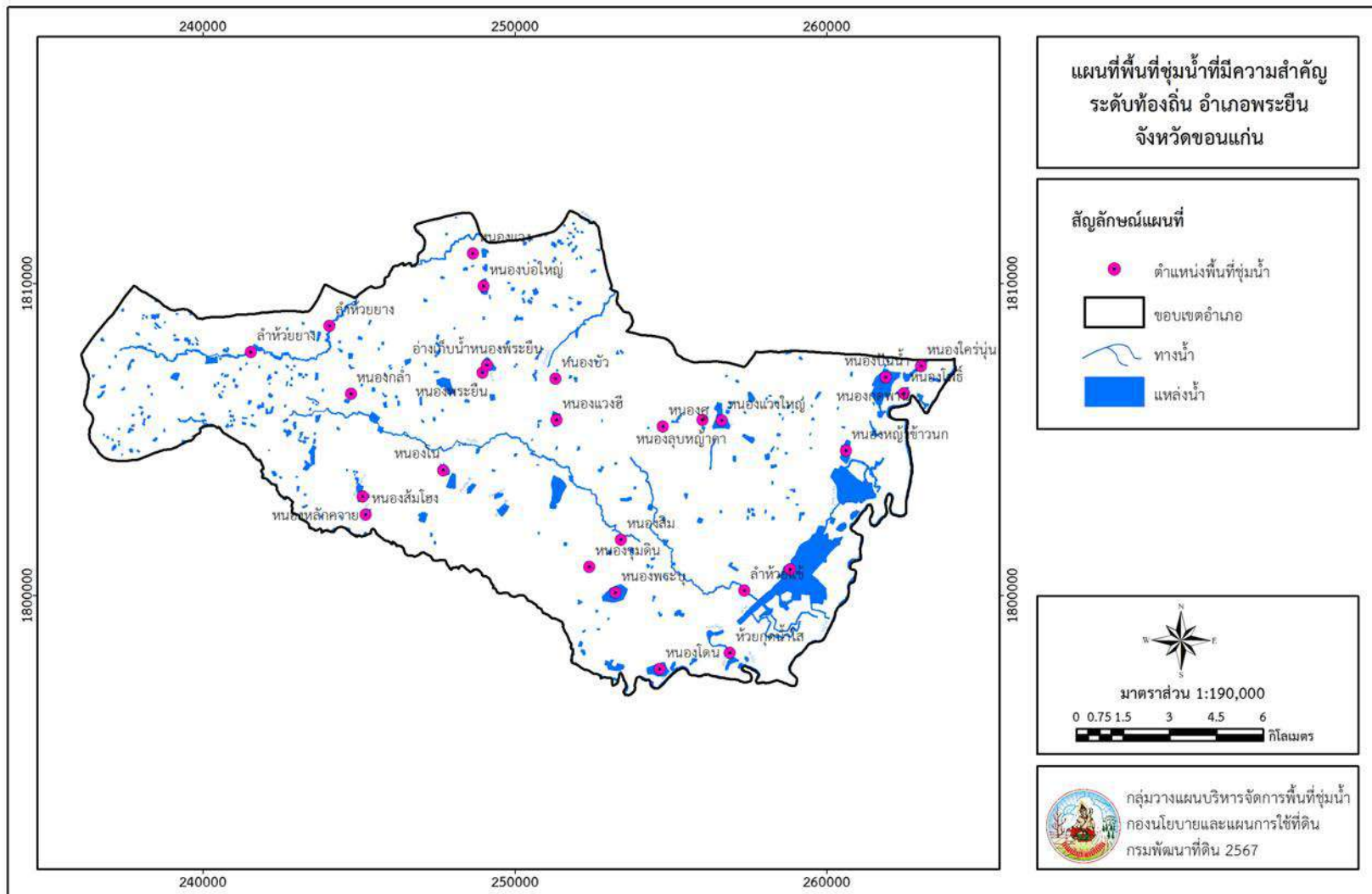
รูปที่ 4-10 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

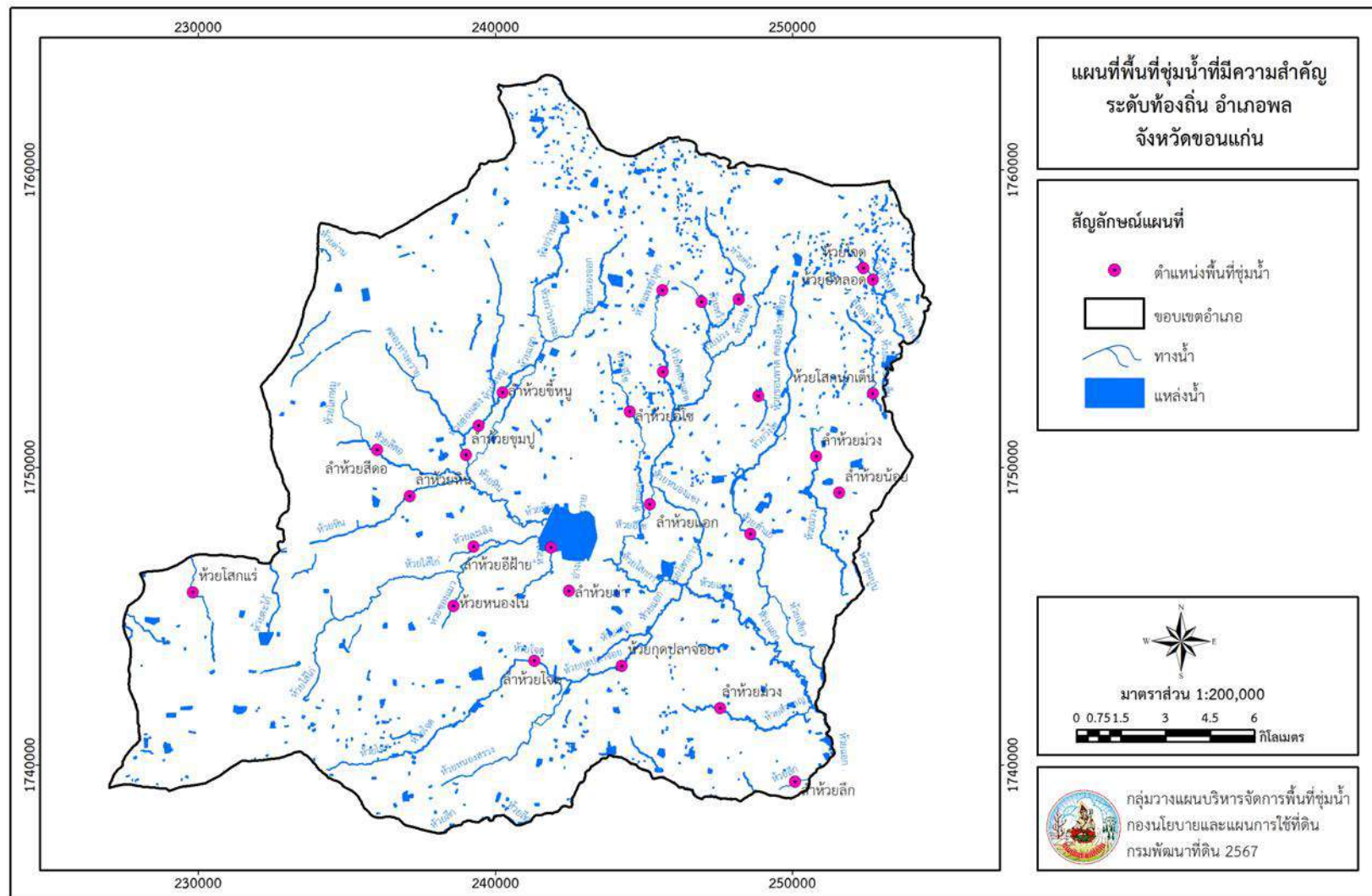
รูปที่ 4-11 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

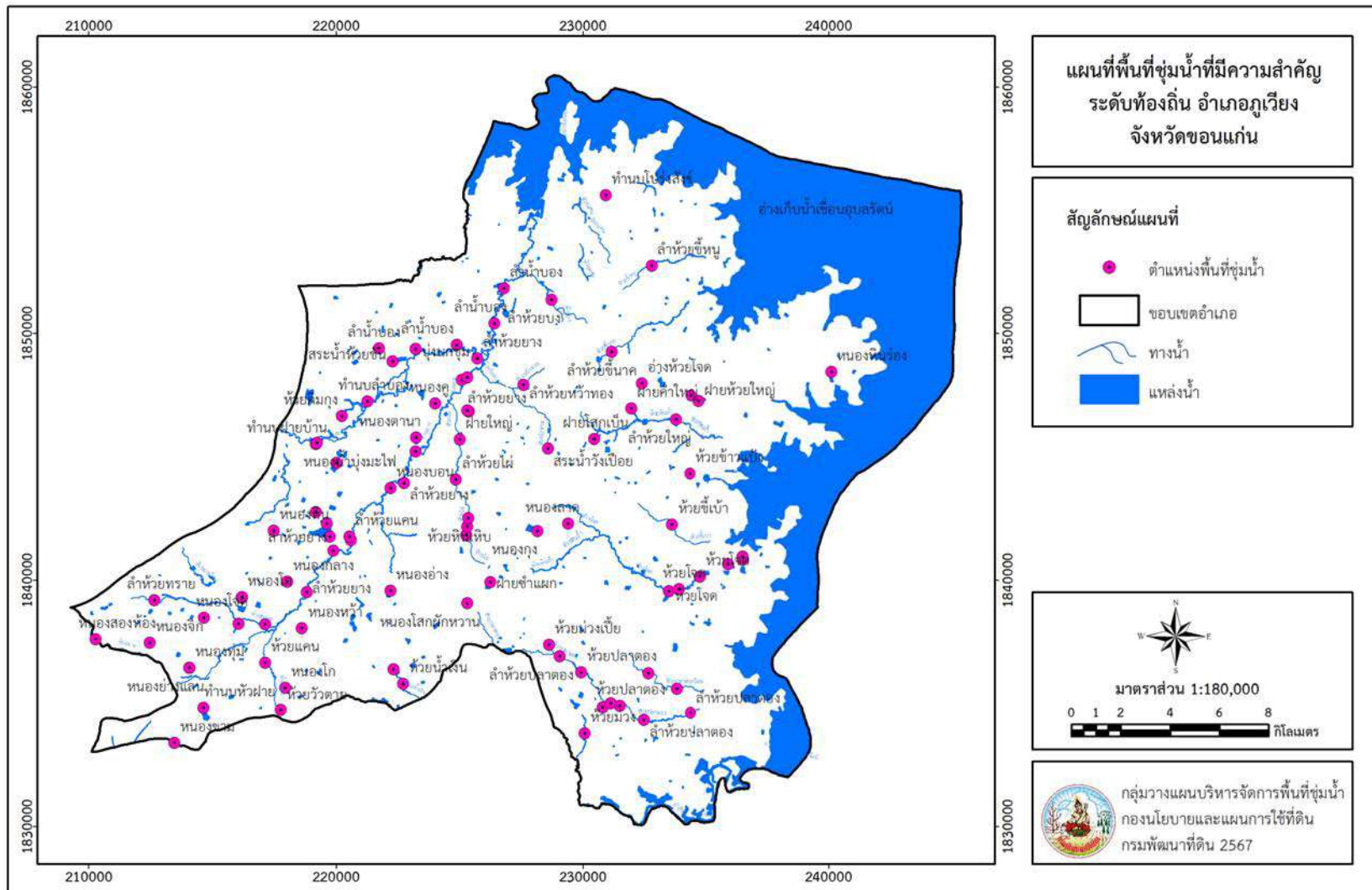
รูปที่ 4-12 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

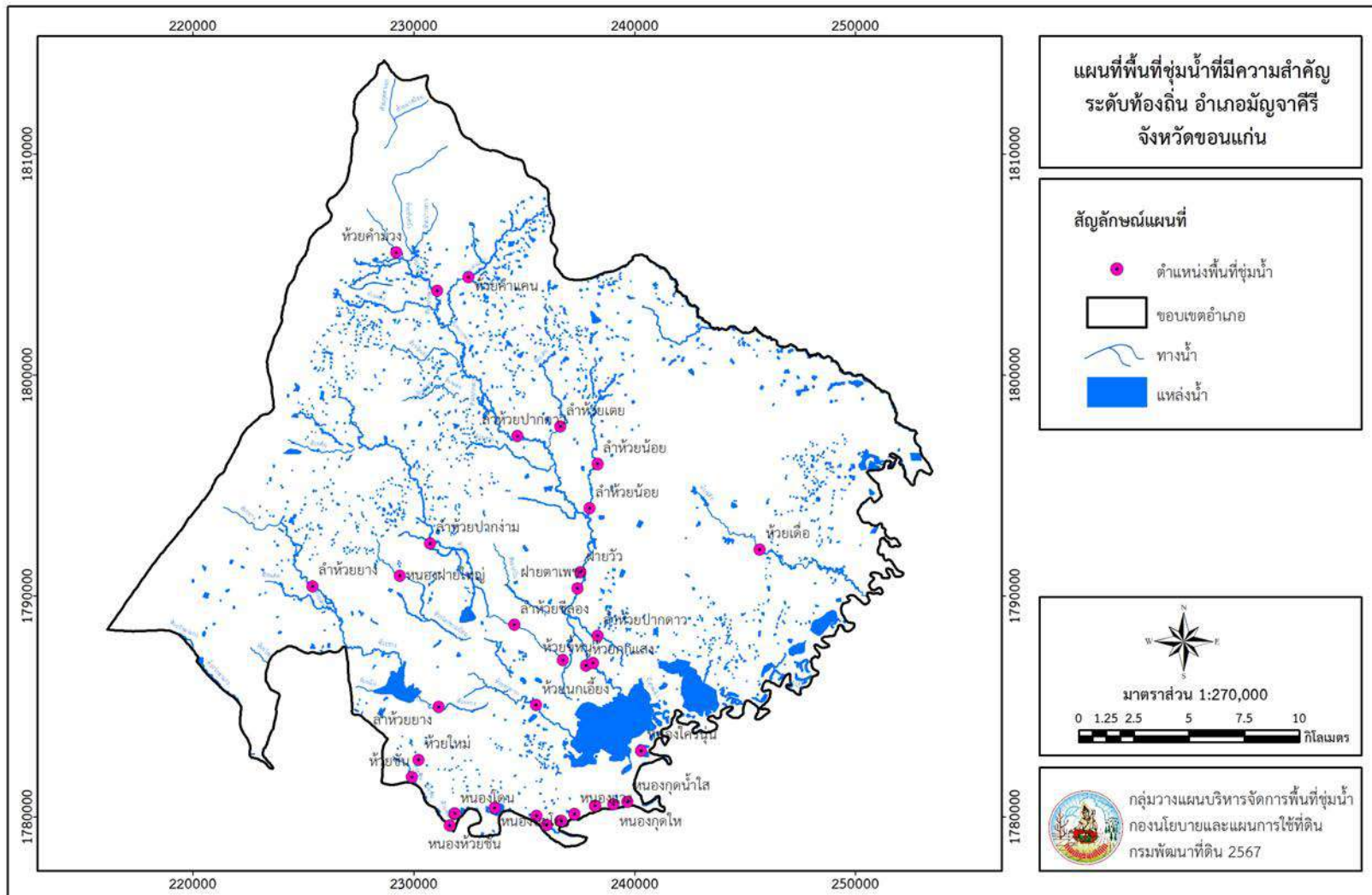
รูปที่ 4-13 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น

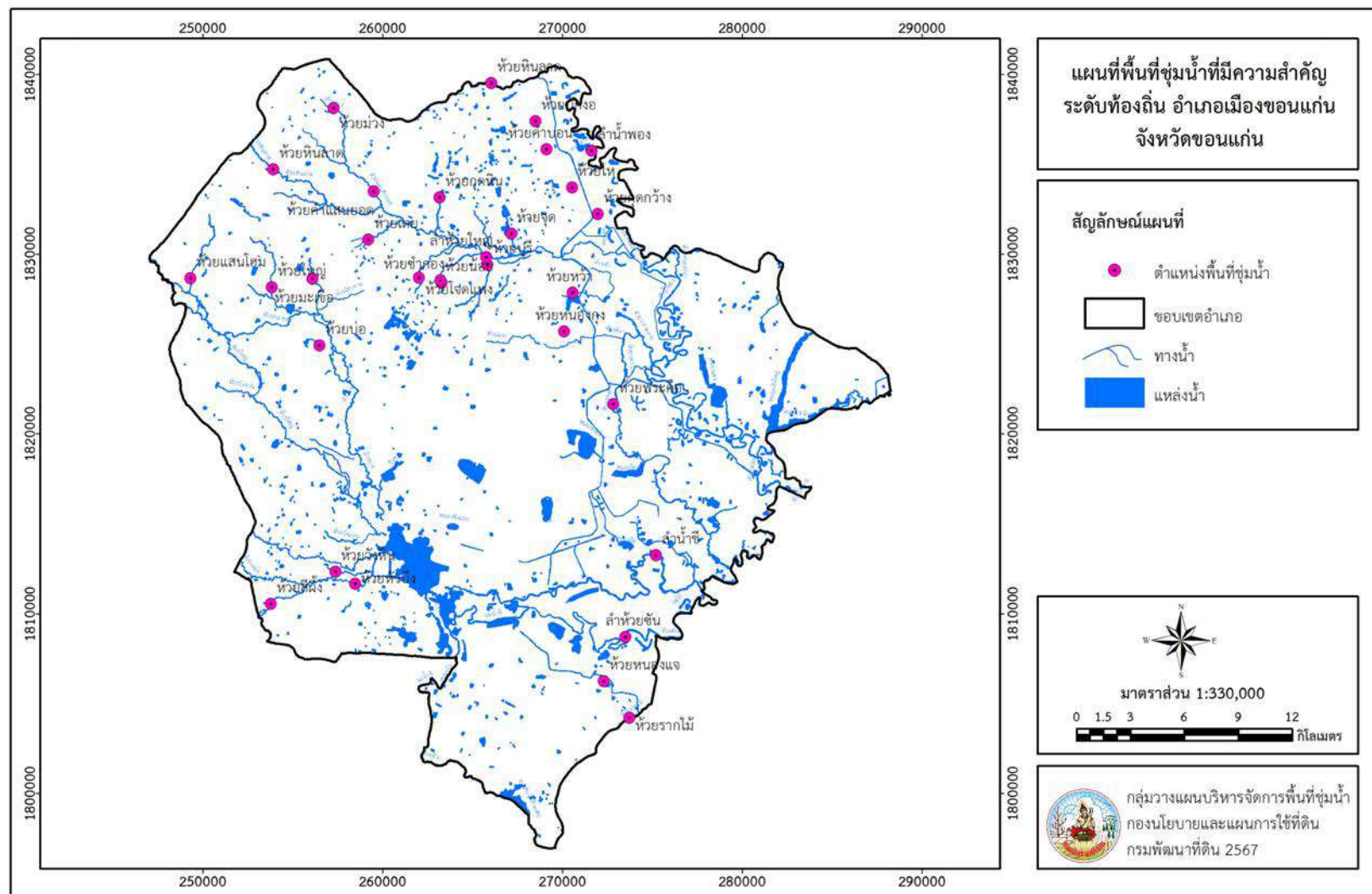
รูปที่ 4-14 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น

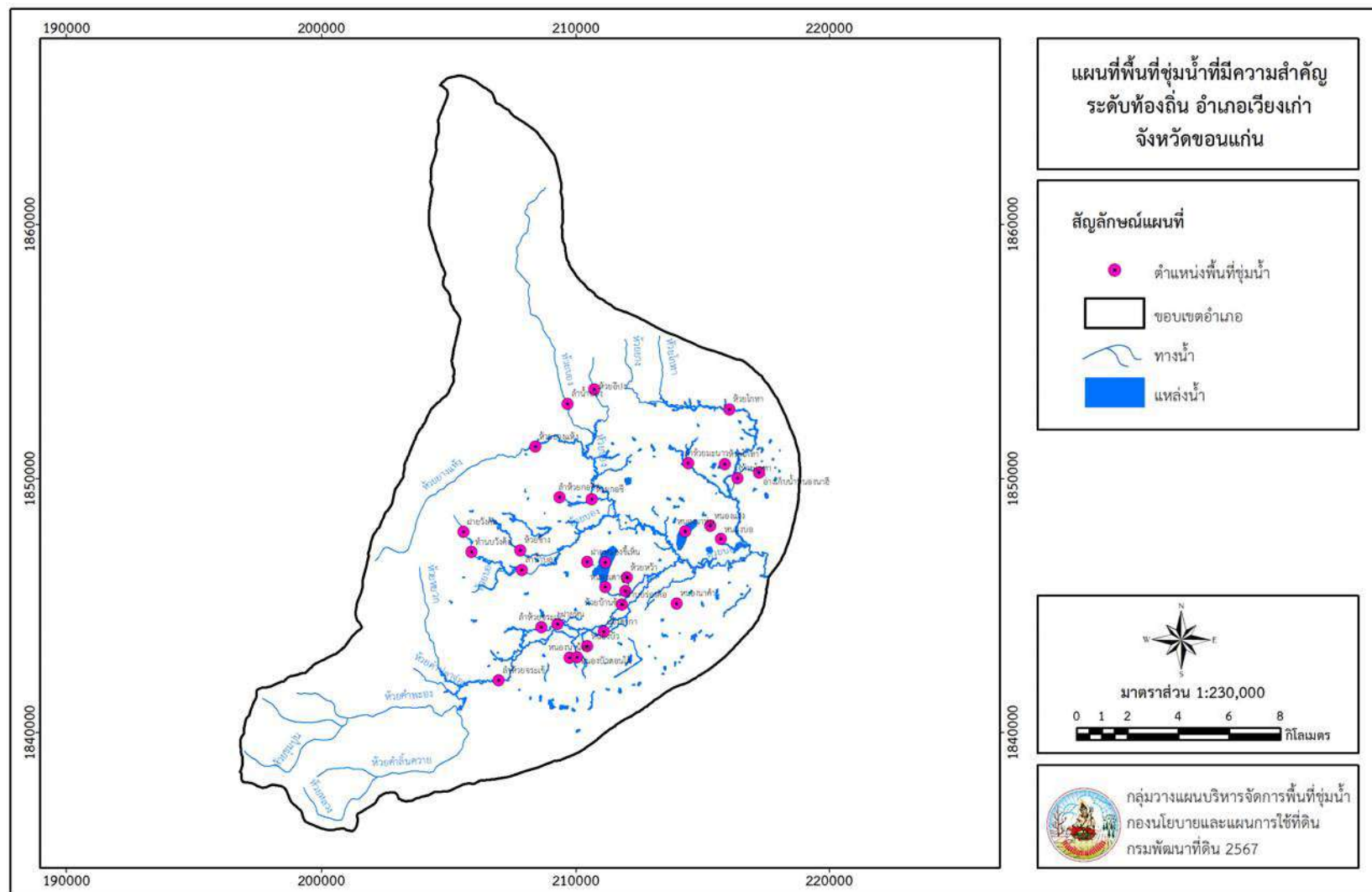
รูปที่ 4-16 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

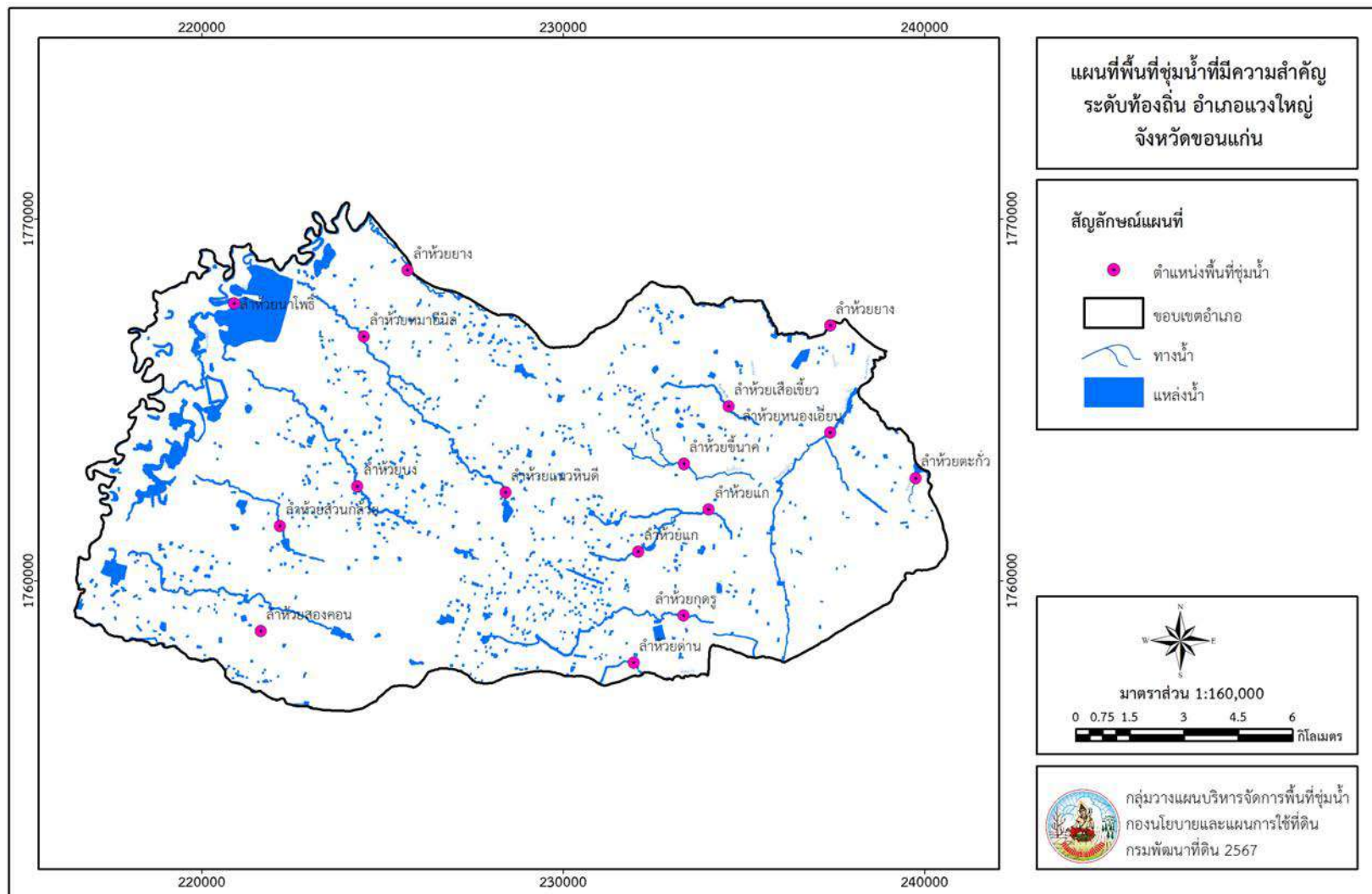
รูปที่ 4-17 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

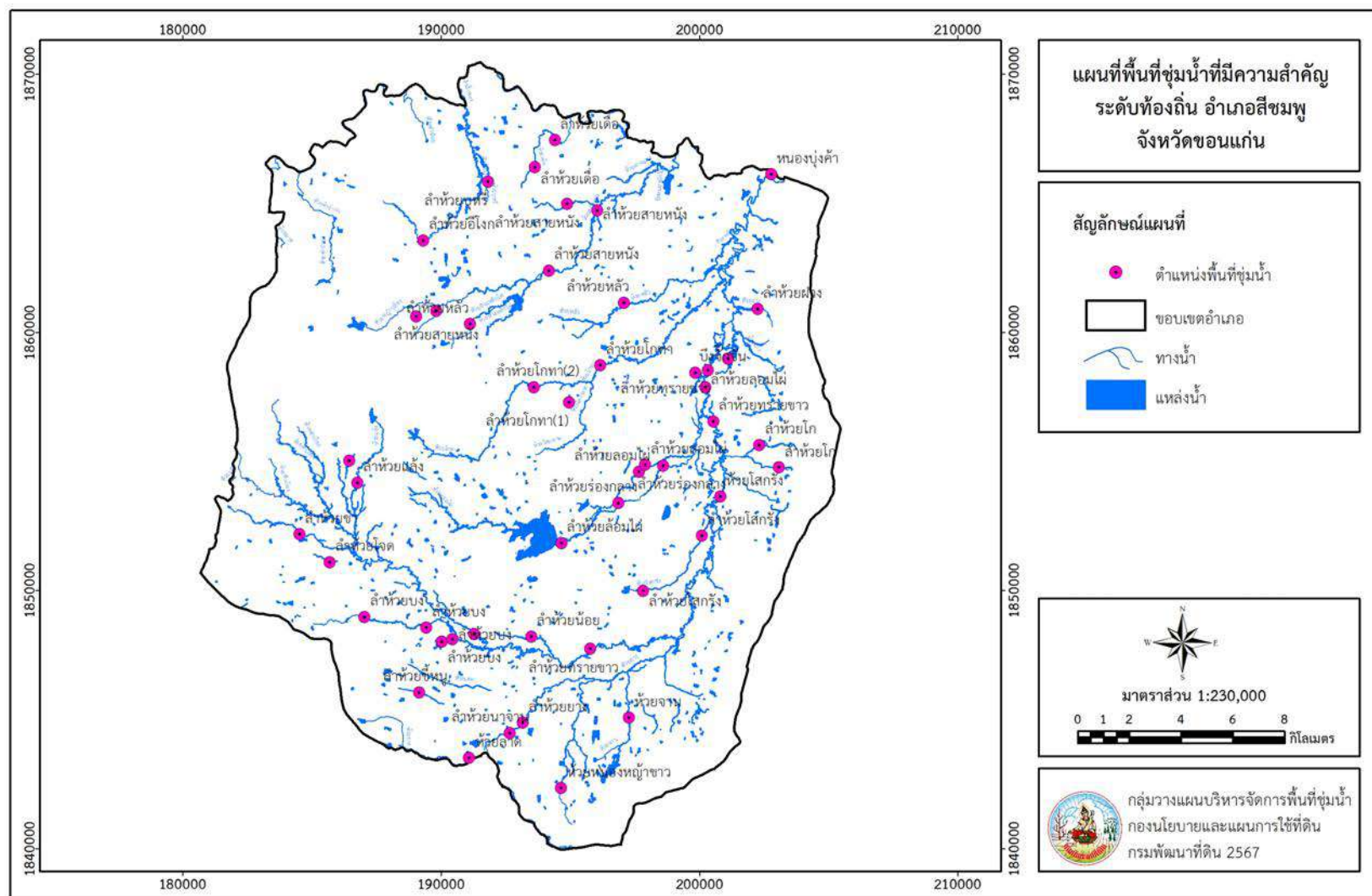
รูปที่ 4-18 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

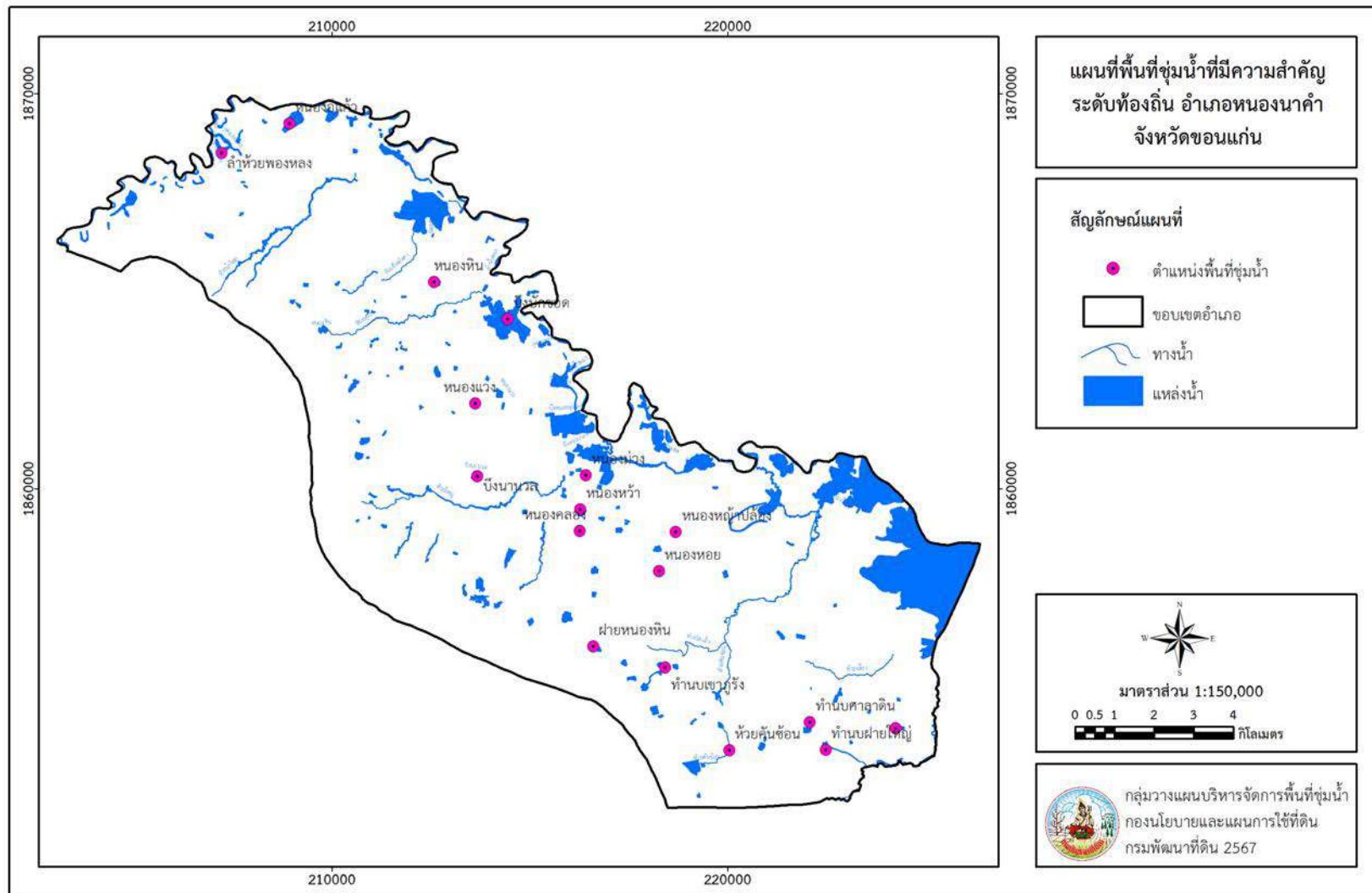
รูปที่ 4-19 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

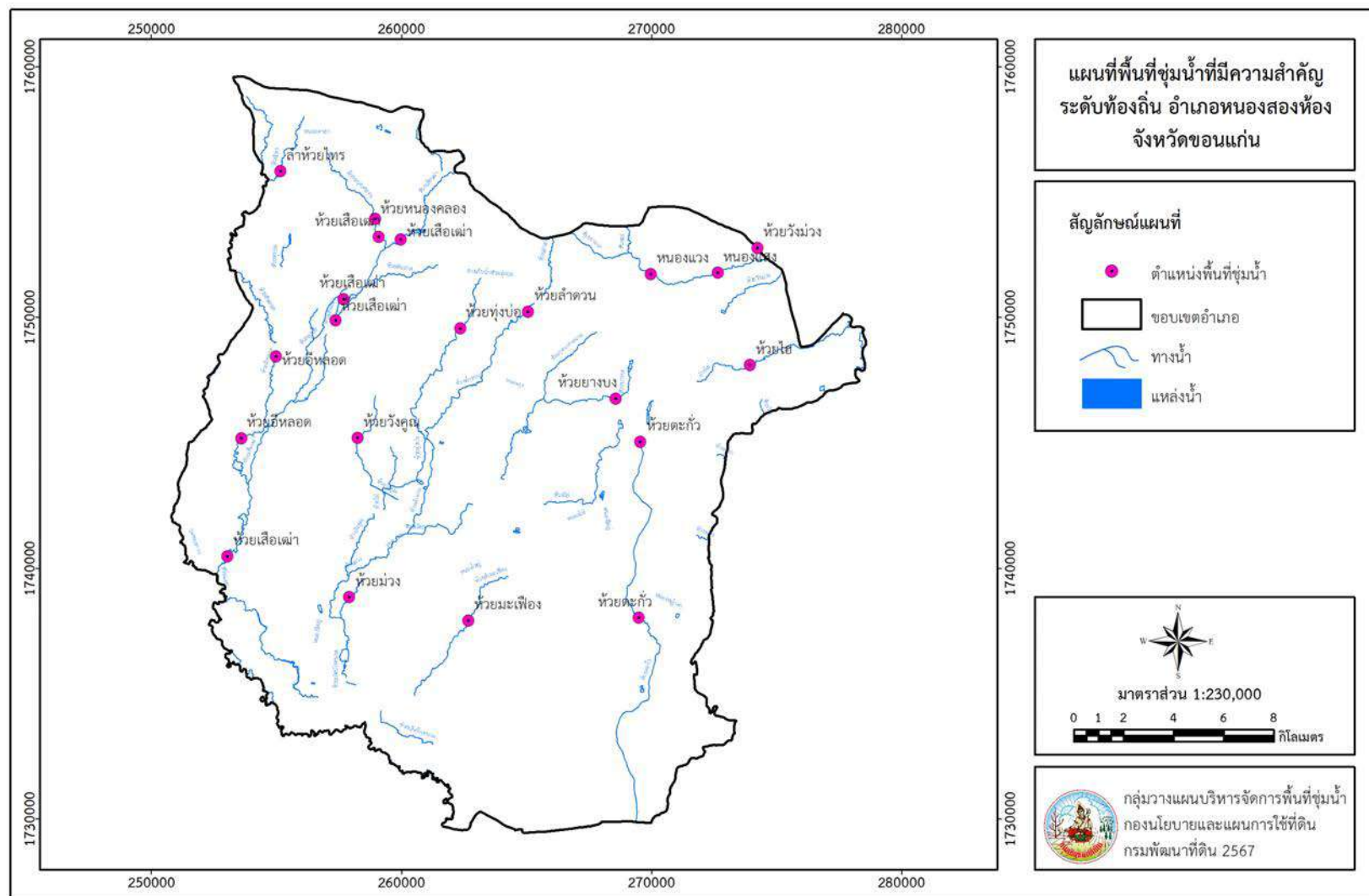
รูปที่ 4-21 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

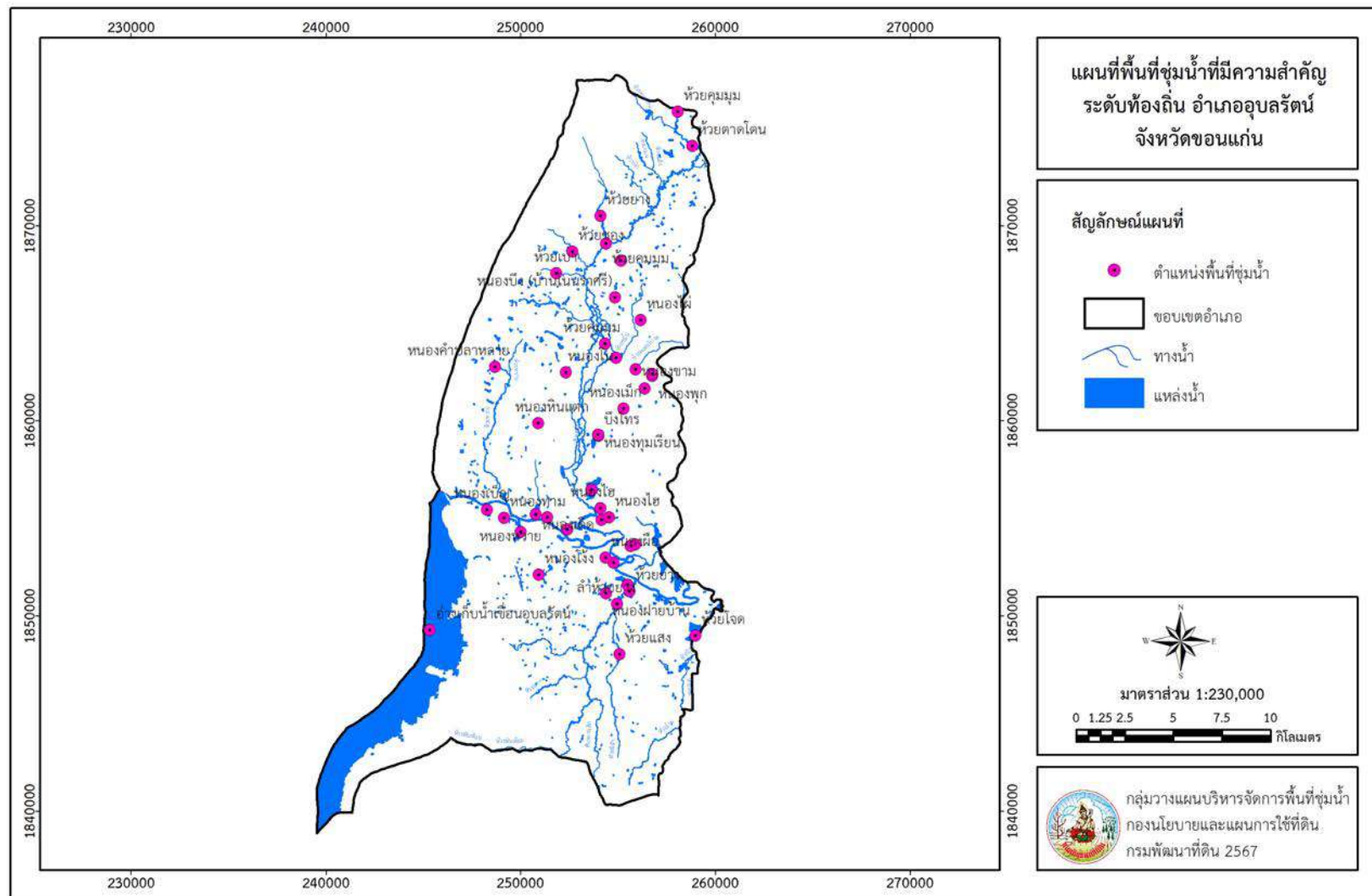
รูปที่ 4-22 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

รูปที่ 4-23 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

รูปที่ 4-25 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

รูปที่ 4-26 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

4.3 สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ

จากผลการศึกษาสำรวจ และวิเคราะห์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปรายละเอียดหลักได้ 3 ประเด็นดังนี้

4.3.1 การตรวจสอบและตำแหน่งพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นตามทะเบียนรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 1,026 แห่ง ทำการตรวจสอบสามารถระบุตำแหน่งและสถานภาพได้ จำนวน 842 แห่ง หรือร้อยละ 82.07 ของจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น พื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนที่ไม่สามารถระบุหรือจำแนกได้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของข้อมูล จำนวน 184 แห่ง หรือร้อยละ 17.93 ของจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น รายละเอียดการจัดทำข้อมูลแสดงในตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 ฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น	จำนวน (แห่ง)
พื้นที่ชุ่มน้ำสามารถระบุตำแหน่งและคงสภาพ	842
ลำห้วย/ห้วย/วัง/โสก	483
บึง/หนองน้ำ/กุด/บึง	243
สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/สระน้ำ กสช./บ่อน้ำ	19
อ่างเก็บน้ำ	24
คลอง/คลอง กสช./ร่อง/ฝาย/ทำนบ	73
พื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถจำแนกได้	184
รวม	1,026

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2542)

4.3.2 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชื่อเดียวกัน

พื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น เมื่อทำการศึกษาตามทะเบียนรายชื่อแล้วพบว่า มีรหัสลำห้วย คลอง สระน้ำ และหนองน้ำที่อ้างอิงชื่อเดียวกันแต่มีหลายรหัส เดิมอาจตั้งชื่อรหัสตามคลองและห้วยที่ไหลผ่านโดยแบ่งตามเขตปกครอง ซึ่งแต่ละเขตการปกครองที่ใช้ชื่อเรียกแหล่งน้ำตามลักษณะที่ปรากฏให้เห็นชัด จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย คลอง สระน้ำ และหนองน้ำที่มีชื่อเดียวกันแต่มีหลายรหัส จำนวน 101 แห่ง มีรหัสที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 327 รหัส รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 สรุปรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชื่อเดียวกัน

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
คลองใหม่	บ้านฝาง	บ้านฝาง	NE02080070
	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180065
ทำนบฝายใหญ่	ภูเวียง	หนองกุงธนสาร	NE02120023
	หนองนาคำ	ชนวน	NE02120138
ฝายใหม่	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180064
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180084
ลำน้ำชี	ชนบท	วังแสง	NE02040001
	เมืองขอนแก่น	พระลับ	NE02140021
ลำน้ำเชิญ	หนองเรือ	โนนทัน	NE02180145
	หนองเรือ	หนองเรือ	NE02180005
ลำน้ำบอง	ภูเวียง	ดินด้า	NE02120176
	ภูเวียง	ดินด้า	NE02120177
	ภูเวียง	ดินด้า	NE02120180
	ภูเวียง	ห้วยทอง	NE02120173
	เวียงเก่า	ในเมือง	NE02120111
	เวียงเก่า	ในเมือง	NE02120112
ลำห้วยกุดเวียน	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	NE02130059
	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย	NE02130062
ลำห้วยแก	แวงใหญ่	ดอนฉิม	NE02160005
	แวงใหญ่	ใหม่นาเพียง	NE02160010
ลำห้วยโก	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170015
	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170016
ลำห้วยข่า	ชุมแพ	ข้าวเรียง	NE02050038
	พล	โนนข่า	NE02110022
	สีชมพู	ภูห่าน	NE02170023
ลำห้วยชันนาค	ภูเวียง	ทุ่งชมพู	NE02120168
	แวงใหญ่	ดอนฉิม	NE02160004
ลำห้วยชีหนู	พล	เก่าจั่ว	NE02110013
	ภูเวียง	ทุ่งชมพู	NE02120169
	สีชมพู	ซำยาง	NE02170028
ลำห้วยคุ่มมูม	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	NE02030073
	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030062
ลำห้วยจระเข้	เวียงเก่า	ในเมือง	NE02120091
	เวียงเก่า	ในเมือง	NE02120110
ลำห้วยโจด	ชุมแพ	หนองเขียด	NE02050044
	ชุมแพ	หนองเขียด	NE02050045

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ลำห้วยโจด	พล	โนนข่า	NE02110023
	สีชมพู	ภูห่าน	NE02170024
	หนองเรือ	โนนทัน	NE02180140
ลำห้วยเตือ	สีชมพู	บริบูรณ์	NE02170043
	สีชมพู	บริบูรณ์	NE02170044
ลำห้วยทราย	ภูเวียง	นาชุมแสง	NE02120133
	ภูเวียง	สงเปือย	NE02120060
ลำห้วยทรายขาว	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม	NE02050001
	สีชมพู	ซำยาง	NE02170030
	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170032
	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170014
	สีชมพู	หนองแดง	NE02170008
ลำห้วยน้อย	ชุมแพ	โนนอุดม	NE02050034
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080038
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080039
	พล	โสกนกเต็น	NE02110006
	มัญจาคีรี	โพนเพ็ก	NE02130031
	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	NE02130071
	สีชมพู	หนองแดง	NE02170009
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180079
	หนองเรือ	หนองเรือ	NE02180003
	หนองเรือ	หนองเรือ	NE02180016
	ภูเวียง	ห้วยทอง	NE02120174
ลำห้วยบง	แวงใหญ่	โนนทอง	NE02160012
	สีชมพู	ซำยาง	NE02170026
	สีชมพู	ซำยาง	NE02170027
	สีชมพู	ซำยาง	NE02170029
	สีชมพู	ภูห่าน	NE02170025
	เขาสวนกวาง	คำม่วง	NE02030006
ลำห้วยบาก	เขาสวนกวาง	คำม่วง	NE02030010
	เขาสวนกวาง	คำม่วง	NE02030015
	เขาสวนกวาง	คำม่วง	NE02030016
	เขาสวนกวาง	คำม่วง	NE02030018
	หนองเรือ	โนนทัน	NE02180136
ลำห้วยบุนา	หนองเรือ	โนนสะอาด	NE02180028
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120067

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ลำห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120068
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120075
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120077
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180109
ลำห้วยปากดาว	มัญจาคีรี	โพนเพ็ก	NE02130032
	มัญจาคีรี	สวนหม่อน	NE02130072
ลำห้วยไผ่	ภูเวียง	หนองกุ้งธนสาร	NE02120029
	ภูเวียง	หนองกุ้งธนสาร	NE02120033
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180111
ลำห้วยม่วง	พล	โสกนกเต็น	NE02110004
	พล	หนองแขวงโสกพระ	NE02110025
	หนองเรือ	โนนทัน	NE02180149
ลำห้วยยาง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030032
	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบุญ	NE02130007
	พระยืน	พระยืน	NE02100007
	พระยืน	พระยืน	NE02100009
	ภูเวียง	บ้านเรือ	NE02120002
	ภูเวียง	บ้านเรือ	NE02120020
	ภูเวียง	สงเปือย	NE02120056
	ภูเวียง	สงเปือย	NE02120058
	ภูเวียง	หนองกุ้งธนสาร	NE02120035
	ภูเวียง	หนองกุ้งธนสาร	NE02120041
	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130037
	มัญจาคีรี	นางาม	NE02130030
	แวงใหญ่	โนนสะอาด	NE02160015
	แวงใหญ่	แวงใหญ่	NE02160001
	สีชมพู	นาจาน	NE02170005
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180078
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180082
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180088
	หนองเรือ	บ้านกง	NE02180132
	หนองเรือ	ยางคำ	NE02180044
	หนองเรือ	ยางคำ	NE02180046
	หนองเรือ	ยางคำ	NE02180049
	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	NE02200010
ลำห้วยแย้	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม	NE02050003

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ลำห้วยแย้	ชุมแพ	หนองเจียด	NE02050043
ลำห้วยร่องกลาง	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170018
	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170020
ลำห้วยลอมไผ่	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170034
	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170019
	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170021
	สีชมพู	หนองแดง	NE02170010
ลำห้วยสายหนัง	สีชมพู	ดงลาน	NE02170048
	สีชมพู	ดงลาน	NE02170049
	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170040
	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170041
	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170042
ลำห้วยเสือเต้น	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	NE02030069
	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	NE02030075
	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030068
ลำห้วยแสง	ชุมแพ	ข้าวเรียง	NE02050041
	หนองเรือ	โนนสะอาด	NE02180027
ลำห้วยโสกกรัง	สีชมพู	ศรีสุข	NE02170013
	สีชมพู	หนองแดง	NE02170012
ลำห้วยหลัว	สีชมพู	ดงลาน	NE02170047
	สีชมพู	วังเพิ่ม	NE02170039
ลำห้วยใหญ่	ชุมแพ	โนนหัน	NE02050022
	ชุมแพ	หนองไผ่	NE02050017
	บ้านฝาง	โคกงาม	NE02080054
	บ้านฝาง	โคกงาม	NE02080057
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080037
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080041
	ภูเวียง	นาหว่า	NE02120046
	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	NE02140005
สระน้ำ กสช.	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	NE02030074
	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์	NE02130017
หนองกุ้ง	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	NE02030003
	น้ำพอง	วังชัย	NE02060002
	ภูเวียง	หนองกุ้งธนสาร	NE02120024
	หนองเรือ	บ้านเม็ง	NE02180096
หนองกุดน้ำใส	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130052

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองกุดน้ำใส	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130055
หนองโก	กุเวียง	นาชุมแสง	NE02120119
	กุเวียง	นาชุมแสง	NE02120131
หนองขุมดิน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030029
	พระยืน	บ้านโต้น	NE02100027
	พระยืน	พระบุ	NE02100032
หนองคลอง	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080047
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080047
หนองคล้า	หนองนาคำ	บ้านโคก	NE02120163
	หนองนาคำ	บ้านโคก	NE02120163
	น้ำพอง	กุดน้ำใส	NE02060018
	น้ำพอง	หนองกุง	NE02060019
หนองค้ำน้ำเหมีน	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030052
	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030058
หนองคู	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030045
	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030049
	น้ำพอง	บัวใหญ่	NE02060027
	บ้านฝาง	ป่าหวายนั้ง	NE02080088
	พระยืน	หนองแขวง	NE02100013
	กุเวียง	บ้านเรือ	NE02120003
	พระยืน	หนองแขวง	NE02100016
หนองไคร่นุ่น	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130050
	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	NE02200007
หนองโง้ง	อุบลรัตน์	บ้านดง	NE02200046
	พระยืน	พระบุ	NE02100030
หนองโดน	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130043
	เขาสวนกวาง	นาจั่ว	NE02030077
หนองพุ่ม	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	NE02080009
	กุเวียง	นาชุมแสง	NE02120121
	หนองเรือ	บ้านกง	NE02180131
	หนองเรือ	ยางคำ	NE02180047
	พระยืน	หนองแขวง	NE02100023
หนองโน	อุบลรัตน์	นาคำ	NE02200022
	น้ำพอง	วังชัย	NE02060003
หนองบัว	พระยืน	หนองแขวง	NE02100022
	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	NE02120093

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองเบญญ์	หนองเรือ	บ้านเม็ง	NE02180006
	หนองเรือ	บ้านเม็ง	NE02180102
	อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	NE02200003
หนองแปน	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180070
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180087
หนองผือ	น้ำพอง	สะอาด	NE02060006
	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง	NE02200005
หนองไผ่	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180060
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180083
	อุบลรัตน์	นาคำ	NE02200021
หนองเม็ก	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	NE02080003
	อุบลรัตน์	นาคำ	NE02200019
หนองลุมพุก	น้ำพอง	บัวเงิน	NE02060007
	น้ำพอง	บ้านขาม	NE02060024
	ภูเวียง	นาชุมแสง	NE02120130
หนองแวง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030042
	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02060005
	บ้านฝาง	บ้านเหล่า	NE02080008
	พระยืน	พระยืน	NE02100004
	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130041
	เวียงเก่า	เขาน้อย	NE02120085
	หนองนาคำ	กุดธาตุ	NE02120147
	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180067
	หนองสองห้อง	ดอนตู	NE02190020
	อุบลรัตน์	นาคำ	NE02200020
หนองส้มโฮง	พระยืน	พระยืน	NE02100011
	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180063
หนองแสง	เขาสวนกวาง	นาจิว	NE02030076
	หนองสองห้อง	ดอนตู	NE02190019
หนองหว่า	บ้านฝาง	หนองบัว	NE02080023
	ภูเวียง	นาชุมแสง	NE02120129
	หนองนาคำ	บ้านโคก	NE02120165
หนองหิน	ภูเวียง	สงเปือย	NE02120055
	หนองนาคำ	กุดธาตุ	NE02120145
	หนองเรือ	โนนทัน	NE02180148
หนองไฮ	หนองเรือ	หนองเรือ	NE02180014

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
หนองไฮ	อุบลรัตน์	บ้านดง	NE02200043
	อุบลรัตน์	บ้านดง	NE02200047
ห้วยกอก	ชนบท	โนนพะยอม	NE02040008
	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180058
ห้วยกุดน้ำใส	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม	NE02030028
	พระยืน	พระบุ	NE02100034
ห้วยกุดมือง	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180103
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180123
ห้วยโกทา	เวียงเก่า	เขาน้อย	NE02120080
	เวียงเก่า	เขาน้อย	NE02120087
	เวียงเก่า	เขาน้อย	NE02120088
ห้วยขามป้อม	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180104
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180110
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180112
ห้วยคุ่มมุ่ม	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030059
	อุบลรัตน์	บ้านดง	NE02200048
	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	NE02200014
ห้วยแคน	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	NE02200052
	โนนศิลา	บ้านหัน	NE02070022
	โนนศิลา	บ้านหัน	NE02070023
	โนนศิลา	บ้านหัน	NE02070024
	ภูเวียง	นาชุมแสง	NE02120114
ห้วยโจด	พล	โสกกนกเต็น	NE02110002
	ภูเวียง	หนองกุงเงิน	NE02120155
	ภูเวียง	หนองกุงเงิน	NE02120156
	ภูเวียง	หนองกุงเงิน	NE02120159
	อุบลรัตน์	โคกสูง	NE02200033
ห้วยตะกั่ว	ชนบท	ปอแดง	NE02040014
	แวงน้อย	ก้านเหลือง	NE02150006
	หนองสองห้อง	ดอนตู	NE02190016
	หนองสองห้อง	ตะกั่วป่า	NE02190017
ห้วยเตย	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	NE02140011
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180113
ห้วยทราย	กระนวน	ห้วยโจด	NE02020012
	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก	NE02130001
	บ้านไผ่	ในเมือง	NE02070011

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยทราย	บ้านไผ่	ในเมือง	NE02070014
	บ้านไผ่	ในเมือง	NE02070026
	แวงน้อย	ละหานนา	NE02150014
ห้วยทรายดุน	กระนวน	ดุนสาด	NE02020004
	กระนวน	ห้วยยาง	NE02020006
ห้วยน้อย	แวงน้อย	ทางขวาง	NE02150009
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180085
	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	NE02140014
ห้วยน้ำเงิน	ภูเวียง	สงเปือย	NE02120065
	หนองเรือ	โนนทอง	NE02180114
ห้วยป่า	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก	NE02130003
	แวงน้อย	ก้านเหลือง	NE02150008
ห้วยปลาตอง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120070
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120072
ห้วยปลาตองน้อย	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120074
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120076
ห้วยผักหนาม	กระนวน	หนองกุงใหญ่	NE02020001
	บ้านแฮด	หนองแสง	NE02070009
	หนองเรือ	บ้านกง	NE02180125
ห้วยม่วง	บ้านแฮด	หนองแสง	NE02070008
	ภูเวียง	กุดขอนแก่น	NE02120071
	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	NE02140008
	หนองสองห้อง	โนนธาตุ	NE02190013
ห้วยยาง	ชนบท	วังแสง	NE02040005
	ชนบท	ห้วยแก	NE02040013
	จำสูง	คำแมด	NE02020013
	บ้านฝาง	ป่ามะนาว	NE02080046
	หนองเรือ	กุดกว้าง	NE02180069
	หนองเรือ	จระเข้	NE02180086
	อุบลรัตน์	โคกสูง	NE02200032
	อุบลรัตน์	ศรีสุขสำราญ	NE02200054
	แวงน้อย	ท่านางแนว	NE02150017
ห้วยรากไม้	หนองสองห้อง	ดอนตู	NE02190018
	เมืองขอนแก่น	ดอนหัน	NE02140023
	หนองเรือ	โนนสะอาด	NE02180035
ห้วยวังคูน	หนองเรือ	โนนสะอาด	NE02180036

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยวังม่วง	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	NE02190026
	เปือยน้อย	วังม่วง	NE02090006
ห้วยวังแสง	หนองสองห้อง	ดอนตู	NE02190024
	บ้านไผ่	หินตั้ง	NE02070027
ห้วยเสียว	หนองเรือ	จระเข้	NE02180080
	กระนวน	บ้านฝาง	NE02020015
	ชนบท	ปอแดง	NE02040003
ห้วยเสือเฒ่า	เปือยน้อย	สระแก้ว	NE02090010
	หนองสองห้อง	โนนธาตุ	NE02190006
	หนองสองห้อง	สำโรง	NE02190002
	หนองสองห้อง	สำโรง	NE02190003
	หนองสองห้อง	สำโรง	NE02190004
ห้วยเสือเต้น	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	NE02190005
	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง	NE02030021
	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030051
	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์	NE02030055
ห้วยแสง	ชุมแพ	ไชยสอ	NE02050023
	อุบลรัตน์	โคกสูง	NE02200031
ห้วยโสกนกเต็น	บ้านฝาง	โนนซ้อง	NE02080017
	พล	โสกนกเต็น	NE02110003
ห้วยโสกปลาดุก	หนองเรือ	บ้านเม็ง	NE02180095
	หนองเรือ	บ้านเม็ง	NE02180097
ห้วยหนองโน	บ้านไผ่	บ้านลาน	NE02070029
	พล	หนองมะเขือ	NE02110021
ห้วยหว่า	เมืองขอนแก่น	สำราญ	NE02140016
	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา	NE02120090
ห้วยหินแตก	ภูเวียง	หนองกุงเงิน	NE02120158
	แวงน้อย	ก้านเหลือง	NE02150005
ห้วยหินลาด	เปือยน้อย	ขามป้อม	NE02090011
	เมืองขอนแก่น	โนนท่อน	NE02140001
	เมืองขอนแก่น	บ้านค้อ	NE02140010
	แวงน้อย	ละหานนา	NE02150015
ห้วยหินเหิบ	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์	NE02130022
	ภูเวียง	หนองกุงธาร	NE02120032
ห้วยใหม่	บ้านแฮด	บ้านแฮด	NE02070005
	มัญจาคีรี	กุดเค้า	NE02130039

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล	รหัส
ห้วยอีหลอด	พล	โสกนกเต็น	NE02110001
	หนองสองห้อง	หนองเม็ก	NE02190008
	หนองสองห้อง	หันโจด	NE02190007

4.3.3 พื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถระบุตำแหน่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถระบุตำแหน่งได้มี จำนวน 184 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 4-4 จากตารางพื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ชัดเจน เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทลำห้วย/ห้วย/วัง/โสก จำนวน 88 แห่ง บึง/หนองน้ำ/กุด/บึง จำนวน 67 แห่ง คลอง/คลอง กสข./ร่อง/ฝาย/ทำนบ จำนวน 22 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำ กสข./บ่อน้ำ จำนวน 5 แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดความไม่ชัดเจนของข้อมูลได้ดังนี้

- 1) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิมที่ชาวบ้านตั้งขึ้น ปัจจุบันเป็นชื่อเป็นทางการทำให้ชาวบ้านไม่ทราบว่าชื่อตามทะเบียนมีอยู่ตรงจุดใด จึงไม่สามารถระบุได้
- 2) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิมที่มีขอบเขตการปกครองเดิม แต่ปัจจุบันได้มีการแบ่งขอบเขตการปกครองขึ้นใหม่ ทำให้เมื่อเข้าไปตรวจสอบไม่พบรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำ และไม่สามารถระบุได้
- 3) ข้อมูลรายชื่อทะเบียนชุ่มน้ำเป็นรายชื่อดังเดิม เมื่อเข้าไปสอบถามกับหน่วยงานในท้องที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเพิ่งโอนย้ายเข้ามารับตำแหน่งในท้องที่นั้น จึงไม่สามารถทราบข้อมูลได้

ตารางที่ 4-4 พื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่นที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งได้

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02020007	ห้วยฤๅษี	กระนวน	หนองโน
NE02030019	หนองคำตาตำ	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง
NE02030020	บ่อน้ำซับหนองไฮ	เขาสวนกวาง	เขาสวนกวาง
NE02030005	ลำห้วยกกไฮ	เขาสวนกวาง	คำม่วง
NE02030007	ลำห้วยส่องกกกอก	เขาสวนกวาง	คำม่วง
NE02030008	บึงหนองหลวง	เขาสวนกวาง	คำม่วง
NE02030014	ลำห้วยกองสี	เขาสวนกวาง	คำม่วง
NE02030025	บึงบอน	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030026	ห้วยกุดน้ำเขียว	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030027	ห้วยโสกกกกอก	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030033	คลองส่งน้ำ	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030043	หนองม่วง	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030046	หนองบาก	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030048	หนองบ่อ	เขาสวนกวาง	ดงเมืองแอม
NE02030053	หนองหินน้ำลวด	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02030056	บึงคำปาก่อ	เขาสวนกวาง	โนนสมบูรณ์
NE02130008	ห้วยเหลื่อม	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130010	กุดเต่าเหียน	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130011	กุดหล่ม	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130018	ลำห้วยบุหรี	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130020	หนองหลุบไฮ้	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130021	หนองชัยสีหลอก	โคกโพธิ์ไชย	ชัยสมบูรณ์
NE02130024	ห้วยผง	โคกโพธิ์ไชย	นาแพง
NE02130025	ห้วยพะเนา	โคกโพธิ์ไชย	นาแพง
NE02130004	ห้วยกุดจาน	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก
NE02130005	ห้วยนาจาน	โคกโพธิ์ไชย	บ้านโคก
NE02130063	ลำห้วยร่องเชือก	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย
NE02130064	ลำห้วยโสภคาม	โคกโพธิ์ไชย	โพธิ์ชัย
NE02040016	ห้วยนางลำ	ชนบท	ชนบท
NE02040019	ห้วยร่องน้อย	ชนบท	ชนบท
NE02040017	ห้วยหินร่อง	ชนบท	โนนพะยอม
NE02040015	ห้วยกะพี	ชนบท	ห้วยแก
NE02050002	ลำห้วยหมากม่วง	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม
NE02050004	ลำห้วยร่องตุม	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม
NE02050030	ลำห้วยช่างแซ่ง	ชุมแพ	วังหินลาด
NE02060009	หนองคูกลาง	น้ำพอง	บัวเงิน
NE02070015	ห้วยวังนกเต็น	โนนศิลา	เปือยใหญ่
NE02080055	ลำห้วยม่วง	บ้านฝาง	โคกงาม
NE02080060	ลำห้วยวังน้ำเที่ยง	บ้านฝาง	โคกงาม
NE02080064	หนองฝายทิ้ง	บ้านฝาง	โคกงาม
NE02080015	ห้วยแบ่ง	บ้านฝาง	โนนผ้อง
NE02080004	หนองผือ	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080065	คลองโสกรังตอนล่าง	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080066	คลองโสกรัง	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080068	ลำห้วยหนองตาไก้	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080069	หนองบัวทอง	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080073	หนองหว้า	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080074	หนองดินฟ้า	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080075	หนองไผ่	บ้านฝาง	บ้านฝาง
NE02080002	หนองแสง	บ้านฝาง	บ้านเหล่า
NE02080005	หนองโคกดอนศาลเจ้า	บ้านฝาง	บ้านเหล่า

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02080006	อ่างเก็บน้ำบ้านเหล่า	บ้านฝาง	บ้านเหล่า
NE02080040	หนองโสกแก้ว	บ้านฝาง	ป่ามะนาว
NE02080044	ลำห้วยฝายฉิม	บ้านฝาง	ป่ามะนาว
NE02080045	ลำห้วยวังผัวเมียตอนบน	บ้านฝาง	ป่ามะนาว
NE02080049	หนองโสกกระโดน	บ้านฝาง	ป่ามะนาว
NE02080081	ลำคลองฝายป่าบัว	บ้านฝาง	ป่าห้วยนั้ง
NE02080083	ลำห้วยเอน้ำ	บ้านฝาง	ป่าห้วยนั้ง
NE02080096	หนองอีเลิง	บ้านฝาง	ป่าห้วยนั้ง
NE02080097	หนองเชียงมวง	บ้านฝาง	ป่าห้วยนั้ง
NE02080098	อ่างเก็บน้ำห้วยโสกกรัง	บ้านฝาง	ป่าห้วยนั้ง
NE02080028	ห้วยค้อ-ห้วยเลา	บ้านฝาง	หนองบัว
NE02070038	คลองดาด ค.ส.ล.	บ้านแฮด	โคกสำราญ
NE02070039	คลองดาด ค.ส.ล.	บ้านแฮด	โคกสำราญ
NE02070002	ห้วยสะอะ	บ้านแฮด	โนนสมบูรณ์
NE02090002	ห้วยนาค	เปือยน้อย	วังม่วง
NE02090005	วังเครือจาน	เปือยน้อย	วังม่วง
NE02090007	ห้วยเลาน้อย	เปือยน้อย	สระแก้ว
NE02090008	ห้วยเลาใหญ่	เปือยน้อย	สระแก้ว
NE02100026	หนองจันทิ	พระยืน	ขามป้อม
NE02100031	ห้วยปากเลิงเปือย	พระยืน	พระบุ
NE02100035	หนองกวางโตน	พระยืน	พระบุ
NE02100003	หนองสระ	พระยืน	พระยืน
NE02100006	หนองบ่อตันยูง	พระยืน	พระยืน
NE02100020	หนองเถื่อนช้าง	พระยืน	หนองแวง
NE02100024	หนองลุ่มพุท	พระยืน	หนองแวง
NE02100025	หนองจำพวงษ์	พระยืน	หนองแวง
NE02110012	ลำห้วยชำประดู่	พล	เก่าจั่ว
NE02110029	ห้วยโสกคลอง	พล	โคกสง่า
NE02110016	ลำห้วยจู	พล	เพ็กใหญ่
NE02110031	ห้วยตะกั่ว	พล	หนองแวงนางเข้า
NE02110033	ห้วยเสือหมอบ	พล	หนองแวงนางเข้า
NE02110030	ห้วยป่าเกด	พล	หัวทุ่ง
NE02090033	ห้วยโสกหว้า	ภูผาม่าน	นาฝาย
NE02090035	ห้วยโป่งสังข์	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน
NE02090034	ห้วยโป่ง	ภูผาม่าน	วังสวาบ
NE02090022	ห้วยเตือ	ภูผาม่าน	ห้วยม่วง

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02090032	ห้วยทราย	ภูผาม่าน	ห้วยม่วง
NE02120073	ห้วยกุดขอนแก่น	ภูเวียง	กุดขอนแก่น
NE02120079	ลำห้วยหนองสง	ภูเวียง	กุดขอนแก่น
NE02120178	หนองโน	ภูเวียง	ดินด้า
NE02120179	หนองอีกลุ่ม	ภูเวียง	ดินด้า
NE02120170	โสกอีเผ่า	ภูเวียง	ทุ่งชมพู
NE02120120	หนองขอช้าง	ภูเวียง	นาชุมแสง
NE02120044	ฝายโปร่งใหญ่	ภูเวียง	นาหว้า
NE02120052	ห้วยชลประทาน	ภูเวียง	นาหว้า
NE02120054	หนองขอช้าง	ภูเวียง	นาหว้า
NE02120005	ทำนบนานายผัน	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120007	หนองเชือก	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120009	ทำนบฝายกลาง	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120010	ทำนบฝายใต้	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120013	บึงขอนแก่น	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120015	ทำนบท่าข่อย	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120019	โสกเตาถ่าน	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120021	ทำนบชำประดู่	ภูเวียง	บ้านเรือ
NE02120059	หนองช้างสอ	ภูเวียง	สงเปือย
NE02120062	วังหินน้อย	ภูเวียง	สงเปือย
NE02120063	ห้วยหินลาด	ภูเวียง	สงเปือย
NE02120066	ห้วยหินใหญ่	ภูเวียง	สงเปือย
NE02120157	ห้วยสวนแตง	ภูเวียง	หนองกุงเงิน
NE02120026	วังน้ำขาว	ภูเวียง	หนองกุงธนสาร
NE02120034	สระน้ำร่องเอี้ยง	ภูเวียง	หนองกุงธนสาร
NE02120038	หนองแดง	ภูเวียง	หนองกุงธนสาร
NE02120039	หนองไผ่	ภูเวียง	หนองกุงธนสาร
NE02120172	หนองเตย	ภูเวียง	ห้วยทอง
NE02130045	หนองเลิงโพธิ์	มัญจาคีรี	กุดเค้า
NE02130054	หนองกุดจาน	มัญจาคีรี	กุดเค้า
NE02130056	หนองเป็น	มัญจาคีรี	กุดเค้า
NE02130057	หนองผือ	มัญจาคีรี	กุดเค้า
NE02130065	ห้วยกกไฮ	มัญจาคีรี	สวนหม่อน
NE02130069	ห้วยหนองหว้า	มัญจาคีรี	สวนหม่อน
NE02130070	ห้วยกกโดน	มัญจาคีรี	สวนหม่อน
NE02130075	ลำห้วยค้อ	มัญจาคีรี	สวนหม่อน

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02120086	ร่องนาไผ่	เวียงเก่า	เขาน้อย
NE02120089	ร่องใส	เวียงเก่า	เขาน้อย
NE02120100	ฝายวังเปือย	เวียงเก่า	ในเมือง
NE02120094	ห้วยโสภ	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา
NE02120096	ฝายโสภค้อ	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา
NE02120097	บึงขาว	เวียงเก่า	เมืองเก่าพัฒนา
NE02160008	ลำห้วยเตย	เวียงใหญ่	ใหม่นาเพียง
NE02160009	ลำห้วยโสภไผ่	เวียงใหญ่	ใหม่นาเพียง
NE02170011	ลำห้วยหินแตก	สีชมพู	บ้านใหม่
NE02170017	ลำห้วยบึงเม่น	สีชมพู	ศรีสุข
NE02120143	หนองผือ	หนองนาคำ	กุดธาตุ
NE02120144	หนองคลอง	หนองนาคำ	กุดธาตุ
NE02120146	หนองไผ่ล้อม	หนองนาคำ	กุดธาตุ
NE02120150	โป่งอาราม	หนองนาคำ	กุดธาตุ
NE02120151	บึงหัวแฮด	หนองนาคำ	กุดธาตุ
NE02120160	หนองตาไถ่	หนองนาคำ	บ้านโคก
NE02120162	ทำนบท่าช้าง	หนองนาคำ	บ้านโคก
NE02120164	ทำนบห้วยข่า	หนองนาคำ	บ้านโคก
NE02180059	หนองโป่ง	หนองเรือ	กุดกว้าง
NE02180066	ลำห้วยไถ่ปะ	หนองเรือ	กุดกว้าง
NE02180081	ห้วยหนองเรือ	หนองเรือ	จระเข้
NE02180115	ห้วยหินเม	หนองเรือ	โนนทอง
NE02180124	ห้วยสระเต	หนองเรือ	โนนทอง
NE02180141	หนองเสียว	หนองเรือ	โนนทัน
NE02180143	หนองอีจ๊ก	หนองเรือ	โนนทัน
NE02180024	ห้วยนกเขาขัน	หนองเรือ	โนนสะอาด
NE02180025	ฝายประชาอาสา	หนองเรือ	โนนสะอาด
NE02180026	สระน้ำ กสช.	หนองเรือ	โนนสะอาด
NE02180032	ห้วยแคน	หนองเรือ	โนนสะอาด
NE02180037	หนองแสง	หนองเรือ	โนนสะอาด
NE02180128	คลองวังถุ้ง	หนองเรือ	บ้านกง
NE02180135	ลำห้วยผักหนาม	หนองเรือ	บ้านกง
NE02180038	ลำห้วยเปือย	หนองเรือ	บ้านผือ
NE02180039	ลำห้วยแห่	หนองเรือ	บ้านผือ
NE02180040	ลำห้วยแห่	หนองเรือ	บ้านผือ
NE02180043	โสภกุง	หนองเรือ	บ้านผือ

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รหัส	ชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	อำเภอ	ตำบล
NE02180100	คลองตาปา	หนองเรือ	บ้านเม็ง
NE02180045	ลำห้วยน้อย	หนองเรือ	ยางคำ
NE02180057	ห้วยฝายป่าบัว	หนองเรือ	ยางคำ
NE02180004	ลำห้วยวังโคน	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02180008	สระน้ำวัดเก่า	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02180009	สระน้ำวัดใหม่	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02180012	วังบก	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02180019	ลำห้วยนายชัย	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02180020	ฝายกุดเซ็ง	หนองเรือ	หนองเรือ
NE02190021	ห้วยป่าหวาย	หนองสองห้อง	ดอนตู
NE02190023	ห้วยดอนตู	หนองสองห้อง	ดอนตู
NE02190025	ห้วยอีเฒ่า	หนองสองห้อง	ตะกั่วป่า
NE02190010	ห้วยกระจาย	หนองสองห้อง	วังหิน
NE02190015	ห้วยเสือเต้น	หนองสองห้อง	หนองเม็ก
NE02200034	หนองห้วยราด	อุบลรัตน์	โคกสูง
NE02200035	หนองพางเสียล่อน	อุบลรัตน์	โคกสูง
NE02200036	หนองช้างจก	อุบลรัตน์	โคกสูง
NE02200008	หนองเมย	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง
NE02200009	หนองเป่ง	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง
NE02200011	หนองห้วยแสง	อุบลรัตน์	ทุ่งโป่ง
NE02200015	หนองโก	อุบลรัตน์	นาคำ
NE02200023	ห้วยฝือ	อุบลรัตน์	นาคำ
NE02200024	หนองบ้านคอน	อุบลรัตน์	นาคำ
NE02200027	หนองหลวง	อุบลรัตน์	นาคำ
NE02200051	หนองฝือ	อุบลรัตน์	บ้านดง

บทที่ 5

การใช้ที่ดินพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

5.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

5.1.1 พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น

การดำเนินการจัดทำพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ได้พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูลและกลุ่มน้ำชี พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ กลุ่มกลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำห้วยแอก ลำห้วยสะเทต และลำพังชู ในส่วนพื้นที่กลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงลำน้ำพองตอนล่าง กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงแม่น้ำชี และกลุ่มกลุ่มน้ำสาขาลำปาวตอนบน โดยมีลำน้ำสายหลักที่ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ และลำน้ำชี ซึ่งสามารถแบ่ง พื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้งหมดออกเป็น 11 กลุ่มน้ำ และปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายเดือนที่เกิดจากพื้นที่รับน้ำของจังหวัดขอนแก่นทั้ง 11 กลุ่มน้ำย่อย

ปริมาณน้ำท่าในพื้นที่กลุ่มน้ำชี จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าที่อยู่ในกลุ่มน้ำชี ทั้งหมด 32 สถานี พบว่าปริมาณน้ำท่าของแม่น้ำชีส่วนใหญ่จะมีมากในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน และมีปริมาณน้อยในช่วงฤดูแล้งโดยเดือนที่มีปริมาณน้ำท่าสูงสุด ได้แก่ ช่วงเดือนกันยายนและตุลาคม ส่วนกลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในกลุ่มน้ำมูลพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากกลุ่มน้ำมีน้อย และยังไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำขนาดกลาง

จังหวัดขอนแก่นมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สาย ดังนี้

1) ลำน้ำพอง มีต้นกำเนิดจากภูกระดึงและเทือกเขาสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักกับกลุ่มน้ำชี ไหลผ่าน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และไหลบรรจบแม่น้ำชีที่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นมีการก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์กั้นลำน้ำพองที่อำเภออุบลรัตน์ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน มีพื้นที่ชลประทาน ประมาณ 258,000 ไร่ โดยการก่อสร้างฝายหนองหวาย เพื่อทดน้ำ ที่อำเภอน้ำพอง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ลำน้ำพอง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1) ลำน้ำพองตอนบน ซึ่งอยู่เหนือเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วย หนองโก ลำน้ำพวย ห้วยทรายขาว ลำน้ำมอ ห้วยแกน และห้วยข่าจาน ซึ่งไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์

1.2) ลำน้ำพองตอนล่าง ซึ่งอยู่ท้ายเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วย ห้วยทราย ห้วยคุ่มมูม ห้วยยาง ห้วยโจด ห้วยเสือเต้น ห้วยเสียว ห้วยเก่าคต ห้วยใหญ่ ห้วยสายบาตร และห้วยพระคือ

2) ลำน้ำเชิญ มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ในจังหวัดชัยภูมิ และอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

3) ลำน้ำชี มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ในจังหวัดชัยภูมิ ไหลเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นบริเวณอำเภอแวงน้อย ไหลผ่านอำเภอแวงใหญ่ อำเภอชนบท อำเภอมัญจาคีรี อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่านจังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดยโสธร และบรรจบแม่น้ำมูล ที่จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาว 900 กิโลเมตร ในสภาพปัจจุบัน น้ำท่าจากแม่น้ำชีไหลผ่านแม่น้ำ มูลประมาณ 8.752 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

น้ำบาดาล บ่อบาดาลในจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 6,462 บ่อ บ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่ ใช้ประโยชน์ เพื่อการผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน และเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ส่วนบ่อบาดาลที่ใช้ สำหรับกิจกรรมอื่นๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ มีอยู่บ้างแต่เป็น จำนวนไม่มากนัก เป็นบ่อบาดาลที่ดำเนินการขุดเจาะโดยหน่วยงานต่าง ๆ

5.1.2 การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และชลประทาน

มีเนื้อที่ 386,252 ไร่ หรือร้อยละ 5.67 ของพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย คลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน เป็นต้น

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่ดำเนินการในจังหวัดขอนแก่นจากอดีตจนถึง พ.ศ. 2560 มีจำนวน ทั้งหมด 693 แห่ง โดยแบ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ 3 โครงการขนาดกลาง จำนวน 17 แห่ง และ โครงการขนาดเล็ก จำนวน 673 แห่ง สามารถเก็บกักน้ำได้ความจุรวมกัน 2,749.55 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทาน 712,834 ไร่

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ลำน้ำสายหลักของจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย แม่น้ำพอง แม่น้ำชี และลำน้ำเชิญ ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทรมกระทบต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพในแม่น้ำชีช่วงที่ไหลผ่านอำเภอนบพ อ่าเภอเมืองยาคีรี และอำเภอเมืองขอนแก่น บริเวณตำบลท่าพระ มีค่าการนำไฟฟ้าสูงเนื่องจากเกิดการชะล้าง จากพื้นที่ดินเค็ม นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ สาธารณะ โดยมีได้ผ่านการบำบัด ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทรม ได้แก่ ลำห้วยจิกในพื้นที่ อำเภอบ้านไผ่ ลำห้วยพระคือ และบึงหนองโคตรในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น สำหรับลำน้ำพอง ซึ่งเป็น ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา เป็นต้น และการขยายตัวของการเลี้ยงปลาในกระชัง ส่งผลกระทบทำให้คุณภาพน้ำ เสื่อมโทรมในช่วงฤดูแล้ง

การชลประทาน จังหวัดขอนแก่นแหล่งน้ำชลประทาน 15 โครงการ จำแนกเป็นโครงการ ขนาดกลาง 14 แห่ง มีพื้นที่รองรับน้ำฝน 2,331.62 ตร.กม. มีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 39,006 ไร่ และโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 1 แห่ง คือ โครงการน้ำพอง -หนองหวาย โดยท่อน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ ความจุ 2,263.6 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ชลประทาน 257,000 ไร่ รวมชลประทาน 15 แห่ง มีพื้นที่ รับน้ำฝนรวมทั้งหมด 2,331.62 ตร.กม. มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าทั้งหมด 105 สถานี พื้นที่โครงการ 262,116 ไร่ พื้นที่ส่งน้ำ 199,420 ไร่ และมีพื้นที่ชลประทาน รวม 296,006 ไร่

เขื่อนอุบลรัตน์ ตั้งอยู่ที่ตำบลอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 50 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ขอนแก่น - อุดรธานี) สร้างขึ้นเมื่อปี 2507 แล้วเสร็จในปี 2508 งบประมาณ 557 ล้านบาท โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา ทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2509 เขื่อนอุบลรัตน์สร้างปิดกั้นลำน้ำพอง บริเวณพองหินีบ ความกว้างสันเขื่อน 6 เมตร ฐานเขื่อนกว้าง 125 เมตร ความสูงของเขื่อน 188.10 เมตร ความยาวสันเขื่อน 885 เมตร ปริมาตรตัวเขื่อน 580,000 ลูกบาศก์เมตร ความจุที่ระดับเก็บกักปกติ

2,263.6 ลูกบาศก์เมตร ผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 56.1 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และสร้างอาชีพการประมง แก่ราษฎรกว่า 4,800 ครอบครัว นอกจากนี้ยังช่วยเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง สามารถทำการเกษตร ได้เพิ่มขึ้น 300,000 ไร่ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น (ศูนย์อุทกวิทยา ชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน, 2567)

ตารางที่ 5-1 สภาพการใช้ที่ดิน จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2565

สัญลักษณ์	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	538,132	7.91
A	พื้นที่เกษตรกรรม	4,830,407	71.01
A1	พื้นที่นา	2,539,787	37.34
A2	พืชไร่	1,898,716	27.91
A3	ไม้ยืนต้น	282,224	4.14
A4	ไม้ผล	49,998	0.73
A5	พืชสวน	13,386	0.19
A7	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	31,469	0.48
A9	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	13,471	0.20
A0	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	1,356	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	808,926	11.89
W	พื้นที่น้ำ	386,252	5.67
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	75,649	1.11
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	93,450	1.37
W201	อ่างเก็บน้ำ	155,819	2.29
W202	บ่อน้ำในไร่นา	55,554	0.82
W203	คลองชลประทาน	5,780	0.08
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	240,027	3.52
รวมทั้งหมด		6,803,744	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2565)

5.1.3 พื้นที่การเกษตร

เนื้อที่ 4,830,407 ไร่ หรือร้อยละ 71.01 ของพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย พื้นที่นา ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสวน ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

5.1.4 ชุมชน

มีเนื้อที่ 538,132 ไร่ หรือร้อยละ 7.91 ของพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ตัวเมืองและย่านการค้า หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรสร้าง หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ ถนน ทางรถไฟ พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง นิคมอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์ สุสาน ป่าช้า สถานีบริการน้ำมัน และสนามกอล์ฟ

5.1.5 อุตสาหกรรม

จากการที่จังหวัดขอนแก่น เป็นจุดศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเดินทางที่สะดวกสบาย และเป็นจังหวัดหนึ่งที่กำลังเติบโต เป็นศูนย์กลางการค้าและการศึกษาของภาคอีสาน มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และได้รับคัดเลือกให้เป็น MICE CITY แห่งที่ 5 ของประเทศไทย อีกทั้งยังมีภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมที่หลากหลาย โดยในปี 2562 จังหวัดขอนแก่นมีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบ แรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการ จำนวน 899 แห่ง เงินลงทุน 138,578.41 ล้านบาท และคนงาน 31,176 คน ซึ่งจากจำนวนดังกล่าว เป็นอุตสาหกรรมประเภทอาหารมากที่สุด จำนวน 138 แห่ง รองลงมา คือ อุตสาหกรรมโลหะ จำนวน 129 แห่ง อุตสาหกรรมขนส่ง จำนวน 94 แห่ง และอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 85 แห่ง

5.1.6 สันตนาการ ประเพณี วัฒนธรรม

ประชากรจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งาม ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสารท บุญกฐิน และบุญผ้าป่า เป็นต้น

เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญ ตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวาย พระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธรูปเจ้า พลังคิดว่า ขนบแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาส ที่ต่ำต้อยพระพุทธรูปองค์ไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธรูปเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้านางทำให้เกิด ความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระ มาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

เดือนสี่ บุญพระเวส (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า พระเวส เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวสเป็นการทำบุญและ ฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน 13 กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่า หากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะลดบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริย์เมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงรงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายนถึงวันที่ 15 เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ชาวบ้านจะทำบุญ ตักบาตรก่อดวงพระเจดีย์ทราย และมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง 3 วัน

งานคิระราตรีบุษนิยาลย์ปราสาทเปื่อยน้อย จัดวันที่ 3 พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันบวงสรวงปราสาท เพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดึกดำบรรพ์ให้คงไว้สืบไป โดยจัดงาน “คิระราตรีบุษนิยาลย์ ปราสาทเปื่อยน้อย” มีกิจกรรมสำคัญคือ พิธีทำบุญในภาคเช้า สำหรับภาคค่ำเป็นการแสดงแสงสีเสียง ด้านศิลปวัฒนธรรม

เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝน เพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวอีสานในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่า เป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

เทศกาลไหว้พระธาตุขามแก่นเทศกาลไหว้พระธาตุขามแก่น จัดวันที่ 2 มิถุนายน ของทุกปี ในวันเพ็ญเดือนหก (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6) ณ วัดเจติยภูมิ เป็นงานเฉลิมฉลองพระธาตุ เพื่อให้ประชาชนได้สักการะพระธาตุคู่บ้านคู่เมือง ในงานมีการแสดงศิลปพื้นบ้านและการออกร้านจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ

เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้าน และสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด 3 เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ห้ามมิให้พระภิกษุ สามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัดเมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็น เลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืด ห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น มากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำ อุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

เดือนสิบ บุญข้าวสาก (กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งดวงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ ชาวบ้านจะนำ ห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาล และมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง 3 เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุ สามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้าน หมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวาย ภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์ และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

งานประเพณีออกพรรษาขอนแก่น วันที่ 28 ตุลาคมของทุกปี จังหวัดขอนแก่น โดยเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ และอำเภออุบลรัตน์ ได้จัดกิจกรรมตักบาตรเทโวเป็นประจำทุกปีที่วัดพระพุทธบาทภูพานคำ อำเภออุบลรัตน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของไทย บูชาคุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ 3 เดือน งานบุญมีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้นมีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐิน เพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ 3 รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐิน จากปูยผ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ลอยกระทง เป็นพิธีอย่างหนึ่งที่มีจะทำกันในคืนวันเพ็ญ เดือน 12 หรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 อันเป็นวันพระจันทร์เต็มดวง และเป็นช่วงที่น้ำหลากเต็มตลิ่ง โดยจะมีการนำดอกไม้ ธูป เทียนหรือสิ่งของใส่ลงในสิ่งประดิษฐ์รูปต่าง ๆ ที่ไม่จมน้ำ เช่น กระทง เรือ แพ ดอกบัว ฯลฯ แล้วนำไปลอยตามลำน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ และความเชื่อต่าง ๆ กัน มีกิจกรรมประกอบด้วย การออกร้านสินค้า OTOP จัดซุ้มประกวดของแต่ละหมู่บ้าน “การเส็งกลอง” หรือการแข่งขันตีกลอง มวยทะเล ตะปับไล่แข่งขันตะไล ประกวดนางนพมาศ การแสดงพื้นบ้านร่วมสมัย เป็นต้น

รูปที่ 5-1 เทศกาลลอยกระทง จังหวัดขอนแก่น

งานเทศกาลไหมและประเพณีผูกเสี่ยว ระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน - 8 ธันวาคม ของทุกปี ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนธันวาคม เป็นเวลา 10 วัน 10 คืน บริเวณสนามกีฬาากลางจังหวัด ช่วงเวลา จะจัดเป็นประจำทุก ๆ ปีในระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม บริเวณสนามกีฬาากลางจังหวัด

งานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ งานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ ระหว่างวันที่ 27 มกราคม - 28 มกราคม ของทุกปี เป็นประเพณีทำบุญที่ชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะนำมานวดที่ลานนวดข้าว ก่อนนำข้าวไปเก็บในยุ้งฉาง เรียกว่า บุญนวด โดยเชิญญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญ เพื่อร่วมบูชาแม่โพสพ โดยนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ โยงด้ายสายสิญจ์รอบกองข้าว

แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ขอนแก่น มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (บาราย) วัดกุฎีประภาชัย บ้านนาคำน้อย ตำบลบัวใหญ่ อำเภอโนนสูง จังหวัดขอนแก่น หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าบารายกุฎีประภาชัย เป็นสถานที่จัดทำน้ำอภิเษก ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก สร้างขึ้นสมัย พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่งอาณาจักรขอม ศิลปแบบบาเยน ปีพุทธศักราชที่ 18 (1720 - 1761) มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ หรือ บาราย อยู่ด้านหน้าบาราย น้ำจากบ่อนี้ เป็นน้ำผุดจากธรรมชาติ นำไปจัดทำน้ำอภิเษก สำหรับใช้ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

รูปที่ 5-2 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (บาราย) วัดกุฎีประภาชัย

5.1.7 การคมนาคมทางน้ำ

การขนส่งทางน้ำ (Water transportation) คือ การขนส่งโดยใช้แม่น้ำลำคลอง เส้นทางทางทะเลเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า ส่วนใหญ่ใช้สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเหมาะสมกับสินค้าที่มีขนาดใหญ่ ขนส่งได้ปริมาณมากเป็นสินค้าที่ยากแก่การเสียหาย เช่น ทราय แร่ ข้าวเปลือก เครื่องจักร ยางพารา เป็นต้น ซึ่งการขนส่งทางน้ำอัตราค่าขนส่งถูกกว่าเมื่อเทียบกับการขนส่งทางอื่น ทั้งยังขนส่งได้ปริมาณมาก สามารถส่งได้ระยะไกล ๆ ได้ แต่ไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนในการขนส่งได้ขึ้นอยู่กับภูมิอากาศ และภูมิประเทศ ปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางน้ำได้ลดความสำคัญลงไปมาก เนื่องจากความสะดวก และคล่องตัวในการคมนาคมขนส่งทางบกมีมากขึ้น จังหวัดขอนแก่น ช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นิยมใช้เส้นทางสัญจรทางน้ำ ทั้งในแม่น้ำ ลำคลอง เป็นจำนวนมาก ทำให้ทางเดินเรือคับคั่ง

5.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมาย และแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่าย ๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (Species) สายพันธุ์ (Genetic) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก ความหลากหลายทางชีวภาพมีอยู่ระหว่างสายพันธุ์ ระหว่างชนิดพันธุ์ และระหว่างระบบนิเวศ คือ ความแตกต่างระหว่างพันธุ์พืชและสัตว์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเกษตร ความแตกต่างหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ทำให้สามารถเลือกบริโภคข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียว ตามที่ต้องการได้ หากไม่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ต่าง ๆ แล้ว อาจจะต้องรับประทานสัมตำปูเค็มกับข้าวเจ้าก็เป็นได้ ความแตกต่างที่มีอยู่ในสายพันธุ์ต่าง ๆ ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถเลือกสายพันธุ์ปศุสัตว์ และสัตว์ปีก เพื่อให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่ชน และโคเนื้อ เป็นต้น

ความหลากหลายระหว่างระบบนิเวศ

สามารถเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างระบบนิเวศประเภทต่างๆ เช่น ป่าดงดิบ ทุ่งหญ้า ป่าชายเลน ทะเลสาบ บึง หนอง ชายหาด แนวปะการัง ตลอดจนระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทุ่งนา อ่างเก็บน้ำ หรือแม้กระทั่งชุมชนเมือง ของเราเอง ในระบบนิเวศเหล่านี้ สิ่งมีชีวิตที่ต่างชนิดกัน และมีสภาพการอยู่อาศัยแตกต่างกัน ทำให้โลกมีถิ่นที่อยู่อาศัยเหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ระบบนิเวศแต่ละประเภทให้ประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์แตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งให้ “บริการทางสิ่งแวดล้อม” (Environmental service) ต่างกันด้วย อาทิ ป่าไม้ทำหน้าที่ดูดซับน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วม และการพังทลายของดิน ส่วนป่าชายเลนทำหน้าที่เก็บตะกอนไม่ให้ไปทับถมจนบริเวณปากอ่าวตื้นเขิน ตลอดจนป้องกันการกัดเซาะบริเวณชายฝั่งจากกระแสน้ำและคลื่นด้วย

ในจังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย

1) แก่งละว้า จังหวัดขอนแก่น เป็น “**พื้นที่ชุ่มน้ำ**” (Wetland) ที่มีความสำคัญระดับชาติ 1 ใน 12 แห่งของภาคอีสาน บนพื้นที่กว่า 17,400 ไร่ ครอบคลุม 3 ตำบล ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น แก่งละว้า นับเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญ เป็นทั้งแหล่งหาอยู่หากิน พื้นที่เลี้ยงสัตว์ การเกษตร และเป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาสำหรับ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอบ้านแฮด

และอำเภอโนนศิลา มีชาวบ้านใช้ประโยชน์รอบแก่ง เบื้องต้น 12 หมู่บ้าน เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำท่วมขังตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง พบนกอย่างน้อย 36 ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลน 13 ชนิด นกประจำถิ่นชนิดนกอพยพแต่มีใช้เพื่อการผสมพันธุ์ 19 ชนิด ได้แก่ นกกระยางกรอกพันธุ์จีน นกยางควาย นกอีล้ำ นกแอ่นทุ่งใหญ่ เป็นต้น นกอพยพผ่านตามฤดูกาล 1 ชนิด ได้แก่ นกแซงแซวหางปลา ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เหยี่ยวแดง ชนิดที่พบจำนวนมากในแก่งละหั่ว ได้แก่ เป็ดแดงพบหลายร้อยตัวต่อปี นอกจากนี้ยังพบปลาอย่างน้อย 43 ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาเค้ดำ ปลาดุกด้าน ปลาในวงศ์ปลาตะเพียน พบอย่างน้อย 12 ชนิด ปลาในวงศ์ปลาหมอ พบอย่างน้อย 5 ชนิด และปลาในวงศ์ปลาเนื้ออ่อนพบอย่างน้อย 5 ชนิด ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสวาย ปลาสร้อยขาว ปลาสวายนกเขา ปลาแขยงข้างลาย ปลากดเหลือง ปลาหมอช้างเหยียบ ปลาช่อน พันธุ์พืชที่พบบริเวณขอบบึงเป็น ดงจูด กกเหลี่ยม กกกลม เอื้องเพ็ดม้า ผักคั่นจอง ดีปลีน้ำ ขาเขียด ถัดเข้าไปกลางหนองเป็นพืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักตบชวา ผักบุ้ง พังพวยน้ำ จอกหูหนู ส่วนพืชใต้น้ำ ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก บัวสาย

รูปที่ 5-3 วิถีชีวิตพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งละหั่ว จังหวัดขอนแก่น

2) ห้วยเสือเต้น ตั้งอยู่ที่ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง มีพื้นที่ 12,576 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,860 ไร่ ห้วยเสือเต้น เป็นลำห้วยเกิดจากภูพานคำหรือภูพานตะวันตก ส่วนที่เรียกว่าภูวัด ไหลจากเหนือลงใต้สู่ลำน้ำพอง ก่อนบรรจบกับลำน้ำพองเชื่อมกับที่ราบน้ำท่วมถึงของลำน้ำพองที่บริเวณบ้านห้วยเสือเต้น ความหลากหลายทางชีวภาพ พบนกอย่างน้อย 35 ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระสาขาว เหยี่ยวดำ นกยาง-ไฟหัวดำ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระจาบอกลาย พบประมาณ 25 ตัว ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เหยี่ยวแดง เป็ดคับแค ชนิดที่พบปริมาณมาก ได้แก่ นกยางไฟธรรมดา นอกจากนี้ยังพบปลาอย่างน้อย 24 ชนิด เป็นปลาในวงศ์ปลาตะเพียน 7 ชนิด วงศ์ปลาหมอ 4 ชนิด ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสลาด ปลากระสูบจุด ปลาตะโกก ปลาสวาย ปลาบู่ และพบพืชอย่างน้อย 8 ชนิด ได้แก่ ฐปฤษี หญ้าขน พืชใต้น้ำ ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก สาหร่ายพวงกะโศก พืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักตบชวา บัวสาย บัวหลวง แสม พบหนาแน่นบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำ

รูปที่ 5-4 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำห้วยเสือเต้น จังหวัดขอนแก่น

5.3 การบริการทางระบบนิเวศ

บริการทางระบบนิเวศ คือ ประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งเป็นประโยชน์ที่จับต้องได้ (Tangible) และจับต้องไม่ได้ (Intangible) อาทิ การผสมเกสรของพืชโดยผึ้งและสัตว์อื่นๆ มีส่วนช่วยในการผลิตอาหาร หรือพื้นที่ป่าชายน้ำ (Riparian buffer) และพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) ที่ทำหน้าที่เป็นกันชนไม่ให้น้ำเข้ามาท่วมในพื้นที่อยู่อาศัย เป็นต้น

บริการจากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (ตารางที่ 5-2)

ด้านวัฒนธรรม (Cultural services) พื้นที่ที่มีคุณค่าทางจิตใจและความเชื่อ การนันทนาการและการพักผ่อนการท่องเที่ยว แหล่งชนบทรณนิยมประเพณีและวัฒนธรรม

ด้านการเป็นแหล่งผลิต (Provisioning services) แหล่งอนุบาลปลา สัตว์น้ำอื่นๆ เนื้อไม้ อาหารสัตว์ แหล่งทรัพยากรพันธุกรรม แหล่งผลิตน้ำท่า เพื่อการอุปโภค-บริโภค แหล่งสมุนไพร/ยารักษาโรค

ด้านการควบคุม (Regulating services) การกักเก็บคาร์บอน การกรองสารพิษ การควบคุมการไหลของน้ำ การบรรเทาน้ำท่วม การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง การย่อยสลายของเสีย

ด้านสนับสนุน เกื้อกูลต่อระบบชีวิตทั้งหมด (Supporting services) เช่น การควบคุมการหมุนเวียนของธาตุอาหารในดิน ความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการผลิตขั้นปฐมภูมิ

ตารางที่ 5-2 บริการที่ได้จากระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทต่าง ๆ

ประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำบริการจากระบบนิเวศ	พื้นที่ชุ่มน้ำในแผ่นดิน					พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล								พื้นที่ชุ่มน้ำที่สร้างขึ้น				
	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำกร่อย	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำกร่อย	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำกร่อย	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำกร่อย	น้ำจืด	น้ำเค็ม	น้ำกร่อย	น้ำจืด
ด้านการเป็นแหล่งผลิต																		
อาหาร					-													
น้ำจืด						-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เส้นใย & เชื้อเพลิง					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์ชีวเคมี		?	?	?	?		?		?	?	?	?	-	?	?		?	?
ทรัพยากรพันธุกรรม			?	?	?		?		?	?	?	?		?	?			
ด้านการควบคุม																		
สภาพภูมิอากาศ												-				-		-
อุทกวิทยา							-	-	-	-	-	-				-	-	-
ควบคุมมลภาวะ									-	-	-	?					-	-
ป้องกันการกัดเซาะ																		-
ภัยธรรมชาติ					-											-		-
ด้านวัฒนธรรม																		
คุณค่าทางใจ & แรงบันดาลใจ					?	?	?		-	-	-	-				-		-
แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ					?	?	?		-	-	-	-				-		-
สุนทรียภาพ							-		-	-	-	-				-		-
การศึกษา																		
ด้านการสนับสนุน																		
ความหลากหลายทางชีวภาพ																		
การสร้างดิน					-		-	-	-	-	-	-						-
การหมุนเวียนสารอาหาร									-	-	-	-						
การผสมเกสร					-			-	-	-	-	?						-

หมายเหตุ: ■ บทบาทสูง ■ บทบาทปานกลาง ■ บทบาทน้อย ?ไม่มีข้อมูล -ไม่เกี่ยวข้อง

ที่มา: ดัดแปลงจาก Ramsar Convention on Wetlands. (2018). Global Wetland Outlook: State of the World's Wetlands and their Services to People. Gland, Switzerland: Ramsar Convention Secretariat.

5.3.1 การบริการทางระบบนิเวศในแม่น้ำชี

ร่วมอนุรักษ์ลำน้ำชีไว้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าไม่ให้ทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงน้ำ เนื่องจากลำน้ำชี ถือเป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงชาวอีสานมาอย่างยาวนาน นอกจากจะใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรแล้ว ยังเป็นแหล่งประมงพื้นบ้าน เป็นแหล่งน้ำดิบประปาหมู่บ้าน หากลำน้ำชีเกิดวิกฤตน้ำเน่าตลอดสาย จะเกิดภาวะการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

5.3.2 การบริการทางระบบนิเวศในแม่น้ำพอง

แม่น้ำพอง หรือลำน้ำพอง แม่น้ำแห่งชีวิตที่เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้คน ชุมชนคนอีสาน และคนขอนแก่น ริมสองฝั่งน้ำ แม่น้ำพอง ต้นกำเนิดเกิดจากน้ำตกขุนพองบนภูกระดึง จังหวัดเลย ไหลผ่านลงมาเข้าเขตจังหวัดขอนแก่น ไหลเข้าอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และไหลต่อไปผ่านเขตอำเภอน้ำพอง อำเภอมืองขอนแก่น ก่อนไปบรรจบกับแม่น้ำชี ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม มีความยาวเฉพาะที่ผ่านเขตจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 125 กิโลเมตร คุณภาพน้ำในแม่น้ำพองโดยรวม ผลการติดตามปรากฏว่าคุณภาพน้ำในแม่น้ำพองอยู่ระหว่างเลวถึงพอใช้ ซึ่งน่าจะทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในน้ำ การสู่มตัวอย่างประชากรปลาจากเขื่อนอุบลรัตน์ไปจนถึงฝ่ายมหาสารคามแสดงว่าทรัพยากรประมงอยู่ในสภาพเลว มีปลาซึ่งมีค่าทางเศรษฐกิจให้จับเพียงเล็กน้อยไม่กี่ชนิด นอกนั้นเป็นพวกที่ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น *Anabas testudineus trichopsis pumila*, *Trichogaster trichopterus*, *Trichogaster pectoralis*, *Channa etriata* และ *Channa Lucius* ซึ่งกินแพลงตอนอยู่มาก อัตราส่วนอาหารต่อพวกกินเนื้อในแม่น้ำพองต่ำกว่าปกติออกซิเจนละลายมีระดับต่ำ และส่งผลกระทบต่อประชากรปลา ค่าดีไอที่เหมาะสมกับปลาควรสูงกว่า 4 มิลลิกรัม/ลิตร แต่ค่าดีไอในแม่น้ำพองต่ำกว่า 3 มิลลิกรัม/ลิตร

5.3.3 การบริการทางระบบนิเวศในป่าบุงป่าทาม

การบริหารทางระบบนิเวศในป่าบุงป่าทาม พื้นที่น้ำท่วมแม่น้ำชี แม่น้ำพอง ป่าบุงป่าทามเป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่ระบบนิเวศพื้นน้ำ ระบบนิเวศครึ่งบกครึ่งน้ำ และระบบนิเวศบก อีกทั้งเป็นแนวเก็บกักตะกอน ธาตุอาหารที่พัดพามากับน้ำ ช่วยปรับปรุงคุณภาพดิน และช่วยกรองสารพิษจากการเกษตรไม่ให้ไหลลงสู่แม่น้ำ ช่วยป้องกันรักษาชายฝั่งแม่น้ำไม่ให้ถูกเซาะพังทลาย ช่วยรักษาความสมดุลระหว่างน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ช่วยกักเก็บน้ำฝน ป้องกันน้ำท่วมเฉียบพลัน และช่วยกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ฉะนั้นจึงมีความสำคัญสามารถชี้วัดความอุดมสมบูรณ์และความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยรวม ยังเป็นระบบนิเวศที่พบพืชสำคัญจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของระบบนิเวศที่มีความเฉพาะตัว หากยังไม่มีกรอนุรักษ์ป่านี้ไว้ ประเทศไทยคงต้อง “สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอีกเป็นจำนวนมาก” มีพรรณไม้ในป่าบุงป่าทามมี 232 ชนิด ประมาณ ร้อยละ 30 (ไม่รวมพืชน้ำ) เป็นพืชที่มีวิวัฒนาการมาคู่กับระบบนิเวศที่มีน้ำท่วมซ้ำซาก มีการบริหารทางระบบนิเวศของป่าบุงป่าทาม (มานพ และคณะ, 2561) ดังนี้

1) อาหารของชุมชน มีพืชประมาณ 70 ชนิด ที่ใช้เป็นผักแถม 40 ชนิดใช้ทำอาหารคาว-หวาน และเป็นผลไม้ป่า 40 ชนิด นอกจากนี้ยังมีแหล่งโปรตีนจากสัตว์น้ำ และสัตว์บกอีกมากมาย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ว่าแหล่งน้ำในป่าบุงป่าทามเป็นแหล่งอาศัยของปลา และเป็นพื้นที่หาปลาที่สำคัญมาก

2) พืชสมุนไพร มีพืชที่ใช้เป็นยาสมุนไพรได้มากถึง 96 ชนิด (จากพืชที่นำมาสอบถามประมาณ 150 ชนิด) ส่วนใหญ่เป็นยาในกลุ่มอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อ และกระดูก กลุ่มยา

บำรุงกำลัง-ธาตุ แก้อ่อนเพลีย กลุ่มยาบำรุงน้ำนมและการอยู่ไฟ และกลุ่มยาแก้ท้องเสีย-ท้องร่วง ซึ่งกลุ่มอาการเหล่านี้เป็นความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในวิถีชีวิตของคนทั้งในชนบทและในเมือง

3) เชื้อเพลิง มีไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้เถาขนาดใหญ่ประมาณ 50 ชนิด ที่ใช้เป็นไม้ฟืนหรือเผาถ่านได้ เพราะมีไม้โตเร็วเป็นจำนวนมากและหาง่าย การใช้ฟืนและถ่านในการหุงต้มอาหารหรือย้อมผ้าเป็นสิ่งจำเป็นในชนบท นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังปฏิเสธไม่ได้ว่าให้รสชาติอาหารที่ดีกว่าการใช้แก๊ส

4) ไม้ก่อสร้างหรือทำเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ ไม้ในป่าบุงป่าทาม มีประมาณ 30 ชนิด ที่เป็นไม้เนื้อแข็งแรง หรือแข็งแรงปานกลาง ที่ใช้ในการก่อสร้างและทำเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีประจำวัน และอีกประมาณ 70 ชนิด ให้วัสดุในการทำงานหัตถกรรม งานประดิษฐ์เส้นใย สี และสารฟอกย้อม

5) พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พกปศุสัตว์วัว ควาย แกะ หรือเป็ด ได้เข้ามาหากินพืชหรือสัตว์ขนาดเล็กในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ ลดความเครียดของสัตว์ และลดปัญหาการจัดการโรงเรือนเลี้ยง

6) ที่อาศัยและหากินของสัตว์ป่าตามธรรมชาติ ได้เข้ามาอาศัยหลบภัย หาอาหาร และผสมพันธุ์วางไข่ โดยเฉพาะพวกปลา ที่เป็นอาหารหลักอย่างหนึ่งที่ชาวอีสานนิยมกิน ยามฤดูน้ำหลากปลาจะเข้ามาวางไข่ตามพื้นที่น้ำท่วมในบุงป่าทาม เพราะน้ำจะอุ่นกว่าและมีกระแสน้ำไหลช้ากว่าน้ำในแม่น้ำ เหมาะสมต่อการวางไข่ เป็นที่หลบภัยของลูกปลาตามพุ่มไม้ กอหญ้า และได้รับอาหารจากพืชน้ำ สาหร่าย ไม้พุ่ม และไม้ต้นที่ให้ผล/ใบร่วงหล่นหรือแมลงต่าง ๆ ที่อยู่บนต้นไม้เป็นอาหารให้แก่ปลาอีกด้วย การลดลงของปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติจึงมีสาเหตุหลักส่วนหนึ่งมาจากการทำลายป่าบุงป่าทามอย่างเนิ่นนาน

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่มีพร้อมทั้งพรรณไม้ที่หลากหลาย และมีพืชพันธุ์ล่องลอยอยู่ในหนองบึง ป่าบุงป่าทามจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำรังวางไข่ของนกและนกน้ำอย่างยิ่ง ซึ่งมูลและเศษอาหารของนกก็จะเป็นอาหารแก่ปลาต่อไป หากนกไม่มีที่อาศัยแล้วก็จะไปทำรังในเขตบ้านเรือนสร้างความรำคาญ และเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคระบาดต่อไปอีก

7) ป้องกันการพังทลายและยึดตลิ่ง พืชในป่าบุงป่าทามมีการปรับตัวให้ทนทานต่อความรุนแรงของกระแสน้ำได้ดี มีการกระจายพันธุ์เข้าปกคลุมตามส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่บุงป่าทามอย่างรวดเร็ว ช่วยให้หน้าดินและชายฝั่งมีความแข็งแรงตามธรรมชาติ เพิ่มการตกตะกอนได้ดีขึ้น และชะลอการเปลี่ยนทิศของทางน้ำ เช่น กก หญ้า ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม ไม้เลื้อยจะคลุมอยู่ตามชายฝั่ง/ตลิ่ง ไม้ต้นและไม้พุ่มจะปกคลุมหนาแน่นตามคันดินธรรมชาติในเขตทุ่งหญ้าหรือหนองน้ำ พรรณไม้น้ำต่าง ๆ จะช่วยจับตะกอนและชะลอกระแสน้ำทำให้น้ำตกตะกอนและใสเร็วขึ้น

8) พื้นที่รับน้ำหรือแก้มลิง พื้นที่บุงป่าทามเป็นกลุ่มต่ำและแอ่งกระทะมากที่สุดในเขตที่ราบน้ำท่วมถึง ดังนั้นจึงมีพื้นที่รองรับน้ำหลากได้เป็นจำนวนมากกว่าพื้นที่ราบที่อยู่สูงขึ้นไป น้ำที่ล้นตลิ่งจะเข้าท่วม กุด ร่อง หนอง และทาม ตามลำดับความลึก/ความจุของอ่างต่าง ๆ ก่อนที่จะล้นไปสู่ทุ่งราบด้านบนซึ่งมักจะเป็นนาข้าว ดังนั้นการเข้าไปถมที่ให้สูงขึ้นหรือการสร้างคันกันน้ำท่วมในเขตนี้ จึงเป็นการลดความจุของแก้มลิง และทำให้ระดับน้ำในทุ่งเพิ่มสูงขึ้นได้หรือท่วมสูงขึ้นจนถึงเขตที่อยู่อาศัย

9) แหล่งฟอกอากาศและบำบัดน้ำเสีย เป็นที่ทราบชัดเจนแล้วสำหรับการทำหน้าที่ของพืชต่อการฟอกอากาศ ยิ่งป่าไม้ที่มีพรรณพืชหนาแน่นและโตเร็วด้วยยิ่งแล้ว ก็จะทำให้มีอัตราการฟอกอากาศเสียให้กลับมาเป็นอากาศดี และช่วยตรึงธาตุคาร์บอนไว้ในเนื้อไม้ได้มากยิ่งขึ้น ส่วนพรรณไม้น้ำนอกจาก

จะช่วยให้ น้ำ ชุ่น ตกตะกอน เร็ว แล้ว ยัง ช่วย เติม ออกซิเจน ใน น้ำ และ ใช้ ส่วน ของ ราก ลำ ต้น และ ใบ ช่วย ดูด สาร เคมี และ แร่ ธาตุ ต่าง ๆ ไว้ อีก ด้วย สำหรับ ต้น ไม้ หรือ พุ่ม ไม้ ต่าง ๆ จะ ช่วย ดัก เศษ ซาก พิษ และ ขยะ จาก ชุม ชน ที่ ลอย ตาม น้ำ มา ให้ เกาะ ติด อยู่ ตาม กิ่ง ก้าน นอกจาก นี้ การ เสีย ดสี ของ กระ แสน้ำ กับ กิ่ง และ ลำ ต้น ยัง ช่วย เพิ่ม พอง อากาศ เติม ลง ใน น้ำ อีก ด้วย

รูปที่ 5-5 ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป่าบึงป่าทาม จังหวัดขอนแก่น

5.4 มาตรการ กฎหมาย นโยบาย

การป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ มีนโยบายและกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยหรือระดับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ได้แก่

5.4.1 นโยบายและอนุสัญญาระหว่างประเทศ

1) อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอันเป็นการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ

2) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity :-CBD) ความหลากหลายทางชีวภาพในที่นี้มีความครอบคลุมมากกว่าความหลากหลายของชนิดพันธุ์ (Taxonomic diversity) โดยรวมถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic diversity) และความหลากหลายทางระบบนิเวศ (Ecological diversity)

3) โครงการมนุษย์และชีวมณฑล (Man and the Biosphere (MAB) Programme) ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ริเริ่มโครงการเขตสงวนชีวมณฑล มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 โดยมีลักษณะแบบสหสาขา (Interdisciplinary) เชื่อมโยงระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ลักษณะการดำเนินงานเป็นโครงการวิจัยและฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพื้นฐานของงานด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง ทั้งเป็นการอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรนั้นๆ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติ นับเป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องมีพื้นที่เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เรียกว่า “เขตสงวนชีวมณฑล” (Biosphere Reserves)

4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals :-SDGs) มีเป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย และเป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

5) กฎหมายต่างประเทศ อันอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเป็นแหล่งที่อยู่ของนกน้ำ ค.ศ. 1971 (Convention on Wetlands of International Importance as Waterfowl Habitat, 1971) ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ การบริหารจัดการของพระราชบัญญัติพื้นที่ชุ่มน้ำ The Freshwater Wetlands Act in 1975 ของรัฐ นิวยอร์ก สาธารณรัฐเกาหลี The Wetlands Conservation Act ค.ศ. 1999 เป็นต้น

5.4.2 นโยบายและกฎหมายของประเทศไทย

1) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการที่ 1 ป้องกัน ควบคุม กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการที่ 2 ลดการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ มาตรการที่ 3 ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ มาตรการที่ 4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งน้ำ มาตรการที่ 5 สร้างการมีส่วนร่วม และจิตสำนึกให้กับทุกภาคส่วน เช่น กำกับ ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ การลดอัตราการระบายมลพิษของนิคมอุตสาหกรรม การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำ การกำจัดวัชพืช เก็บขยะ และขุดลอกตะกอนดินและปรับสภาพแวดล้อมในแม่น้ำ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพน้ำ เป็นต้น

2) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึงแม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่อยู่ภายในเขตประเทศไทยซึ่งประชาชนนำมาใช้ประโยชน์ได้ทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน และน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ในหมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ (มาตรา 73 – มาตรา 79) กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาเห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหรือพื้นที่ชุ่มน้ำสมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาดำเนินการให้พื้นที่นั้น เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสม

3) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีบทบัญญัติเื้อออำนาจต่อการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อยับยั้งการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำและส่งเสริมให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มมากขึ้น เพราะพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งที่มี

ระบบนิเวศหลากหลาย ได้มีการจัดตั้งเขตพื้นที่สงวนทางธรรมชาติเพื่อคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ตั้งแต่ก่อนที่ จะเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาแรมซาร์แต่การกำหนดให้เป็นพื้นที่สงวนทางธรรมชาติของประเทศไทยได้ กำหนดพื้นที่ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน จึงทำให้บริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ประสบความสำเร็จ ดังเจตนารมณ์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกตามอนุสัญญาแรมซาร์

4) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์หลักใน การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติจะได้รับการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้รวมทั้ง ชนิดพันธุ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชนิดพันธุ์พืชหรือชนิดพันธุ์สัตว์ก็ได้รับการคุ้มครองเช่นกัน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ค่อนข้างเคร่งครัด ทำให้การใช้ประโยชน์ใด ๆ จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ใน บริเวณเขตอุทยานแห่งชาติไม่สามารถกระทำได้นอกจากการใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมนันทนาการหรือการศึกษาวิจัยเท่านั้น

5) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติและทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติจะได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ยังประสบปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้เนื่องจากผู้ครอบครองที่ดินหรือใช้ประโยชน์ใน บริเวณป่าสงวนแห่งชาติก่อนการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติยังคงมีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์ใน ที่ดินต่อไป อันส่งผลให้เกิดการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำได้

6) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 กฎหมายฉบับนี้สามารถนำมาใช้ เป็นเครื่องมือในการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้ โดยมีบทบัญญัติในการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ ที่อยู่ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในการคุ้มครอง ชนิดพันธุ์โดยการออกกฎกระทรวงกำหนดบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง รวมทั้งมี บทบัญญัติในการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ ใกล้สูญพันธุ์อีกด้วย ถือว่าเป็นกฎหมายโดยตรงที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพิทักษ์รักษาสถาปัตยกรรม ประเภท สัตว์ป่า และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่ามิให้ถูกระบบกระเทือน ซึ่งหากพิจารณา เปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายเหล่านี้จะมีมาตรการคุ้มครองในภาพรวมที่มุ่งพิทักษ์รักษา “ป่า” “ไม้” และ “ของป่า” มากกว่าการบริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำในภาพรวม

7) พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 กฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์กับการประกอบอาชีพประมง โดยการให้ความคุ้มครอง แหล่งน้ำที่ใช้ประกอบอาชีพประมงซึ่งพื้นที่ “ที่จับสัตว์น้ำ” นั้นและอยู่ในความดูแลของกรมประมง มีการกำหนดให้พื้นที่แหล่งน้ำทั้งหมดทั่วประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำจืด แหล่งน้ำกร่อยและ แหล่งน้ำทะเลเป็น “ที่จับสัตว์น้ำ” ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ที่รักษาพันธุ์พืช ที่วาประมุข ที่อนุญาต และที่สาธารณประโยชน์ ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำก็ตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ซึ่งบทบัญญัติ ดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นที่รักษาพันธุ์พืช ซึ่งกฎหมายจะคุ้มครอง โดยการห้ามมิให้ทำการประมง หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในเขตที่รักษาพันธุ์พืช นอกจากนี้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ยังมีบทบัญญัติในการรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำต่างๆ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย กับรวมทั้งบทบัญญัติในการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์น้ำใด ๆ ที่ใกล้สูญพันธุ์ที่มีแหล่งที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำได้

8) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2458 พระราชบัญญัติ “การชลประทาน” หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มา ซึ่งน้ำหรือเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบาย หรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณสุขโรค หรือการอุตสาหกรรม และหมายรวมถึง การป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย

9) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ในมาตรา 4 ที่ราชพัสดุหมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิดเว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน (2) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้น พื้นที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าเป็นที่ราชพัสดุ

10) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558 “การจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม” หมายความว่า การจัดระบบชลประทานจากทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำอื่นใดไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรมได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา “ระบบชลประทาน” หมายความว่า คัน คูน้ำ ทางระบายน้ำ ประตูน้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์อื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำในเขตการจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

11) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2518 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่น ๆ และ“ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้บุคคลเข้าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

12) พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กฎหมายฉบับนี้อยู่ในความดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ จึงมีส่วนสนับสนุนที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำได้โดยการประกาศให้พื้นที่ชุ่มน้ำใด ๆ เป็น “เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม” ตามมาตรา 43 รวมทั้งสามารถออกกฎกระทรวง ประกาศควบคุมกิจกรรมใด ๆ ใน “เขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม” ตามมาตรา 44 ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือในทางกฎหมายที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุดในการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ

13) การแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2536 เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

14) พระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 “น่านน้ำไทย” หมายความว่า บรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตย ของราชอาณาจักรไทย และในกรณีตามมาตรา

17 มาตรา 119 มาตรา 119 ทวิ มาตรา 120 มาตรา 121 มาตรา 133 มาตรา 204 และมาตรา 220 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ให้ความหมาย รวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทยด้วย [แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2540 (รก.2540/72ก/18)] มีส่วนช่วยอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

15) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 “บ่อน้ำบาดาล” หมายความว่า บ่อน้ำที่เกิดจากการเจาะน้ำบาดาล “เขตน้ำบาดาล” หมายความว่า เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเขตน้ำบาดาลโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

16) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 22 สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลตามแผนงานโครงการและงบประมาณของสภาตำบล เสนอแนะส่วนราชการในการบริหารราชการและพัฒนาตำบลปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด และมาตรา 23 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย สภาตำบลอาจดำเนินกิจการภายในตำบล คือ (1) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร (2) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (3) จัดให้มีและรักษาทางระบายน้ำ และรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (4) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

17) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 14 พ.ศ.2562 มาตรา 50 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

18) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 มีอำนาจหน้าที่ (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

19) ประมวลกฎหมายที่ดิน ตามมาตรา 8 ตรี หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง มิใช่เอกสารแสดงสิทธิ์ในที่ดินอันเป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดินทำนองเดียวกันกับโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เนื่องจากที่ดินที่จะจัดให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้นั้น ต้องมีสถานะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในที่ดินดังกล่าวจึงไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะของการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่ประการใด หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเป็นเพียงเอกสารหลักฐานที่จัดให้มีขึ้น เพื่อแสดงเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น

5.4.3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ควรมีมาตรการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ (ตารางที่ 5-3)

มติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งที่ผ่านได้มี มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และ

ระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเห็นความสำคัญของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติเป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำอุกบุงกรก ทำลายและ/หรือถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น อาทิ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง ซึ่งปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ได้รับความทวิรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ขั้นวิกฤต (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2558)

ตารางที่ 5-3 มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

มาตรการ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน
1) ให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar sites)	สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ กรมประมง
2) ให้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่นของกรมป่าไม้	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมประมง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3) ให้เร่งรัดออกหนังสือสำคัญที่หลวงในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาตินั้นเป็นที่สาธารณะประโยชน์และให้เร่งดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกโดยไม่เกิดผลกระทบต่อบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ	กรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมการปกครอง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
4) ให้ดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่เสื่อมโทรมและต้องการปรับปรุงโดยด่วน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นสามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมประมง กองทัพเรือ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมทรัพยากรน้ำ)
5) ให้จัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อคุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ หมายเหตุ: พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครองรับผิดชอบโดยกรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครองรับผิดชอบโดยสำนักงานนโยบายและแผน	กรมประมง กรมเจ้าท่า สถาบันการศึกษา กรมพัฒนาที่ดิน
6) ให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการพัฒนาใดๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมป่าไม้ สถาบันการศึกษา กรมชลประทาน
7) ให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำแก่ชุมชนในพื้นที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติด้วย	กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา	องค์การพัฒนาเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
8) ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง	กรมป่าไม้ กรมประมง สถาบันการศึกษา	กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
9) ให้มีการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่องโดยมีการกำหนดปัจจัยหรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน	กรมป่าไม้ กรมประมง	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา

ตารางที่ 5-3 (ต่อ)

มาตรการ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	หน่วยงานสนับสนุน
10) ให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามเกณฑ์	คณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สถาบันการศึกษา
11) ให้มีการควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ ได้แก่ ชุมชนอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและกิจกรรมอื่นๆ	กรมควบคุมมลพิษ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	กรมโยธาธิการและผังเมือง
12) ให้มีการควบคุมป้องกันไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่อาจเกิดจากชุมชนหรือเกิดจากกิจกรรมอื่นๆ โดยมีมาตรการดังนี้	กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายเหตุ: พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดยกรมป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง รับผิดชอบโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (กรมทรัพยากรน้ำ)
1) มาตรการป้องกันไฟป่า		
(1) ให้ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่		
(2) ทำแนวกันไฟเปียก (Wet-line firebreak) ตามแนวพระราชดำริ		
(3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทุกรูปแบบเพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจให้กับชุมชนถึงอันตรายที่เกิดจากไฟป่า เป็นผลให้ชุมชนยุติการจุดไฟเผาป่า		
2) มาตรการดับไฟป่า		
(1) จัดตั้งสถานีควบคุมไฟป่าในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล และดำเนินการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ		
(2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ปฏิบัติงานดับไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำ		
(3) ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ดับไฟให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ		
13) ให้มีการศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณที่ใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูที่ดังกล่าวทั้งระบบ	กรมโยธาธิการและผังเมือง	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน กรมป่าไม้ กรมประมง กรมที่ดิน กรมชลประทาน

5.4.4 การทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เสนอการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี และให้แก้ไขชื่อหน่วยงานในมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 (เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ) จากเดิม “กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี” เป็น “กรมเจ้าท่า” ตามความเห็นของกระทรวงคมนาคม รวมทั้งให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงคมนาคม สำนักงานประสานงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย ดังนี้ (ตารางที่ 5-4)

ตารางที่ 5-4 ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

มติคณะรัฐมนตรี	จากเดิม	แก้ไขเป็น
26 สิงหาคม 2540 (ปรับปรุงหน่วยงานรับผิดชอบการรับผิดชอบเป็นหน่วยงานประสานงานระดับชาติและตั้ง ประสานงานระดับชาติและการตั้งงบประมาณสำหรับเป็นเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนอนุสัญญา งบประมาณ)	เห็นชอบให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม* (สผ.) ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามอัตราที่กำหนด ข้อ 1 ประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุก แห่งทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืดเป็นพื้นที่ สีเขียวและมีให้ส่วนราชการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อสงวนไว้ เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำต่อไป โดยมี สผ. เป็น หน่วยงานสนับสนุน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมประมง กรมที่ดิน กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็น หน่วยงานรับผิดชอบ แทน สผ.
3 พฤศจิกายน 2552 (ปรับปรุงหน่วยงานสนับสนุนตาม การบูรณาการเข้าใช้ประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่ มาตรการอนุรักษ์พื้นที่ ชุ่มน้ำ)	ข้อ 3 ให้มีการติดตาม ตรวจสอบและดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับ ท้องถิ่นเพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ ตลอดจนควบคุมและป้องกัน ข้อ 11 ให้มีการศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ ชุ่มน้ำที่มี ความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติและเผยแพร่ข้อมูล แก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง โดยมี สผ. เป็นหน่วยงาน สนับสนุน ร่วมกับกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กรมที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา ข้อ 17 ให้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานตาม มติคณะรัฐมนตรี ข้อ 1 -16 โดยติดตามตรวจสอบจาก หน่วยงานหลักเสนอต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ ชุ่มน้ำเป็นประจำ โดยมี สผ. เป็นหน่วยงานสนับสนุน	ยกเลิก สผ. จาก หน่วยงานสนับสนุน ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็น หน่วยงานสนับสนุนแทน สผ.

5.5 สรุปและข้อเสนอแนะ

5.5.1 สรุป

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำในปี พ.ศ. 2541 มีการประกาศให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และทำการศึกษาสำรวจ จัดทำรายชื่อกำหนดสถานภาพและฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย กรมพัฒนาที่ดิน โดยกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ได้จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่นในบริเวณพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ปี 2567 มีเนื้อที่ 6,803,744 ไร่หรือ 10,885.991 ตารางกิโลเมตร ได้ทำการตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำจากภาพถ่าย

ทางอากาศร่วมกับแผนที่สภาพภูมิประเทศ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และสำรวจข้อมูลภาคสนาม พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่น ที่สามารถระบุสถานภาพและพิกัดได้มีจำนวน 842 แห่ง จำแนกได้เป็น ลำห้วย/ห้วย/วัง/โสก จำนวน 483 แห่ง บึง/หนองน้ำ/กุด/บึง จำนวน 243 แห่ง สระน้ำ/สระน้ำในโรงเรียน/สระน้ำ กสช./บ่อน้ำ จำนวน 19 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 24 แห่ง และคลอง/คลอง กสช./ร่อง/ฝาย/ทำนบ จำนวน 73 แห่ง ซึ่งจังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่ม กลุ่มน้ำมูล และกลุ่มน้ำชี พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่ กลุ่มกลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำห้วยแอก ลำห้วยสะเทต และลำพังชู ในส่วนพื้นที่กลุ่มน้ำชี ได้แก่ กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงลำน้ำพองตอนล่าง กลุ่มกลุ่มน้ำที่ไหลลงแม่น้ำชี และกลุ่มกลุ่มน้ำสาขาลำปาวตอนบน โดยมีลำน้ำสายหลักที่ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ และลำน้ำชี มีเขื่อนอุบลรัตน์ ตั้งอยู่ที่ตำบลอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ มีความจุที่ระดับเก็บกักปกติ 2,263.6 ลูกบาศก์เมตร ผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 56.1 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และสร้างอาชีพการประมงแก่ราษฎรไม่น้อยกว่า 4,800 ครอบครัว นอกจากนี้ยังช่วยเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง สามารถทำการเกษตรได้เพิ่มขึ้น 300,000 ไร่ ในจังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย พื้นที่ชุ่มน้ำแก่งละว้า และพื้นที่ชุ่มน้ำห้วยเสือเต้น พบนก อย่างน้อย 36 ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลน 13 ชนิด นกประจำถิ่น ชนิดนกอพยพแต่มีใช้เพื่อการผสมพันธุ์ 19 ชนิด ได้แก่ นกกระยางกรอกพันธุ์จีน นกยางควาย นกอีล้ำ นกแอ่นทุ่งใหญ่ เป็นต้น นกอพยพผ่านตามฤดูกาล 1 ชนิด ได้แก่ นกแซงแซวหางปลา ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ได้แก่ เหยี่ยวแดง ชนิดที่พบจำนวนมาก ในแก่งละว้า ได้แก่ เป็ดแดงพบหลายร้อยตัวต่อปี นอกจากนี้ยังพบปลาอย่างน้อย 43 ชนิด ชนิดที่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาเค้ดดำ ปลาดุกด้าน ปลาในวงศ์ปลาตะเพียน พบอย่างน้อย 12 ชนิด ปลาในวงศ์ปลาหมอ พบอย่างน้อย 5 ชนิด และปลาในวงศ์ปลาเนื้ออ่อนพบอย่างน้อย 5 ชนิด ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสร้อยขาว ปลาสร้อยนกเขา ปลาแขยงข้างลาย ปลากดเหลือง ปลาหมอช้างเหยียบ ปลาช่อน พันธุ์พืชที่พบบริเวณขอบบึงเป็น ดงจูด กกเหลี่ยม กกกลม เอื้องเพ็ดม้า ผักคันจอก ดิปลีน้ำ ขาเขียด ถัดเข้าไปกลางหนองเป็น พืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักตบชวา ผักบู่ พังพวยน้ำ จอกหูหนู ส่วนพืชใต้น้ำ ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก บัวสาย และการบริหารทางระบบนิเวศ ที่สำคัญป่าบุงป่าทาม (Flood plain vegetations, Freshwater swamp forest) พื้นที่น้ำท่วมแม่น้ำชี แม่น้ำพอง มีพรรณไม้ที่ขึ้นบริเวณริมแม่น้ำหรือบริเวณที่น้ำท่วมถึง (Flood Plain) ประกอบด้วยสังคมพืชหลากหลายชนิดส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่มที่ทนต่อสภาพน้ำท่วมหรือน้ำแช่ขังได้ดี กลุ่มน้ำต่าง ๆ ในภาคอีสานมีป่าบุงป่าทามอยู่ประมาณ 600,000 ไร่ ป่าบุงป่าทามเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเฉพาะตัวมีพืชและสัตว์ที่ชาวบ้านค้นพบ พอให้หาอยู่หากินได้ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียง ประชาชนได้อาศัยพรรณไม้หลายชนิดเป็นอาหาร และยารักษาโรค ไม้พิน ถ่าน ไม้ใช้สอยชุมชน ยาสมุนไพร นอกจากนี้พรรณไม้เหล่านี้ยังมีความสำคัญต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ ช่วยป้องกันการพังทลายของตลิ่งและยังเป็นตัวดักตะกอนที่เกิดจากการพัดพาของน้ำที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำได้อย่างดีอีกด้วย เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ รัฐบาลควรปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เรื่อง การทบทวนมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากมีหน่วยงานปรับปรุงโครงสร้างใหม่

5.5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย รัฐควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และแผนปฏิบัติการพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อวางแผนจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งประเทศ
- 2) ข้อเสนอแนะด้านองค์กร รัฐควรมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ การจัดตั้งองค์กรจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัด โดยทำงานประสานกับคณะกรรมการ กลุ่มน้ำประจำจังหวัด เพื่อทำหน้าที่รับนโยบายจากส่วนกลาง ส่วนในระดับท้องถิ่น การจัดตั้ง คณะอนุกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับท้องถิ่น หรือ คณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำชุมชน เป็นต้น
- 3) ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย รัฐควรออกกฎหมายลำดับรองหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยอาศัยหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 4) ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐควรสร้างกลไกการบริหาร จัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการวางแผนจัดการ และการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 5) สนับสนุนให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และ/หรือแรมซาร์ไซต์ พร้อมทั้งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแผนไปผสมผสานสอดแทรกเข้าสู่นโยบาย และแผนในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน
- 6) การอนุรักษ์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ และการวางแผนในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติ ที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ได้จัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่เยาวชน มีการจัดค่ายศึกษาธรรมชาติ และห้องเรียนธรรมชาติสำหรับเยาวชน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ธรรมชาติมีโอกาสนในการฟื้นฟูตัวเอง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยว และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 7) จัดทำ ปรับปรุง ทบทวนเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งสนับสนุนแนวทางปฏิบัติ และคู่มือสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 8) เสริมสร้างสมรรถนะภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 9) สำรวจ จัดทำและขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับต่าง ๆ
- 10) ควบคุมและป้องกันพื้นที่ชุ่มน้ำจากกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น การขยายตัวของชุมชน การประมงเกินขีดจำกัด ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ภาวะมลพิษ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 11) จัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 12) ผนวกประชาชนสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดและการร่วมปฏิบัติงานของเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคม เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ตำบล เครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น

13) พื้นที่ชุ่มน้ำเมือง (Wetland city) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ผ่านมาประเทศไทย ได้ใช้ประโยชน์พื้นที่แห่งนี้ ร่วมกันอนุรักษ์อย่างยั่งยืน สร้างความรู้กับชุมชนให้ช่วยกันดูแลกอบพพ และอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีการทำร้ายนกพพต่างๆ ถือเป็นความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ของพื้นที่นี้ ซึ่งการเข้าร่วมการคัดเลือกเมืองแห่งพื้นที่ชุ่มน้ำ ภายใต้การรับรองของอนุสัญญาว่าด้วย พื้นที่ชุ่มน้ำ จะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ สามารถใช้เป็นเครื่องมือกลไกเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และคุณค่า รวมถึง เพิ่มศักยภาพด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่จะนำมาซึ่งการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

14) ควรปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง การทบทวน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553 เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากมีหน่วยงานปรับปรุง โครงสร้างใหม่ (อ้างอิง จากตารางที่ 5-3)

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2557. **รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- _____. 2563. **รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำ (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมชลประทาน. 2559. **เขตชลประทานมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรธรณี. 2556. **ธรณีวิทยามาตราส่วน 1: 100,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2559. **การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีจังหวัดขอนแก่น**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. 128 น.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2558. **คุณภาพน้ำใต้ (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2564. **ข้อมูลบ่อบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/> วันที่ 10 มีนาคม 2564.
- กรมทางหลวง. 2556. **ทางหลวง/ทางรถไฟมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงคมนาคม, กรุงเทพฯ.
- กรมที่ดิน. 2558. **60 ปี ประมวลกฎหมายที่ดิน**. กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ. 320 หน้า.
- กรมประมง. 2564. **สารวิชาการกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดประจำปีงบประมาณ 2564**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20220303110514_new.pdf วันที่ 26 มกราคม 2567.
- กรมป่าไม้. 2556. **แผนที่จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มาตราส่วน 1:50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2558. **โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ปี พ.ศ. 2556-2557 (ไฟล์ข้อมูล และบันทึกข้อความ)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2559. **แผนที่ทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

- _____. 2560. แผนที่จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. แผนที่ทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://new.forest.go.th/economy/th/> วันที่ 2 กันยายน 2565.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2552. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน 2551. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
[เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.ddd.go.th/ACT/law2551.pdf> วันที่ 9 มิถุนายน 2567.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. 2554. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518. กระทรวงมหาดไทย,
กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.dpt.go.th/nonthaburi/Law/01.pdf> วันที่
9 มีนาคม 2567.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2563. ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ. กระทรวงอุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ.
[เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: http://ecocenter.diw.go.th/Visitor/Theme_3/ (วันที่ 5 มีนาคม 2566).
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2548. ทางน้ำมาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. ข้อมูลภูมิอากาศสถานีตรวจวัดอากาศ จังหวัดขอนแก่น (ปี 2531-2560)
(ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2559. แผนที่ทรัพยากรป่าไม้ มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล).
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. 2566. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <http://osmnortheast-c.moi.go.th/wordpress/> วันที่ 28 กรกฎาคม 2567.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2565. สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2565 (ไฟล์ข้อมูล).
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน, กรุงเทพฯ.
- กองการเจ้าหน้าที่. 2528. คำบรรยายในการฝึกอบรม โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
ภาคเหนือ. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 151 น.
- กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. 2560. แผนที่ทรัพยากรดิน มาตราส่วน 1: 25,000 (ไฟล์ข้อมูล).
กรมพัฒนาที่ดิน, กรุงเทพฯ.
- _____. 2560. แผนที่ทรัพยากรดิน มาตราส่วน 1: 25,000 จังหวัดขอนแก่น (ไฟล์ข้อมูล).
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

- กองอนุรักษ์ดินและน้ำ. 2544. **นิยามและทางเลือก มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ**. กองอนุรักษ์ดินและน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 96 น.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2566. **ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น**. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://thai.tourismthailand.org/Destinations/Provinces/ขอนแก่น/> วันที่ 8 มีนาคม 2566.
- เกษม วัฒนชัย. 2558. **แก่นแท้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. หน้า 13-23. การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ รวมคำบรรยายจากการสัมมนา ณ กระทรวงการต่างประเทศ. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **พจนานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 206 น.
- คณาจารย์ภาควิชาปฐพีวิทยา. 2541. **ปฐพีวิทยาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คำรณ ไทรฟัก. 2552. **การจำแนกพื้นที่ลุ่มน้ำ และการดำเนินงานเขตพัฒนาที่ดิน**. กรมพัฒนาที่ดิน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 42 น.
- เฉลียว แจ่มไพร. 2530. **คู่มือการสำรวจและวินิจฉัยคุณภาพดิน เพื่อการวางแผนอนุรักษ์ดินและน้ำในไร่นา**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 57 น.
- ชนวน รัตนวราหะ. 2540. **เกษตรกรรมเชิงระบบ: ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบเกษตร**. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 440 น.
- ฐิติพันธ์ พัฒนมงคล. 2564. 22 **ลุ่มน้ำหลัก 353 ลุ่มน้ำสาขา คุณค่าและความสำคัญของการแบ่งกลุ่มลุ่มน้ำไทย**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.sarakadee.com/2021/11/09/ลุ่มน้ำไทย/> วันที่ 8 มีนาคม 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ. 2535. **แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 35 น.
- _____ และคำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 65 น.
- พิทยากร ลิ้มทอง. 2552. **การอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน**. หน้า 12-60. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2557. **เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://digitallib.stou.ac.th/handle/6625047444/2457> วันที่ 9 กันยายน 2562.
- มานพ ผู้พัฒน์, ปรีชา การะเกตุ, ขวัญใจ คำมงคล และศรัณย์ จิระกร. 2561. **ป่าบุงป่าทาม ภาคอีสาน**. สำนักงานหอพรรณไม้, กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. 500 หน้า.

- วันชัย จันทน์ฉาย, วันเพ็ญ ทองจุฑา, ศิริพงษ์ อินทรมงคล และพันธ์ ขำเกลี้ยง. 2530. การวางแผนการใช้ที่ดินกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6. วารสารพัฒนาที่ดิน. 24 (261): 28-32.
- ศรัญญพงศ์ ชัยวัฒนกุล. 2560. แนวทางการวางระบบการพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, น่าน. 601 น.
- ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. 2567. เกี่ยวกับศูนย์อุทกวิทยา. กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://hydro-3.rid.go.th/> วันที่ 6 มีนาคม 2567.
- สถิตย์ วัชรกิตติ. 2521. ระบบการแบ่งแยกการใช้ประโยชน์ที่ดิน. ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมเจตน์ จันทวัฒน์. 2526. การอนุรักษ์ดินและน้ำ เล่มที่ 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 654 น.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. 2566. ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.opsmoac.go.th/khonkaen-home> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13> วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.nesdc.go.th>. วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานจังหวัดขอนแก่น. 2567. ข้อมูลจังหวัด. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.khonkaen.go.th/> วันที่ 9 มีนาคม 2567.
- สำนักงานชลประทานที่ 6. 2561. โครงการชลประทานจังหวัดขอนแก่น. กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดขอนแก่น. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://opm.rid.go.th/page/article/411?slug=รายงานลุ่มน้ำจังหวัด> วันที่ 20 กรกฎาคม 2567.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2542. ตารางทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2554. ความเข้าใจ อนุสัญญาแรมซาร์. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: http://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production/landscape/ramsarconvension วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566.

- _____. 2566. **พื้นที่ชุ่มน้ำ**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <http://wetlands.onep.go.th/> วันที่ 7 มีนาคม 2566.
- _____. ม.ป.ป. **เรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. **แรมซาร์ไซต์ของประเทศไทย**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: http://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/ramsarconvension วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566.
- สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2556. **เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น. 2566. **บทความ**. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/site/fpo-khonkaen> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น. 2564. **บริการประชาชน** กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://pvlo-kkn.dld.go.th/webnew/index.php/th> วันที่ 5 มีนาคม 2567.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2552. **ทรัพยากรการท่องเที่ยว**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://legacy.orst.go.th/?knowledges> วันที่ 28 มกราคม 2565.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ข้อมูลเกษตรจังหวัดขอนแก่น**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.oae.go.th>. วันที่ 3 มีนาคม 2566.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. **สำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2556-จังหวัดขอนแก่น**. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <http://www.nso.go.th>. วันที่ 5 มีนาคม 2566.
- _____. 2564. **โครงการการพัฒนาข้อมูลสถิติและสารสนเทศระดับพื้นที่ 76 จังหวัด/18 กลุ่มจังหวัด**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/ วันที่ 7 มีนาคม 2566.
- _____. 2566. **ข้อมูลสถิติแรงงาน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ. [เข้าถึงได้]
แหล่งข้อมูล: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx> วันที่ 4 มีนาคม 2566.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น. 2566. **ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://khonkaen.industry.go.th/th> วันที่ 26 กรกฎาคม 2567.

- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2560. พื้นที่เขตป่าไม้ถาวรนอกเขตป่า **มาตราส่วน 1: 50,000 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากร (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563)**. กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://stat.bora.dopa.go.th> วันที่ 6 มกราคม 2565.
- สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. 2548. **ลักษณะและสมบัติของชุดดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 67 น.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. 2565. **ข้อมูล อบจ.ขอนแก่น**. [เข้าถึงได้] แหล่งข้อมูล: <https://www.kkpao.go.th/kkpao/> วันที่ 25 กรกฎาคม 2567.
- Allen, C.D. 2007. Cross-scale interactions among forest dieback, fire, and erosion in northern New Mexico landscapes. *Ecosystems*, 10: 797–808.
- FAO and DLD. 1973. **Soil Interpretation Handbook for Thailand**. Land Classification Division, Department of Land Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Bangkok, Thailand, Chapter x: x1- x22.
- FAO. 1993. **Guideline for Land -use Planning**. **FAO Development Serial**. FAO, Rome.
- Kristensensen. P. 2004. **The DPSIR Framework**. Paper presented at the 27-29 September 2004 workshop on a comprehensive / detailed assessment of the vulnerability of water resources to environmental change in Africa using river basin approach. UNEP Headquarters, Nairobi, Kenya.
- Ministry of Foreign Affairs of Thailand. 2017. **Sufficiency Economy Philosophy: Thailand's Path towards Sustainable Development Goals**. 2nd Edit. Ministry of Foreign Affairs of Thailand, Bangkok. 126 p.
- Soil Survey Staff. 1996. **Keys to Soil Taxonomy**. 9th edition. Natural Resources Conservation Service United States Department of Agriculture, The USA. 332 pp.

